

K34/82
~~1-95~~
(103) 8920

Guardian and Trustee
of estate

b.
H.M.Mohlabe.

P.P. 1-95.

10

Tema ya 36 (a)

K34/82 1/95

Moliti wa thoto le moledi

Temana ya 1: Taba ke ya moledi wa thoto le moja-lefa.

- 4331 9222 Lehu a le na mphathô. Polabolo ke gore a le na yo monyana goba yo mogolo. Yo we le mo lebilego le mo libilê. Monna wa mote o wa hwa a šiya dithoto tša gwe ka moka gammôgô le bana. Ba ta šala ba di bôna basadi. Mohu o khutšitše. Dipeelo di šala di baba basadi. Ge e le monna wa mote, o lathile lešaba. Mote o khôna ke mong wa ôna. Mote ke moka o bitšhiwa Taweng. Ke gore mote wa go thoka mong wa ôna.
- 9223 Taweng le Thubjaneng. Taweng ke mote wa go hwêla ke mong wa ôna. Mong wa mote ke monna. Bjale mote o šetše o the na molaudi wa ôna. Thubjaneng ke mote wa bo poya bogadi. Bjale
- 4332 ka ge go ngodilwe kae le kae gore bo poya bogadi ba agêlwa wa bona mote ka nte ga legora le batswadi ba bona. Ditaba tša gona ke tša thubjaneng.
- 9224 Taba ya moledi e bolwabolwa ka letšatši la thobošo. Mohu a hwa, ke moka ba bo leloka la mohu ba phifallong. Batho a ba bolabole ditaba tša taweng. Moratho wa mohu o swanetše go šala a thôkômêla mote wa mohu mogolo wa gwe. Le ge go ilê gwa hwa moratho, a be a dula ga wa gwe mote. Mogolo o ta šala a e ya a tswalla dikhomo. Bona ba gare ba lla thellô tha mohu. A ba ke ba kitimêla go beya moledi, ka baka la gore dikhopola tša batho, ba ta re ba diyo mmolaya ba latella go ta šala ba bolabola ka dithoto tša gwe. Ba swanetše go tšeya ngwaga ka moka ba lla thello tha mohu.
- 9225 Dinoko tša mediro ya lehu di ngodilwê kae le kae. Bjale ka: Go alama lehu la mohu le go gogiwa. Ba bathologadi ke monna wa ngaka. Bjala bja go fala khoko. Ke bjona bjala bja diphiri. Ke ge ba-hwedi ba tha iletše lehu la mohu. Ga nwewa bjala bja diphiri ke moka theila the fedilê. Ba swanetše go
- 4333 šoma medirô ya bona. Le bathologadi ba ya ka difero tša bona. Ke gore yo mongwe le yo mongwe o robala ka ntong ya gwe. The noko tha boraro, ke go toša thetšhila. Ka morago ga tošo ya

thetšhila, ke thobošo ya bana ba mohu. Bjale dipeelo tša batho di khodile go lla thellô tha mohu. Ke moka the fedilê ba ka thôma dipolabolo tša mote wa taweng.

9226 Merêrô ya mote wa taweng. Merêrô ka moka e reriwa ka lona letšatši la thobošo. Mohu o hwile o šile ditšhuwana.

Ditšhuwana go bclwa-bolwa ka bana ba gwe. Ge a ile a šiya bana ba gwe e thale ba bannyana. Ba swanetše go nyakišiša monna yo we a swanetšego go ba moledi wa bana le thoto ya mohu. Motho yo we a ta šalago a lêla bana ba mohu, ba swanetše go mo šupa pele ga khobô. Ba dirêla gore mang le mang a mo tebe. Mo a bolabola ditaba tša mote o we, lentšû la gwe la the ke la wa fathe.

9227 Morêrô wa moledi o wêla gôdimu ga mang. Moratho wa mohu ke yêna yo we a swanetšego go šala a lêla bana ba mohu mogolo wa gwe. Le thoto ka moka ke yêna yo we a swanetšego go e bôna. Moratho go bolwabolwa ka yo we mohu a itšego go bêtêga, ka moragô gwa bêtêga yêna. Ke mo we go bolwabolwago moratho wa mohu. Ge moratho wa mogolo a ka hwa pele ga mogolo wa gwe. Mogolo o swanetše go lêla bana ba mohu moratho wa gwe. Malome wa bona ke moeletši wa melaô fêla. Le yêna o na le tša khôrô ya gabô. Ge le šabetše, a ka lêla batogolo.

4334

9228 Monna go thekiwa tsemi-bolala. Monna wa basadi, a ka hwa a šiya dinto. Basadi ba gwe a ba beka letšatši ka le thii. Bjale a ka no šiya dinto tše dingwe di na le barwa ba bagolo. Ga go ile gore dinto tše dingwe di be le barwa ba bagolo, ge nto e kholo e na le ngwana yo mo nnyana, ba swanetše go beya moledi. Ge moratho wa mogolo a ile a hwa pele ga mogolo wa gwe, a šiya bana ba bathankana, ba swanetše go šupa morwa wa nto e kholo a lêtê bana ba ramogolo. Le lefa ka moka ke yêna molebendi.

9229 Nka baka lang ngwana wa rangwane a tswara mote wa ramogolo wa gwe. Baratho ba mohu ba gona. Barwa ba mohu ba gona ba dinto tše dinnyana. Morwa wa moratho wa mogolo, o feta baratho ba papagwe. Ke bo rangwane wa gwe. Go bana ba ramogolo ke ba bagolo. Molaô a o dumele gore ngwana wa mogadikane a lêtê ngwana wa mogadikane. Ge moja-lefa a gudilê, a ka ta a gana go fologa thepona. Ka gobane o ta ba botša gore nna ke morwa mang.

4335

Ke moka ntwā e ya thômēga. Ke mokhwa o we go beiwago ngwana wa rangwane goba moratho wa mohu. Bona a ba na maata a go gana ka gobane a tša ba lebana.

9230 Thobēla morena nama e la e budulē. Thepela o bešula.

Ke moka molata o bešula. O swanetše go fitha a kwatamē fathe ke moka a mo fē. Ga makhure go ja yēna thobēla. Ge a bolabola, ba re thobēla. Ge a e nwa bjala, ba re thobēla.

The thengwe le the thengwe the we a the dirago, ba re thobēla.

Ke yēna yo mogolo ka gabane o dutši tulong ya yo mogolo. Bjale go boima kudu go fologa mo we tulong e we. Khanthe ga moratho wa mohu goba morwa wa rangwane ga go buima. Ke nna ngwana wa rangwane a ke llele bogoši, ke llēla go tuma. Ge e le bogoši bo na le malapa a magolo.

9231 Morwa wa nto e nnyana a ka the ke a lēla ngwana wa nto e kholo. Ge ba ka šupa morwa wa nto e 'nyana ya go šiya ke mohu

4336

ke marumu. Ngwana yo we wa moja-lefa, ba swanetše go mo tšhabiša. Ba ta ya ba mmeya ga malome wa gwe. Ba tšhaba gore a ka mmolaya, a napē a dulēla ruri tulong ya boja-lefa. Lefa a ka no le šumiša ka mokhwa o a ka khōnago. Ga go motho yo a ka mmolabudišago ka baka la gore le yēna ke papagwe. Mothang ba tilo mo fološago the tulong ke ntwā e kholo.

9232 Moledi ke yēna molebendi wa thoto. Moledi a na maata a go laola lefa la mohu. Molaudi wa lona ke mosadi wa nto e kholo. Ge bathōlogadi ba bolaya ke tala, o swanetše go bega nto e kholo gore lešaba la go le ferella ke mōya. Ka tumellō'ya mosadi wa nto e kholo, ke moka o rekiša khomo. Ke moka nto e ngwe le e ngwe e swanetše go hwetšana bonnyannyana bja moabē.

9233 A ke mogolo ke mckokompa, ke moja-tša ōka, ka thoka go okella ba raka. Ge moledi a ka the ke a thōkōmēla thoto ya mohu, a no dira ka yōna ka mokhwa o a nyakago. Mosadi wa nto e kholo o swanetše go bitša ba bagolo le khadi. Ge ba tile ke moka o ba thalošetša ka mokhwa o we a thinyago thoto ya mohu.

4337

La mathōmō ba ta molaya. Ge a ka goma a boeletša gona ba swanetše go mo fološa, ke moka ba bee yo mongwe.

9234 Mogama khomo ya lefiša, o gama a lebella tela. Ke moliti wa mogo wa rotwē, o leta a ija mafōta. Lefiša ka buntši ke

mafiša. Mafôta ka bothii lefôta. Mafôta ke mago a go folotša. Ke gore a no wa pele ga gore a butšwê ga bote. Go kišiša ga bote, ke gore mogo o e nya mago, bjale o tswanetše go fotiša. Ga lewe mafota ka gobane a tefe. Ka moragô ga mo mafôta a ulugile ke moka go butšwa dithôlê. Ka e thii thôlê. Ka moragô ga dithôlê ke Mathogolo. Ka e thii lethogolo. Moledi wa ngwana a swanêla go ja dithôlê, o swanetše go ja mafôta. Dithôlê di lebane rotwê. Ge e le dikhomo o diyo diša fêla, di na le mong wa tšona.

4338

9235 Ge monna a ka šiya mosadi ka o thii. Ge a na le ngwana wa morwa a thalifile, ke yêna yo we a ta šalago a lebella lefa la go šiya ke mohu papagwe. Fêla ge e thale yo mo'nyana, moledi o swanetše go ba gona. Moledi yo we ke yêna yo we a ta go thôkômêla lefa la gošywa. Medirô ka moka ya lapa le we la mothôlogadi, e swanetše go bôna ke yêna moledi. Go gola ga mothankana ke ge a šetše a khôna go aga nto.

9236 Moopa wa mothôlogadi goba mothôlogadi wa bana ba bathanakana ba bannyana goba ba basetsana fêla. Bjale ka ge go ngodilwê kae le kae gore moopa o swanetše go ba ka fathe ga moja-lefa. O bjale ka mothôlogadi wa bana ba banenyana fêla. Wa bana ba banenyana fêla, o wa kaonêga ka gobane, ba ta tšeya dikhomo tša manyalo a baredi ba gwe ba tšeya basadi goba mosadi. Mosadi yo we mo a ka bêtêla ngwana wa mothankana, ke yêna yo we a ta tago a ba moja-lefa.

4339

9237 Boopa bja nto kholo goba go ba le bana ba banenyana fêla. Mona ke taba. Ba swanetše go nyakišiša yo we a swanetšego go dula tulong ya mohu. Ge e le bathoka (makwapa) ba re ba tšeya thatswa. O thatswa dikhwele tša moopa. Bjale ka the ga gešu ba swanetše go tšeya the bula-nto. Ke gore nka moragô ga lehu la mosadi wa nto e kholo. Ke yêna yo we a swanetšego go tilo tsoša nto e kholo. Pele ga gore a hwê, a go dumelege gore go tšeiwa thatswa. Ka gobane bana ba mosadi a ba gadikanele dithaka. Monna yo we a šupilwego go ba moja-lefa ke yêna yo we a swanetšego go dira ka mokhwa o we.

9238 Monyala ka pedi o nyala wa gwe. Monna a ka hwa a šiya molato wa monyalo. Mothôlogadi a dule a le nnoši, o swanetše

go dula le monna yo mongwe wa bo leloko la mohu. Mošegedi a na maata a go ntšha dikhomo tša maata a gwe a yo lefa molato o we wa go šiya ke mohu. Mothôlogadi ge a na le ngwana wa ngwanenyana, monyalo ba ta ya ba fetšiša mmagwe ka dikhomo tša matšo a moredi wa gwe.

4340 9239 Monyala ka pedi, ke gore ba tšeelane ke ba ratane. Ke mmolabolo wa bagolo-golo, ka gobane lerato e be le thatšwe baneng, e be le tšwa ga ba bagolo. Go kwana bona, ke moka morwa o diyo šupiwa gore mosadi wa go ke yola. Mosetsana le yêna o diyo šupiwa monna. Ke moka ke bo mokhotse le mokhotse. Ke nyakile lapa la go, le ge o thena dikhomo a go na taba. Monyala ka pedi o nyala wa gwe. Go nyadiwa ga motho a go fele. Ba be ba dira melato ka mokhwa o we. Bona ba be ba re ka ngwana wa mathômô wa mosetsana, a phôphêlêke ba ga makholo wa bona. Ge monyadi a feditše go nyala, ke moka ba ga makholo ba goma.

9240 Bakhonyana ba yo fetšiša mmago kharebe. Baphôphêdi ba dikhomo tša monyalo wa motogolo, ke bona bo malome wa monyadiwa. Ba di bone ka mathô gore o nyetše ka dikhomo tše kae. Ka moragô ga matsatši a the makae, ke moka ba swanetše go fetšiša mmago monyadiwa. Lehu a le tebe ke motho, le gona a le na ngwana, ngwana o a hwa, mosadi o a hwa le monna o a hwa.

4341 9241 Molato wa monyalo wa mothôlogadi wa moopa le wa bana ba bathankana fêla. Mothôlogadi wa moopa, ke moka batswadi ba lobilê. Lebaka ke gore dikhomo o ta ya a di hwetšana kae. Monna yo we a mošegetšego a še mosadi wa gwe. Batswadi ba mosadi ba khôna go rêra mong mokhonyana wa bona. Ge a hwile ke moka ke dinaka di šitilê balitši. Wa bana ba bathankana fêla. Le yêna a ba khone go mo rêra dikhomo tša monyalo. Ba lebeletše fêla ge motogolo wa bona a tilo tšeya mosadi. Ke lebaka le we ba rêrago monyalo wa mmago bona.

9242 Mothologadi wa monna. Bjale ka ge go ngodilwê gore lehu a le bone, mosadi le yêna o wa hwa, ke moka monna a ba mothôlogadi. Batswadi ba mohu a ba swanêla go rêra monna ke mokhonyana wa bona ka gobane ngwana wa bona o hwile. Bona ba swanetše go lebella mokhonyana wa bona. Mo a nyaka mosadi wa

the bula-nto, ke gona ba ta mmotšago molato wa gwe wa pele.

Ba ka the ke ba mmotša gore a nyalê le bita, ba ta no dira gore a nyalê the bula-nto bjale ka ge a no nyala mosadi yo we e the nago the bula-nto.

9243 Mothôlogadi ge a ile a šiya bana ba banenyana. Mothang ba nyadiwago, ba swanetše go phôpêla ke bona ba bogadi gammôgô le bo makholo wa bona. Fêla ba ka the ke ba rêra dikhomo tša go fetšiša mohu 'mago bona. Mmula nto o wa nyadiwa. Bakeng 4342 tha go nyala ka dikhomo tše ntabe, o swanetše go nyala the bula-nto ka lesome la dikhomo le tswetši. Molato ke gore mohu a ka a fetšago monyala.

9244 Mohofê o ile a šiya mote o mogolo. Go gola ga mote ke dinto. Dinto ke basadi. Ka gobane nto e ngwe le e ngwe e na le mong wa yôna. Mathepa mekhobeng ke bogoši. Monna go bolabolwa ka bana. Ke gore mote o na le bana. Ge mote o ka no gola, ya ba mathepa a yo mekhobeng, bogoši a bo gona. Ke gore go no gola mote fêla a ona le bana. Monna yo o ile a šiya dinto tše thaano. Maina a bathologadi: Magaingwana, Makopi, Khababê, Mangwedi le Mathako. Bathôlogadi ba ba ka gôdimu ba ngodilwe ka go latalena ga go bikiwa ga bona.

9245 Mmago Mohofê e be e le Maollê. O be a na le barwa ba bararo. Ke yêna mohu Mohofê, Abeya le Makunya. Bjale mohu Mohofê o ile a hwetšana basadi ba banê ka modirô wa go neša pula. Mohu papagwe e be e le mo niši wa pula. Bjale a re go hwa, 4343 manaka a pula a šala a tswara ke yêna mohu. Mohofê, ka gobane e be e le morwa wa nto e kholo. Magaingwana o ile a tšeiša ke batswadi ba gwe ka dikhomo tša matšo a khaitšedi ya gwe.

9246 Theila le thellô tha mohu Mohofê. Bathôlogadi ka moka ba ile ba gogiwa ke monna wa ngaka ka ntong ya Magaingwana, ka gobane ke yôna nto e kholo. Le yêna mohu ba ile ba mo ntšha a le ka gare ga yôna, ge ba mo iša lebiteng. Ba ile ba ilêla (go alama) lehu la monna wa bona matšatši a mathaano, ka letšatši la ntabe ba ba gôga ka ntong. Ba ilê ba ilêla gapê matšatši a mararo. Ka letšatši la bone ke moka ba fala khoko. Go fadiwa ga khoko ke go phalola le go thama bathôlogadi ka dithamô tša lehu. Bjale ba nwa bjala bja diphiri ka lona

letšatši le we la go fadiwa ga khoko. Theila the fedilê go šetše thello tha mohu.

9247 Theello tha mohu. Ka lona letšatši le la la go fadiwa ga khoko, ka moswana bja re gotha baya medirong ya bona.

4344

Bathamilwê ka dithamô tša lehu. Mekokotêlô ya bona ba kokotêla ka methôlogatšana. Ke gona ba le thelong tha mohu monna wa bona. Ga go tibiwi ga bote gore bathôlogadi ba rwala meriri le dithamô tša lehu le-baka le le kakang. Go ya ka molaudi khadi goba rangwane. Ge a bôna gore ba bolaya ke dinta, o botša ba leloko gore bana ba bolaya ke dinta. Ke moka ba dira bjala bja go toša thetšhila. Bjala bjo we ke bja monna wa ngaka. Ke moka o šoma mošomo wa gwe wa go toša thetšhila. Ba mo fa bjala o wa nwa. Ke moka modirô o fedilê.

9248 Bathôlogadi ba phalolwa la bo bedi. La mathôma ke ge ba fala khoko. Ke ka lona letšatši la bjala bja diphiri. La bo bedi ke ge ba toša thetšhila. Ba phalolwa dithôgô tša bona. Dithamô ba tšo di upêga. Bjale a ba tha apara dithômô tša lehu. Ba šala ba tola fêla ka dipilô. Mothologadi a tole ka letsoku, o tola ka dipilô. Letsoku ba ta tola ka moragô ga letšatši la thobošo, ka gobane thello tha mohu the fedilê.

4345

9249 Letšatši la thobošo. Ba ile ba khobakana ke moka ba thôma go rêra ka moja-lefa gammôgôle ba we ba tago beula bathôlogadi. Morêrô wa moja-lefa o ile wa phakiša o loka ka gobane nto e kholo e ile ya hwetšwa. Ba hwetšana gore moja-lefa e thale ngwana. Ka baka la gore e thale ngwana, go swanetše go šupiwa moliti wa thoto le go-lêla ngwana.

9250 Go badiwa barwa ba bagolo ba dinto. Morwa Magaingwana ke Maruping. Ke yêna moja-lefa. Morwa Makopi ke Morei. Morwa Khababe ke Madiagane. Morwa Mangwedi ke Kholane. Mathako o be a na le basetsana. Go bêtêga gona o be a tha bêtêga. Baratho ba mohu:- Abeya le Makunya. Abeya o ile a hwa pele ga mogolo wa gwe. Ke yêna yo a go ba a loma Mohofê thetsi. Ke gore go ile go bêtêga Mogofê' ke moka gwa bêtêga yêna Abeya. Makunya o ile a boloka bagolo ba gwe. O ile a fiwa ke mogolo Mohofê go šala a lêla bana ba mohu mogolo wa gwe Abeya.

9251 Bjale ke mang yo we a swanetšego go šala a tswere mote wa mohu. Goriale ke Makaše. Makaše ke malome wa bona.

Makunya a re ditaba ka moka di ka teba ke khaitšedi yaka. Ge e le nna ke bana baka, ka gobane ke bana ba gušiya mogolo wa ka.

-4346

Diphiyo tša tou a di phathagane. Khadi e be e le Motsebore a re nna ke tšwere thethô, a ka tšwara le-kheswa. Ka goriale mo we a gona the we nka the tebago. Mong wa mote ke yêna moratho waka Makunya. Letšatši le thabile, bolabolang nnete. Goriale ke malome wa bona. Khadi ya re Makunya ke yêna yo we a swanetšego go lêla bana ba mohu mogolo wa gwe. O wa di kwa, ka mokhwa o we khaitšedi ya go a bolabotšego ka gona.

9252 Makunya a re, monna ke the khate komeng o wa têna.

Goriale mo we ke gore o nyaka go bolabola wa gwe molaô, o we a swanetšego go têna ka ôna komeng. Abeya a hwa o šilê morwae. Ke re a hwa ka baka la gore o šile morwa wa gwe. Le a mo teba ke Mabidietše. Ke yêna yo we a swanetšego go šala a lêla bana ba ramogolo wa gwe. Nna ke lebeletše wa mohu mogolo waka Abeya.

9253 Madiagane a šupiwa go ba moledi. Khadi e be e tha o kwane le mmago Mabidietše. Ka baka le we, ya re Morei ke yo monnyana o bjale ka yêna moja-lefa. Ka baka le we, ke bôna gore Madiagane ke yo mogolo, o bile o na le mosadi. Ke monna, ke yêna yo we a ka šetšago tša mote o, bakeng tha Maruping.

4347

Banna ka moka ba ile ba dumêla. Makunya a re lebee lentšu le laka ka dipeelong tša lena. Abeya a hwa o šile morwa. Ke yêna ngwana monyane o the ke wa lêla bogoši, bogoši bo na le malapa a magolo. Go fedilê mo we khadi e bolabotšego. Ke moka thopa ya fêla.

9254 Madiagane o šupiwa gare ga khobô. Thopa ya re go fêla, ba boêla khobong. Motsebore o ile a tswara Maruping ka letsogo. Le a mmôna ngwana yo ke yêna moja-thakha. Yo a bataganeng naê ke Morei, ke molata wa moja-thakha. Molata wa bona ke yo Madiagane. Bjale mogotšetši wa mollô ke Madiagana, o gotšetša bagolo ba gwe. Ke yêna yo we a ta golêla ba. Ke moka ke feditše. Ke moka a boêla a dula fathe.

4348

9255 Makunya a thōma go bolabola a gwe mantšu. Le a bōna ba bina phuthi ba gešu, taba ya šita thopeng, le ka motswana e ta šita. Therêto tha gešu there, o theke wa bōna nakana tša pudi go batagana, bolwane ka gare bo gona. Go bjale khobō ka mokhwa o we khadi e šetšego e thalušitše ka gona. Madiagane ke ngwana wa lapa le le'nyana. Le dikhomo tša go tšya mmagwe a di tšwe ngwanana. Moja-lefa mo a gudilê, yo o swanetše go boêla morago. Lehono ke yêna molebendi wa mote o. Mang le mang yo a nago le taba o swanetše go botša yêna. Yêna o ta re botša. Ke moka go fedilê. Ba nwa mabjala ke moka ba palakana.

9256 Madiagane a ba tulong ya boledi. Ga go na the a ka the dirago gōdimu ga lefa ka nte le tumellano ya mohumagadi. Lefa ka moka le laola ke mohumagadi. Ge bana ba mohu ba šitêga, ke yêna mohumagadi a mmotšago gore a re-kiše khomo. Ke moka a rekiša. Tšhalete o swanetše go šupa Magingwana. Ka moragō ga mo we ke moka bathōlogadi ba bitšwa, ba abagana tšhalete ka go lekana. Moledi o hwetšana bonnyannyana.

4349

9257 Mohu Mohofê o ile a šupa Madiagane go šumiša ga manaka a pula. O ilê a re o wa bōna, mogolo wago e tha le yo monnyana. Mo a gudilê o mo šupe ka mokhwa o ke go šupago ka ōna. Ke moka a fêla a šumiša manaka a pula. O ile a re go bōna gore o ya go hwa, a šupa Magaingwana, a re o ta šala wa šupa morwa wa go. Batho ba ntšha diloba, a di dula gōdimu ka moragō. Moledi o dira lefa ka mokhwa o a ka khōnago ka nte le go bolabodišana le mosadi wa nto e kholo.

9258 Maruping o gudile. O ile a tšeya mosadi ka dikhomo tša matšo a khaitšedi ya gwe. Lefa la go šiya mohu papagwe le dutši le gona. Ka gobane ba ile ba abaganya dinto tša mohu, ke moka mašaledi, a šala a leta mafōrō. Mašaledi a we a ile a tswala. Bjale Madiagane a gana ka ōna go mo tšeiša mosadi. Monna a nyake go tšhaba r'agwe. Ke gore o mamaretše tulo ya moja-lefa. Le ge a mmōna gore e gudilê, a na taba le go mo gafêla tulo ya gwe.

9259 Makunya o re go Maruping botša Motsebore. Moja-lefa o ile

a gana go botša Motsebore. Ka baka la gore ke mosadi.

Rangwane wa moja-lefa o ile a bitša khadi. Khadi e ile ya ta.

O bitša ke nna khaitšedi ka baka la ngwana yo wa mohu mogolo waka.

4350

O re o gudilê, ka baka le we o nyaka boémō bja gwe. Khadi ya

re ke nnete o gudilê. Nna ke theletšitše bo lena letšatši le we
le ta re botšago ka lona go tulo bōna ga le mo gafela tulo ya gwe.

Gapê mmei wa moledi ke wena. Ka baka le we ke wena yo we o
swanetšego go mmotša gore tšhaba 'r'ago.

9260 Motsebore o botša Madiagane gore tšhaba rraago. O ile a
re go khaitšedi ya gwe, a ke nyake go mmotša ke noši, ke

swanetše go 'motša le wena o le gona. Go lukile goriale ke

Makunya. Ba ile ba mmitšetša thopeng. Ke moka khadi ya mmotša

ka mokhwa o we wa gore tšhaba rraago. Madiagane o ile a

leya-leya, a the ke a mmōna. Goleya -leya ke go lebella matheko

ka moka. Kudu ke ga go lebella motho yo we a hwilego. Go

nyakela ka mathō ke go leya-leya empa a mmone.

9261 Khadi ya re o theke wa leya-leya moja-lefa o wa moṭeba.

Le a bōna peelo yaka e be e ile kholê, ka gobane papa o hwile

botala. Ka goriale mo we le bolabolang. Papago o hwile, o

šille moja-lefa. Re re mogolo wa go o gudilê, mo fê tulo ya gwe.

4351

Madiagane a re nna papa ke mang. Le wena e be e le papago.

Bjale o wa nto e 'nyana. Le nna e be e le papa bjale lehono le

mpotšang. Gapê o wa di teba gore tulo e o dutšing gōdimu ga

yōna, a še yago. O ile a re ka moka tšewe le di bolabolago a ke

di kwi. O wa di kwa khaitšedi, ke ile ka bolabola letšatši la

mathōmō ga le mo šupa. Goriale ke Makunya.

9262 Khadi e thalošetša Madiagane molaō wa dinto tša mohu. Ka

moragō ga mo a o kwa gore o wa gana, a re a ke fele peelo, taba

kholo o thaeletše melaō ya dinto tša mohu. Magaingwana ke yēna

mosadi wa nto e kholo. Ke yōna nto kholo ya mošata, e rego

tšhikhidi ya re mafene. Ke yōna e we e tswalago khoši. Nto

ya Makopi e latela nto kholo. Yōna e tswala motseta. Nto ya

Khababe e latela nto ya Makopi. Bjale yōna e tswala molata.

Nto ya Mangwedi e latela ya Khababe. Yōna e tswala molata le nto

ya Mathako e tswala molata. Bjale wena o gana ka lefe lebaka.

9263 Lerotse la pholo a le šutillwe go šutillwa motsakwane. Nna

4352

ke nna makaepeya. Ke nna Madiagane šoboro le opela koma bagolo ba t̄ha e o-pele. Goriale ke yēna Madiagane. Ge a riale ke moka a fetša polabolo ya gwe. Bjale khadi ya re ke mang yo we a t̄atago a loma dipheko ka lapeng la-go. O ile a re nna gothwa ke itha moruba a ke dikhone. Ke moka ba palakana ba t̄ha kwana naé.

9264 Ba ile ba bitša banna mabapi le taba ya Madiagane. O di bone khaitšedi. Nna ke ile ka go botša. Namane e diyo kotiya ga o gama mmago yōna. Pele ga gore e kotiwē, bokaone ke go bitša ba'na ba t̄e ba bōné ge khopa e éta ka matolo. Makunya o ile a bitša banna ba gabō. Ba ile ba ba gona gammōgō le malome wa mohu. Moratho wa mohu o ile a t̄halošetša banna ka mokhwa o we moledi a ganago go t̄oga tulong ya moja-lefa. Re a go kwa. Re nyaka go kwa yēna gore o gana ka mokhwa mang.

4353

9265 Khano ya Madiagane. O ile a t̄haloša ka mokhwa o we a ganago ka óna. Ke re nna ke morwa mang. Ke butšiša potšo e we ka baka la gore, ba mpotša gore ke t̄šhabē rra. Le nna lefa ke laka ka gobane le nna ke t̄eba gore e be e le bopapa. Ke moka ke feditše nna Madiagane šoboro t̄he opela koma bagolo ba t̄ha e opele. Ge a riale a boēla a dula fat̄he. Le a di kwa ba'na, ke yōna taba e we re le bitšetšago yōna.

9266 Banna ba ile ba bōna Madiagane phōšō. Khadi e ile ya t̄haloša melaō ya dinto bjale ka ge a ile a t̄halošetša yēna makaepeya. Bjale banna ba re ga mogani, bjale wena bja go boēmō bo go kae. A re boēmō bja ka ke bja bjo ke emego go bjona. Ke nnete ke bjona bjale ka ge o ile wa beiwa boledi. Bjale ngwana yo we wa go ba o mo lēla o gudilē, o swanetše go mo fa tulo ya gwe. Wena ke wena morwa mohu fēla wa lapa le le 'nyana. Ka moka t̄še we le di bolabolago ka moka a ke di kwi. Go šutillwa go šutellwa motsakwane. Ge e le lerojē la pholo a le šutillwe.

9267 Matswitswanyane wa o kwa a re tswiki-tsowē o tshepile boholo. Bjale o ganēla mo tulong ya moja-lefa ka baka lang. Lebaka ke re le nna e be e le bopapā. Ba ile ba re go t̄oga lehono lefa ka moka le gafēlwa mong wa lona. Ge wena o na le pelaēlō, o ka ya wa bega mošata. Ba ile ba dira gore a utullē manaka a pula. O

4354

ile a gana ka óna. Mmago moja-lefa a re ke a teba mo we a dulago. Ba dire gore a yo boniwa. Ba ile ba hwetšana a tušitše. O tšo a beya ga la gwe leriba. Ba ile ba mohubatšetša mathô. Monna a bôna ga boje gore a ka bolaiwa. Ke moka a tšhaba.

9268 Madiagane o ile a tšhabela Mankélé. Maruping le Morei ba re go yéna, lehono o bone la mathabo, la madikéló o ka the ke wa le bôna. Goriale mo we ke gore o ta bolaiwa. Monna o ile a tšhaba le manaka a pula. Le ga a ile a tšhaba naô, ba ile ba leka ka maata gore a fê moja-lefa. O ile a gana naô ka gore a ke a tebe. Moja-lefa o ile a dumala manaka a pula ka mokhwa o we. Tulo ya mohu papagwe yôna a e hwetšana, gammôgô le mošaledi a lefa. Moledi a ka a reriwa, le we a ilego a le ija.

9269 Madiagane o wa e thêta. Ka moragô ga mo a tšhabile, ba šupa Maruping go ba moja-lefa. Diloba tša pula ba ya ba loba ga Madiagane. O thêta ka mokhwa o. Ke nna mokone wa go tiya dikhopo le matsogo. O the ke wa bôna dinaka tša pudi go

4355

batagana, bolwane ka gare bo gona. Ke nna šoboro la pholo, a ke šutellwe, go šotellwa motsekwane. Ke nna Madiagane wa bokone lešoboro the ópéla kôma bagolo ba tha e ópéle. O bolabola mabapi le manaka a pula. Ka óna o hwetšana diloba. Maruping diloba a di hwetšane. Mafello a taba.

9270 Makhwatheng o ile a šiya dintó tše pedi. Maina a basadi ba gwe: Wa nto e kholo Pulane. Wa nto e nnyana Marétélé. Morwa wa nto e kholo Maphikulugé. Morwa wa nto e nnyana Matswara-diphato. Barwa ba gwe ka moka o ile a šiya ba gudilé. Ka moka ga bona o ile a ba tšeiša basadi. Bjale ka morago ga lehu la papago bona, ba šupa Maphikulugé go ba moja-lefa. Baratho ba bo Maphikulugé le Matswara-diphato, o ile a šiya a thešu a ba tšeiše basadi.

9271 Mohu o ile a šiya molato wa monyalo wa Marétélé. O ile a nyala Marétélé ka dikhomo tše phêthago menwana mmedi. Ba ga makholo wa gwe ba mo fa molato wa dikhomo tše pedi le tswetši. Ke gore ka moka ga tšona ke dikhomo tše tharo. O ile a hwa a thešu a thešu a fetše molato o we wa monyalo. Ba ta šala ba di bôna bašadi. Mohu yéna o hwile o khutšitše.

4356

9272 Maphikulugé ke moja-lefa yo mogolo. A ile go ba yo mogolo,

920

molato wa lapa la n̄to e nnyana, o swanetše go bōna ke moja-lefa wa n̄to e we. O ka the ke wa fula t̄ouma ka botelele, t̄ouma e na le mong wa yōna. Ke gore moja-lefa yo mogolo a ka the ke a laola lefa la n̄to e'nyana, moja-lefa wa n̄to e we a le gona. Mong wa t̄ouma ke yēna moja-lefa wa n̄to e 'nyana. Ke yēna yo we a swanetšego go bōna melato ya lapa la mmagwe. Le yēna moja-lefa yo mogolo, o na le ya lapa la mmagwe. Go begana gōna ke tswanelo ya gore ba begane.

4357

9273 Bo makholo wa Matswara-diphaṭo ba ba le thong ya go rēra motogolo wa bona. Khaitšedi ya Matswara diphaṭo a nyadiwa. O ile a bitša ba ga malome wa gwe ba ta go phōphēla motogolo wa bona. Ka moragō ga mo ba phōphētše ke moka ba laēla. Motogolo wa bona a ba bulēla difate. Go khurupula theaṭa go boima. Mmagwe o ile a mmotša molato wa go šiya ke mohu papagwe. Gapē o di t̄ebe gore nna a ka a mphetša go nyala. Ka baka le we o swanetše go ntšha dikhomo tše tharo, o di fa batswadi ba ka. Ke tša go fetšiša monyalo waka. A ke nyake 'gore batswadi ba ka ba hwē ba belaēla ka nna. Morwa a ka a o kwa mantšu a mmagwe.

9274 Matswara-diphaṭo a phema ka moratho wa gwe. Pele ga go phema ka moratho, o ile a re, molato o we ke wa mohu papa. Ba ga makholo nka be ba rērē mohu papa. Bjale mmagwe a botša moja-lefa yo mogolo taba e. Moja-lefa yo mogolo o ile a bitša banna ba bagolo. Le bitša ke nna ka baka la pelaēlō ya yo mma. O fapana le morwa wa gwe ka baka la dikhomo tša go fetšiša monyalo wa mmagwe. Ke yōna taba e we ke le bitšetšago yōna. Ba ile ba sola moja-lefa wa n̄to e 'nyana. Bjale a re, go kwa gore ba mo sola, a phema ka go nyaka go tšeiša moratho wa gwe mosadi. Ba re le we ke lentšu.

4358

9275 O ile a fa ba ga makholo wa gwe ka dikhomo tša monyalo wa lekhōthwane. Dikhomo tša monyalo wa moredi wa pele, di ile tša dula thelemō ka the thii. Thelemong tha bo bedi a tšeiša moratho wa gwe. Mašaledi a ile a ba gona. A ka a nyaka go fetšiša monyalo wa mmagwe. Ka dikhomo tša go nyala lekhōthwane, a nyaka go tšeya motswala wa gwe. Ka gobane mosadi yo la wa pele, e no ba motho fēla.

9276 E wele bote phalafala. Mmago Matswara-dipha^{to} o ile a éla moratho maanong, ka gobane o ile go bôna a gana go khurupula diata, ke moka a mmotša gore o swanetše go tšeya mong wa mothopa o. O ile a o kwana le mantšu a mmagwe. Ke moka ba iša pōō. Pōō ke thari ya go pepula moswa. E gapiwa ke dikhomo tše nné. Dikhomo tše we nné ke metswa ya thari ya go pepula motogolo. Ba ile ba thaba pōō. Gwa šala dikhomo tše nné. Bjale ba mmotša gore dikhomo tše tharo di fetšiša monyalo wa mmago. Thepela o gapa dikhomo tše tharo e be tšona tša metswa.

4359

9277 Ba iši ba pōō ba buiša mantšu go moswa. Re tšo boya, ba ga malome wa go ba a-mogetše pōō. Bjale ba re ba go nyaka dikhomo tše tharo. Dikhomo tše we tšo thiba tše ba di tšerego tša go lefa molato wa mohu papago. Go šetše khomo ka e thii, go nyakéga tše tharo tšo thiba tše we tša go lefa molato. Ke óna mantšu a we ba re butšitšego. Matswara-dipha^{to} a ka a nyaka go kwišiša mantšu a malome wa gwe. O ile a begéla mmagwe. Mmagwe a re ke nnete. A ke re le nna ke ile ka go botša.

9278 Matswara-dipha^{to} a fapana le mmagwe. Ke wena mma o dirilego taba e. Ka dipolabolo tša bo malome ke nyaka gore dikhomo tša ka di boe. Mokhekolo a bôna gore morwa wa gwe o mo hubatšeditše mathó, a tšhabéla ga moja-lefa yo mogolo. Banna ba ile ba ba gona. Ba ile ba sola moja-lefa wa n^{to} e nnyana. O wa bôna ngwana, lefa ke la go, ka gobane le šile ke mohu papago. Ke la-go féla ka gobane ke wena monna. Kudu ke lefa la mmago ka gobane ke la maata a mmago le mohu papago. Thoto e we e lifilego molato ke ya mohu papago. Le molato ke wa mohu papago. Ke tswanéló ya gore molato o lifiwé.

4360

9279 Matswara-dipa^{to} a o kwa boThoko ka peelong. Mantšu a banna a ile a mo thaba, a ba tswara melomo. Ke a le kwa bo-papa, peelo ya ka e a réma. Ke khopéla tswaréló. Ge nke o kwile, o swanetše go ntšha dikhomo tše we tharo tšo thiba molato o we o dirilego ga bo, malome wa go. O ile a dira ka mokhwa o we ba bolabotšego ka óna. Ka moragó a ya a nyala ngwana wa malome wa gwe. O ile a ntšha dikhomo tše di šupago. Ge di phathagana le tša go gapa pōō ya ba lesome le ka e thii. Pōō a e badiwi ka

gobane ke ya thari. E badiwa fêla ge thalo e ka thaga. Ke moka molato wa fêla o e ta mo we. Mafello a taba.

9280 Thekwai o ile a tšeya Madirê. O ile a dula naê lebaka le letelele a tha tsware bana. O ile a leka ka maata go mo alafiša (go mo bofediša) empa o ile a šitwa. A ntšha mathô a mo lebella. Ditaola di be di mmošša gore o ile a ntšha mpa e tha le kharebe. Lekhopo la go the bêlêgê o tšwa na lo ga gabô. Mosadi wa go the bêlêgê ke kwababane. Monna yo mongwe le yo mongwe yo we a mo dumedišago, o wa mo dumêla. O re mothomong madi a gwe a ka kwana le a gwe.

4361 9281 Thekwai o ile a tswara Madirê a na le Maleopeng. Maleopeng ke moratho wa Thekwai. Thekwai o be a šetše a lošetšitše Maleopeng mosadi. A re go yêna, o ta napa wa feta naê ka gobane o mo nyakile. Ke moka moratho a feta le Madirê. Mogolo a tšeya yo la a go ba a lebane moratho. Taba ya bona ya fêla ka mokhwa o we.

9282 Ngwana a llêla naka ya mokhura re a setha ra mo fa. Monna o ile a leka ka maata go alafiša mosadi. Le ga go le bjale dihare di ile tša šitwa go bôfêla mosadi. Madirê o be a nyetšwe ka dikhomo tše ntabe. Bjale batswadi ba gwe ba nyaka bakhonyana dikhomo tše thaano. Ke mang yo we a swanetšego go lefa molato. Ke Maleopeng ka gobane ke mosadi wa gwe. Bjale mokhonyana o ile a thoka dikhomo tša go fetšiša monyalo wa mosadi. Mokhonyana o ile a re ke tha ta le bêrêkêla. O ile a hwa a šiya molato wa bo makholo wa gwe. O ile a hwêla makhoweng.

4362 9283 Bakhonyana ba ile ba lla ka ba ga makholo wa bona. Nka be re bone lehu la ngwana wa rena, ke baka la bo makholo wa gwe, ba go mo roma makhoweng, ba mmôna ngwana wa bona le go bêlêga a tha belege. Ba thwa ba šetše motho moragô ka kwata ya go tšwa e omile. A ga ka gwa ba le molato, ka gobane motho mo a hwilê ba no boiša môya mohu ka yo mongwe. Ka dišebe ba ile ba o kwa gore bakhonyana ba lla ka bona. Go šala taba moragô ke gela ba ba romêlê thebaka. Ge e le bakeng tha go lla ka motho, a še molato. Ka gobane mmolabolo o re moragô go šadiwa thebaka ge e le mamundi a šadiwi moragô.

9284 Lefa la mohu Maleopeng la ya ka lewa. Mohu o be a šoma a rēka dipudi le manamane. Ka thoto e we o be a tha nyake go lefa molato wa bo makholo wa gwe. O be a nyaka go tšeya mosadi ka yōna. O ile a šiya a lošitše mothepa. Mohu o ile a šiya a file mothepa Mankhakhathi le ponto ya Mabotšo. Mankhakhathi ke ya kharebe, ya mo ba o kwana. Mabotšo ke ya go tibiša batswadi ba mothepa. Bjale ka šakeng la dipudi go be gona le lesome le dipudi tše tharo. Dikhomo di le tharo. Mohu o ile a bulukiwa makhoweng.

4363

9285 Letšatši la thobošo. Ba bo leloko la mohu ba ile ba ba gona. Ke mang yo we a swanetšego go thōkōmela mothologadi. Thekwai a re nna e be e le mosadi waka bjale a tšeyana le moratho waka. Lehono ke ngwetši waka. Ga gona yo we a ka beulago mothologadi. Bjale Thekwai a mmeula ka pudu. Ke no go beula fēla ke wena ngwetši waka. Ge gona le monna yo o kwanago naē, a the ke a tšhaba. Ke yēna yo we a ta ba go a go thuša medirong yago. Gapē taba ya bo bedi mohu o šile a lošitše mosadi. Dipudi tše le manamane a, di ta tswalla ke moka tša ya tša nyala mosadi yo we a šilego a o kwane naē. Ke moka ba mmotša gore ga gona le the the go tswenyago, o swanetše go botša matswala wa go. Ke moka go fedilē. Ba nwa bjala ba palakana.

9286 Matala a šegēlana le Madirē. Monna o be a fēla a nekella bošego, ge meso e nkha a tšhaba. Mosadi o ya mmotša gore o the ke wa tšhaba. O be a tha kholwe ka dipolabolo tša mosadi. Ke moka mosadi a dira bjala. O ile a bega matswala wa gwe gore ke na le mapoto. Matala o ile a ta go khopēla bjale ka ba khopedi ba bangwe.

4364

9287 Madirē o bega matswala wa gwe mo~~ta~~bo wa gwe. Matswala wa gwe ke Thekwai. Mapoto a ke a go lebega gore nna ke topane le mothoka waka. Ke mang. A re ke Matala. Thekwai a re, ke ga bo~~te~~. O mmotše a the ke a tšhaba. Monna o ile a di kwa ka ditebe tša gwe. Go toga ka lona letšatši le we a ka a tšhaba. Ke moka a tšwela pele le go thuša mothologadi medirong ya lapa.

9288 Lefa la mohu Maleopeng la thōma gohwa. Dipudi di ile tša tēna ke bolwetši bja the thogwana. Marašana a we a ilego a šala

mosadi o ile a rekiša. Thekwai o ile a mo ganêla ge a rekiša. A re bokaone ke go ya go šošela motšhidi. Motšhidi go bolwabolwa ka mosadi yo la mohu a go šiya a mo lošitše. O ile a re ke nna mosadi, nka the ke ka khôna go tšeya mosadi. Ke nna mokhópólodi, ge e le khópó ke tšwa nalo go batswadi ba ka. Bjale lefa le o nyaka go leja ka legano. Le ta nthuša mabekeng a mathata. Diruiwa ke batho a di nyake go dula di bolwabolwa. Ka moragó ga matšatši a the makae, tša têna ke bolwetši bja tšhakwane, tša hwa ka moka ga tšona.

9289 Batswadi ba Madirê ba šitwa go rêra dikhomo tša monyalo wa moredi wa bona. Molato ke gore moredi wa bona ke moopa. Ge la a be a na le bana, e be ba ta hwetšana dikhomo tša bona ka bana ba gwe. Mokhotse ka tala re tšwane, re ta o kwana ka ngwaga wa mokhoro. Matala o ile a bôetša maoto morago ka baka la tala. A bôna gore o rwele boima ka gobane o na le basadi ba bararo. Ka mothologadi ba bané. Madirê o ile a šala a le nyanyaneng. Matswala wa gwe le yêna o rwele wa gwe morwala.

4365

9290 Madirê a thôma mpherefere. Ba be ba nwele bjala. A thôma go ômana le mosadi wa Thekwai yo mogolo. Mašapa a na bothakha. Go bjale ka ntwana e na bothakha. Ba ile ba botšana tša kholé. A ba ka ba tswarana ka diata ka gobane yo mongwe le yo mongwe o be a ômana a dutši ka lapeng la gwe. Ka moswana Madirê a ya a botša batswadi ba gwe. O ile a ba botša ka gore o rakilwê, ka baka la gore ba mo rêra gore ke yêna moloi.

4366

9291 Madirê a napa a ba poya bogadi. Ka moragó ga mo a ba butšitše boloi bjo we ba morakago ka bjona, ka moswana baya go bakhonyana go o kwa boloi bja moredi wa bona. A baka ba nyaka go romêla thebaka, ba ile baya ka nama. Ba ga makholo ba re, re tile mo, ka baka la ngwana yo we rena. Lena le mo rakile mo bogadi ka baka la gore o wa loya. Bjale re tilo o kwa boloi bja gwe. Thekwai a re taba e we nna a ke tebe. Taba e ke ilego ka e kwa ke mašapa. O be a ômana le Maphefo. Tše we ba go ba ba botšana tšona di teba ke bona beng.

9292 Madirê a têna ka ntong ya gwe a loka dibjana tša gwe. Thekwai a ka a bolabola. Ke moka a rwala dibjana tša gwe a ya natšo go batswadi. Batswadi ba ile ba šala moredi wa bona morago.

Ge bakhonyana ba molata, ba swanetše go t̄ilo ntšha dikhomo tše la ba ba kolotago. Goriale ke ba ga makholo.

4367

9293 Thekwai o nyaka Madirê. Ka moragô ga matšatši a the makae, a romêla thebaka. Thepela o butšiša ba ga makholo gore molato keng ba dutši le mosadi wa rena. Thebaka the ile thaya, tha fiṭha tha bolabola ka mokhwa o we the rumilwego ka gona. Ba ile ba fetola thebaka ka gore thepela o ba botša, ngwana wa rena a swanêla go ba a buḍiwa boloi le go nyala ba tha mo fetša. Le ga e le moopa ke moopa wa bona. A ba fetšiše monyalo, wa mosadi wa bona re ta ba fa. Ke moka thebaka tha goma tha ya tha ba botša ka mokhwa o we ba ba fetotšeng ka ôna. Thekwai a re, thepela o ba butšiša gore ba thala lehu naa.

9294 Ba thala lehu naa. Go bolabola ka mokhwa o we, ke gore motho yo we a go ba a ta fetšiša monyalo, o hwile. Bjale ke mang yo we a swanetšego go fetšiša motheko wa monyalo. Thebaka the ile tha iša lentšu la ba thala lehu naa. Lentšu le we le ilego la beta ba ga makholo. A ba ka ba fetola thebaka. Ba ile ba the botša gore bošla moragô, re tha šala re e khopola. Ke moka thebaka tha boetša lentšu la go e khopola go mokhonyana.

4368

9295 Madirê o gana go bošla bogadi. Ka moragô ga mo thebaka the tugilê, ba šala ba bitša ba gabô. Ba ba botša ka taba ya moredi wa bona. Ba ile ba sola batswadi ba mosadi. Le a bôna yo mongwe le yo mongwe mo a tšeya mosadi, o nyaka gore a yo mmêlêgêla bana. Lena a le na diṭhong ge ngwana a tha belege. Dikhomo tše we le ta di nyaka ga mang, khanthe mokhonyana wa lena o hwile. Dikhomo tša mosadi wa moopa, di reriwa tšatši le bakhonyana ba t̄ilo nyaka mosadi wa the bula-nto. Ge e le bathoka ba di nyaka tšatši le ba t̄ilo nyaka mosadi wa thatswa. Le molato o we a tšhabilego ka ôna bogadi a o gona. Ngwana a diyo bošla bogadi bja gwe. Ba ile ba mmotša gore a bošlê bogadi. O ile a gana.

9296 Thophang dikhomo le fê bakhonyana. O gana go ya bogadi ka baka lang. O ile a re a ke tha bo nyaka. Mokhonyana o bolabotše nnete le thala lehu. Ka baka la gore ke lena ba we le thalago, le swanetše go ba fa dikhomo tša bona. Go thwa le bolabola go a tswenya.

9297 Ekhopedeleng goriale ke ba ga makholo. Ba ile ba leka ka

4369

maata go gapeletša moredi wa bona, a napa a ba ganêla go boêla bogadi. Ke ge ba thopa mesebjana ya bathadiwa, ba ba bitša ba e ta ba gapa. Ke moka Madirê a napa a ba poya bogadi. Manamane go bolwa-bolwa ka dikhomo. Ba ya ba tšeya mosadi ka ôna. Ke mosadi wa mohu ka gobane o eme le-gatong la Madirê. Leina la mosadi Mamobu. O ile a dula le Maboganyane. Maboganyane ke morwa Thekwai. Ke moka taba ya fêla e ta mo we. Mafellô. 9298 Tela-ya-borwa o ile a hwa a šiya mosadi ka o thii. Leina la mosadi Mokento. Ke ngwana wa rangwane ntšee dikhomo di boêlê šakeng. Papago Tela-ya-borwa e be e le Sagašaga. Bjale yêna o be a na le basadi ba bararo. Bjale basadi ba Sagašaga e be e le bo Madintši, Thelwaletšatši le Oji. Mosadi wa nto e kholo e le Manditši. Thelwa-letšatši ke wa nto ya bobedi. Oji ke wa nto ya boraro. Ke yêna mosadi wa mokokotšêlô. Bjale mohu Tela-ya-borwa ke morwa Thelwa-letšatši. O ile a ba le thari ya bathankana. Bo tšofading bja gwe a bêlêga ngwana wa mosetsana. Madintši o ile a thôma ka thari ya basetsana. Ka moragô ga mo a belegile bana ba bathaano ba basetsana, thari ya sokologa a bêlêga bathankana. Oji o ile a no bêlêga ngwana wa mosetsana ka o thii.

4370

9299 Boya khomo ke bo boya khomo. Goriale ke Sagašaga o ra mosadi wa gwe yo mogolo. O bolabola ke Tela-ya-borwa ka gobane o gudilê. Madintši o ile a re di teba ke wena mogatšaka. Ke ge ba tšeya dikhomo tša matšo a moredi wa Madintši yo we leina la gwe e lego Mathokê ba tšeiša Tela-ya-borwa mosadi. 9300 Tela-ya-borwa o ile a diša dikhomo tša ramogolo wa gwe. O ile a lethetša go diša dikhomo mo a e ya go bolla. Bjale ramogolo wa gwe a ka a mo fa madiši. O ile a mo šupa mosadi. Ba ile ba kwana le taba e we batswadi ba Tela-ya-borwa. Ga go ile ka gobane mmolabolo o re ngwana wa rangwane ntšee dikhomo di boêlê šakeng. Go ile ngwana wa ramogolo go tšeya ngwana wa rangwane. Ba ile ba tšee dikhomo tša matšo a Mathokê ba ya ba tšeya Mokento ka tšona. Boya khomo ke boboya khomo. Ge Mokento a ka bêlêga ngwana wa ngwanenyana o swanetše go thiba dikhomo tša nto e kholo mo kwano e the gona.

- 9301 Ge kwano e the gona ke boya khomo ke bo boya khomo. Mola^o wa dikhomo tša boya khomo ke bo boya khomo. Mosadi yo we a ilego a nyadiwa ka dikhomo tša mohuta o we, o swanetše go bekêlwa ka lapeng la bo dikhomo. Ke tšhupô ya gore dikhomo ke tša lona lapa le we a beketšwego go lona. Mmago mosogana a laole mosadi wa morwa we gwe. Ke moka ke ôna mola^o wa gona. Le ge Madintši a hwile, morwa wa gwe o swanetše go ba le molomo ka lapeng la Mokento ka baka la dikhomo tše la tša khaitšedi ya gwe Mathokê. Fêla bana bona ke ba Tela-ya-borwa gammôgô le yêna mmagô bona. Theema the re le nawana le ya moteng le ya ka methala ya dikhomo.
- 4371 9302 Batswadi ba Tela-ya-borwa ba ile ba hwa. Pele go ile gwa hwa Madintši. Ke moka bana ba gwe ba boêla ka lapeng la Mokento. Ke yêna yo we a go šala a ba lêla. Ka morago gwa hwa Sagašaga. Thelwa-letšatši a šala a buša Mokento. Go buša ga nthe ke go mo fa mela^o. Ge a dirilê bjala ke yêna yo we a goragorago. Tela-ya-borwa a napa a ba moledi le moliti wa thoto ya go šiya ke mohu papagwe. Ka gobane bana ba nto e kholo e thale ba bannyana. Ka moragô gwa hwa Thelwa-letšatši. Go ile gwa šala Oji. Yêna le lehono o thale gona, o diyo gola. Ke yêna molaudiši wa ditaba tše.
- 4372 9303 Lehu la Tela-ya-borwa. Morwa wa mohu Madintši yo mogolo ke Matebete. Ke yêna moja-lefa. O ile a tšeya mosadi ka dikhomo tša matšo a moratho wa Mathokê. O ile a bekêla mosadi wa gwe ka lapeng la Mokento. Lebaka ke gore ke yêna mmagô bona ka gobane ke yêna yo we a ba letšego. Tela-ya-borwa a fapana le mosadi wa moja-lefa. O ile a fapana na^e, ba thešu ba mo thateele tša gwe dipitša.
- 9304 Thello tha mohu Tela-ya-borwa. Mothologadi o ile a lla thello tha mohu monna wa gwe. Ka letšatši la thobošo ba thoma go rêra tša tša moledi wa moja-lefa le moliti wa thoto. Moledi ke yêna moliti wa thoto. Ba re Letsufi ke yêna yo we a swanetšego go lêla lapa la mogolo. Ba bangwe ba re ditaba di pedi. Taba ya pele go swanetše go ba ya moja-lefa yo mogolo. Le a teba gore mohu o hwile a be a le moledi. Taba ya bo bedi ke yêna ya moledi wa lapa le la Mokento. Taba e ya o kwala. Moja-lefa yo mogolo re a mo teba.

4373

9305 Matebete a šupiwa boja-lefa. Ba ile ba mo teba gore moja-lefa yo mogolo ke Matebete. Bjale ba thōma go bolabola ka moledi wa lapa la Mokento. Matebete ke monna bjale ka ge a na le mosadi. Le yēna o dutši nabō mo we thopeng. Ba ile mo ba bolabola ka moledi wa lapa la rohu, Tela-ya-borwa, ke moka a re go bona, la the ke la the tswenya ka tabe ya moledi ka gobane lapa le we le ka fathe ga ka. Ge go na le yo a tha ukwišišigo a ka butšiša ke ta mo thalošetša.

9306 Mampheng o thalošetša banna bakeng tha moja-lefa. Banna a ba ka ba kwišiša, ka baka la gore lapa le lebane baratho ba mohu. Moja-lefa a re rakhadi o ta le thalošetša. Mampheng ke khadi e kholo. A re ngwana mo we a bolabolago ke nnete ka gobane mohu o ile a tšeya Mokento ka dikhomo tša matšo a Mathokš. Ke ōna mokhwa o we a rego le ka fathe ga gwe. Ke moka a napa a ba moledi wa lapa la mohu. O ile a napa a beula mothologadi.

4374

9307 Letsufi o nyaka go fa Matebete dikhomo tša lapa la bō. Ka moragō ga mo ba šupile moja-lefa le mmeudi wa Mokento, ke moka Letsufi a belaēla. Moja-lefa go bolwabolwa ka moja-lefa yo mogolo. Ke yēna Matebete yo we a dutšigo tulong ya mohu Sagašaga. Bjale Letsufi a re lapa a le ji lengwe. Mokento ke mosadi wa go šiya mogolo waka. Ka baka le we, a swanēla go dula le Matebete. O bolabola ka mokhwa o we ka go bōna gore moredi wa Mokento o nyetšwe. Boya khomo ke bo boya khomo. Goriale ke Letsufi.

9308 Letsufi a khobakanya banna ba gabō. Pele ga go ba khobakanya, o ile a botša moja-lefa yo mogolo, gore o swanetše go hwetšana dikhomo tša bō. Bjale a mo fetola ka gore tše we nka the ke ka di teba. O ka nyakišiša batho ba leloko la gešu, o ba botše taba e we. Nna nka the ke ka khōna go amogēla dikhomo ke le nnoši. Ke moka a tšama a bitša banna ba bagolo. Ba ile ba ya ka lona letšatši le la a go ba botša gore ba tē ka lona.

9309 Letsufi o thalošetša banna the bitšetšwa. Le bitšitše ke nna Batubatse. Taba e we ke le bitšetšago yōna ke e. Mohu mogolo waka o ile a tšeya dikhomo tša nto e kholo a tšeya mosadi ka tšona. Bjale moredi wa Mokento o nyetšwe. Dikhomo di swanetše go boēla lapeng la tšona.

Ke yōna taba e we ke le bitšetšago yōna. Ke ile ke fa papago rena, a re a ka the ke a khōna go amogēla dikhomo a le nnoši. Ke moka a boēla a dula fathe.

4375

9310 Dipolabolo tša Matebete le Mampheng. Ka moragō ga mo Letsufi a feditše go bolabola, banna ba nyaka go kwa mantšu a maina a a ka gōdimu. Moja-lefa a re, ke nnete mo we mmelaedi a bolabotšego. Ge e le mabapi le nna, a ke na taba. Ke be ke gopola gore bahu ba agile mote. Lehono yēna mo a re o mpha dikhomo tša lapa le šu, a ke di tebe, di teba ke yēna. Ke moka ke feditše. Khadi ya re, ka moka tše we Letsufi a di bolabolago a ke di kwe. O nkhopotša mogolo waka. Ka goriale mo we, a še wena malebatše. Ge ke gopola ke hwetšana e ke ke wena o mmolailago, o dirēla go šala o bolabola tša tše tša maseta peelo. A ka mo fa dikhomo ka nte le nna. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

9311 Banna ba ile ba sola Letsufi. Ka moragō ga mo ba feditše go bolabola, ke moka banna ba thōma go bula melomo ya bona.

Ditaba ka moka re a di kwa, bjale di re kamile dithaa. Lebaka ke le, moja-lefa a nyake dikhomo, ke moratho wa mohu yo we a nyakago go fa moja-lefa. A re bone gore o swanetše gofa

4376

moja-lefa dikhomo tša gwe ka mokhwa mang. Mantšu a we mo la a be a bolabola ke mohu, gona e be e le taba e-ngwe. Go bōnagala e ke ke wena o bolailago mogolo, o nyaka go ta šala o bolabola tša tše. O ka dira ka mokhwa o we ka-nte le rena. Rena re bōna gore morwa wa Mokento o gudile, o ta tšeya mosadi ka dikhomo tše we o di bolabolago. Letsufi o ile a šitwa go boetša dikhomo ka baka la gore ba ile ba mo ganēla. Mafellō a taba.

Temana ya 2: Ba ba beyago motswari wa mote.

9312 Ba bei ba motswari wa mote. Ba leloko la bo mohu a ba ile go tala, ba gona ba tswari ba thōgō. Ke gore ge motho a hwile, thōgō e tswara ke mong wa yōna. Go bjale ka ba bei ba moledi, ke bona ba tswari ba thōgō ya mohu. Moratho goba baratho ba mohu le khadi, ke bona ba we ba swanetšego go beya moledi wa bana ba mohu.

4377

9313 Khadi e na le maata mo tabeng e ya peyo ya moledi. Ba swanetše go thōma ka go dula thopa. Mo we thopeng ya bona ba rēra ka motho yo we a swanetšego go ba motswari wa moete. Le yōna khadi e swanetše go ba gona ka gare ga thopa. Ba ka the ke ba rēra morerō wa moledi ka ntšé le khadi. Bjale ka ge go ngodilwe kae le kae gore ngwana wa mogadikane a ka the ke a gadikšela wa mogadikane dithaka.

9314 Ba we ba lebanego go ba tulong ya boledi. Lehu a le khethe, ka baka le we a le na mathō a go bōna. Ramogolo a ka hwa gwa šala rangwane. Mothomong rangwane a ka hwa gwa šala ramogolo. Mothomong gwa hwa moratho wa bona a šiya mosadi le bana le lefa la gwe. Bana ba we ke ditšhuwana ka gobane ba hwetše ke papago bona. Bjale ba swanetše go nyakišiša moledi wa ditšhuwana. O lēla ditšhuwana a dutši a šetša le lefa la go šiya ke mohu papago bona. Re hwetšana batho ba: Ramogolo, rangwane, morwa wa nto e nnyana, mmago mohu, malome wa ditšhuwana le yēna mothologadi gammōgō le ngwana wa rangwane. Ke ba we ba swanetšego go lēla ditšhuwana.

4378

9315 Khadi e na le malala-mabe. Ba re khadi e na le malala-mabe. Mmeti wa mphini wa khadi o bēta o molellé le ka mošwa wa noka o wa lema. Malala-mabe ke gore mo o robetše le motho legogo ka lethii, ge boetha o ta hwetšana a robetše ka maotong. Mothomong a išitše thōgō ka maotong. Ke ōna malala-mabe. Go lema ka mošo wa noka. Ke gore le ge a dutši khole, lentšu la gwe le a fiṭha. A re re o mapulaneng, bjale o na le the a the belašlago. Bana ba ta thōma go babja ka baka la pelašlō ya gwe. Ditaola di ta ba botša gore ba tswenya ke badimu ka baka la khadi. Khadi ke mosadi a swanēla go lēla ditšhuwana ka baka la gore o bogadi bja gwe.

9316 Mogolo. Monna le mosadi ba dira bana. Ngwana wa maetšibulo ke mogolo. Ka moragō ba bēlēga baratho. Baratho ka moka ge ba e ra yola wa maetšibulo ba re mogolo wa bona. Ka morago ga mo papago bona a hwile, ba 'mitša papago bona. Moratho yo a lumilego mogolo theetse mo a ka hwa. Mogolo a na molaš wa go dula le basadi ba go šiya ke moratho wa gwe ka gobane ke betši ba gwe

9317 Mogolo o swanetše go šupa moratho wa mohu go ba yēna moledi.

4379

Mo go šupa gore mmago bona o be a belege bana ba bararo. Bjale go hwile yo a latêlago mogolo. Bjale mogolo o šupa lekhôthwane gore le lélê bana ba mogolo wa lona. Mothologadi wa nto e kholo mo a ka bona moledi a thinya lefa o swanetše go tšibiša matswala wa gwe. Mogolo ke yêna yo we a swanetšego go mokhalema. Mogolo ke yêna mokamedi yo mogolo. Moledi o lêla bana le go thôkômêla lefa la go šiya ke mohu.

9318 Moledi yo la a go šupiwa ke mogolo, a laole thelo gôdimu ga lefa la go šiya ke mohu mogolo wa gwe. The we a the laolago ke dijô tša go diriwa ke bona bathologadi. Le ka dintong tša bona ke yêna yo we a bušago. Dijô le basadi ke thakha ya gwe o šietše ke mohu mogolo wa gwe. O šitwa fêla go laola lefa la diruiwa ka gobane di na le mong wa tšona. Bana ba mohu ba re go moledi papa rangwane. Yêna o re bana ba mogolo waka. Mothang ngwana yo we e lego moja-lefa a gudilê ke moka o mo gafêla lefa la gwe.

4380

9319 Mogolo wa bona o wa hwa o šiya bana ba bannyana. Bjale mo ke taba. Moratho wa mohu o hwile pele ga mogolo. Lekhôthwane la bona la šala le tswere mothe wa mohu. Lehono go hwile mogolo wa bona. Go šetše lekhôthwane. Ba swanetše go dula fathe ba rêrê taba ya moledi wa ditšhswana. Morêrô o we wa bona o reriwa letšatši la thobošo. Ge ba thale thellong, ke lona lekhôthwane la bahu le we le laolago. Ke lona le we le khobakanyago batho ba go tlo beya moledi wa ditšhswana tša mohu mogolo wa gwe.

9320 Batho ba we ba swanetšego go ba gona morerong wa moledi. Monyaretša taba ke lekhôthwane la bahu le khadi. Malome wa bona o swanetše go ba gona thopeng, le banna ba bagolo ba bo leloko la mohu. Le yêna mmago mohu mo a tha phela o swanetše go ba gona. Bjale lekhôthwane le ta nyaretša taba. Khadi le yôna e ta tatša mantšu a khaitšedi ya gwe. Le ge ba ile ba nyaretša taba, ke bona ba we ba swanetšego go nyaretša moledi. Banna ba we ba lego gona thopeng ke bagakundi le ba šupi ba tela.

4381

9321 Ke mang yo we a swanetšego go ta tswara mothe wa mogolo wa rena. Goriale ke lekhôthwane la bahu. Khadi ke yôna e we e swanetšego go nyaretša motswari wa mothe wa mohu. Moratho wa mohu, o hwile pele ga mogolo wa gwe. O hwilê pele ga mohu mogolo wa

gwe, fêla o šilê morwa. Morwa yo we wa gwe o gudilê. O letše ke yo khaitšedi yaka. Ke yêna yo we a swanetšego go šala a tswere mo_{te} wa mohu ramogolo wa gwe.

9322 Lekhōthwane la bahu. Ka moragō ga mo ba bolabotše, ke moka banna ba fudiša taba. Go fudiša ga taba, ke go butšiša diputšišo. Ka go butšiša mo we ke gore ba ta hwetšana taba ya nnete ka mabaka a yōna. A moratho wa mohu a na molaō wa go phathaganya dinto tša bahu bagolo ba gwe. Moratho wa bahu ke yo monnyana gōdimu ga barwa ba mohu moratho wa mohu mogolo. Go ka ba bjang morwa wa lapa le lennyana mo a ka tswara mo_{te}. O tswarêla n_{to} e kholo. Ga go khōnege ka gobane go ka ta gwa ba n_{tra} e kholo. Ka gobane le yêna o ta re e be e le bo papê.

4382

9323 Mmago bahu. Mmago bahu le yêna molaō a o dumele gore lefa le ka ba ka fa_{the} ga taolo ya gwe. Go laola gona a ka laola, go dutši go na le moledi. Tša êta ke namagadi go ya ka leōpê ke ga tšona. Tšhwene tsogō e tišela ka ga gabō yōna. Ke gore a ka thinya lefa le ba gabō. Ba tšhaba go beya mmago bahu go ba molaudi wa lefa ka baka le we. Go laola o wa di laola fêla o swanetše go botša moledi mo a nyaka go šumiša the thengwe tha mothahu wa mohu. Moledi le yêna o swanetše go botša ba bagolo gammōgō le khadi le malome wa bahu. Ke bona ba we ba swanetšego go mo dumella ge ba hwetšana gore o wa kwala.

9324 Malome wa bana. Malome wa ditšhuwana ke thebō. O diyo ba thebō fêla. Ke gore molaō a o mo dumelle go lêla mo_{te} wa mo_{to}golo wa gwe. Mantšu a di keletšo ôna o wa bolabola. Go ganêga gore a tswara mo_{te}. Thebō, ke gore ge ba bōna gore moledi o nyaka go bolaya moja-lefa, ba swanetše go mo tšhabišetša ga malome wa gwe. Malome wa gwe o ta mo lêla go fithêla a gola. Mo_{thang} a boêlago ga gabō, ke moka o dula tulong ya gwe. Ba ntšha khomo ya maledi ba fa malome wa bona.

4383

9325 Mo_{thologadi} wa n_{to} e kholo. Lefa le we ka moka ga lona la go šiya ke mohu monna wa bona, le lebane yêna n_{to} e kholo. Le yêna mo_{thologadi} wa n_{to} e kholo. Le yêna mo_{thologadi} wa n_{to} e kholo, molaō a o mo dumelle gore a ka tswara mo_{te}. O no ba bjale ka mmago bahu. Le yêna ba tšhaba gore a ka ja lefa le batswadi ba gwe. O ba molaudi fêla moloti wa thoto a dutši a le gona.

Le gona o laola ge mmatswala wa gwe a hwile. Ge a tha phela, go laola yêna mmatswala wa gwe. Mmatswala wa gwe go bolwa-bolwa ka mmago mohu. Tše mmatswala wa gwe a šitwago go di laola ke tša matšo a baredi ba gwe.

9325 Khadi e ka tswara mote. Bjale ka ge go ngodilwe ka pampiring ya ka moragô, gore khadi a ya tswanêla go tswara mote wa khaitšedi ya gwe mo a hwile, ka baka la gore o na le bogadi bja gwe. Bjale mo e ngodiwa gore a ka tswara mote fêla ge ba ka mothadiša bogadi bja gwe. Ge ba ka re a tsware mote, a dutši a na le monna wa gwe, go ka the ke gwa dirôga, ka gobane monna o ta mo ruta maano a go thinya lefa.

4384

9327 Go buima go rweša khadi dinaka. Naka tša go rwešwa a di mamarele thôgô. Ke di naka tša go rwešwa ka baka la gore o dutši bakeng tha ngwana yo we a lediwago. Mothang ngwana a golago, khadi e rolwa dinaka. Bjale bôna go bothoko kudu, ka gobane bogadi bo hwilê. O ta ôma kae. Bjale dillo tša gwe ka moka ga tšona o ta lla a lebeletše batswadi ka gobane ke bona ba we ba mo thintšetšitšego bogadi bja gwe. Ke mokhwa o we ba tšhabago go rweša khadi dinaka.

9328 Khadi ya poya bogadi e ka rwešwa dinaka. Ke taba e ngwe. Ge khadi ya poya bogadi e na le bana ba yôna, go buima ga mmeya tulong ya go tswara mote. Ka baka la gore lefa a ka le jêla ka lapeng la gwe. Le gona go buima gore mosadi a no dula a le nnoši. Mankobô o swanetše go ba gona. Ke ôna o we o ta go rutago khadi maano a go ja lefa. Khadi ya poya bogadi e we e ka beiwago, ke ge e le moopa. A ka the ke a khôna go thinya lefa ka gobane a gona ngwana yo a tago mo tswenya. Empa baliti ba ba bete ke moratho wa mohu le morwa moratho wa mohu.

4385

9329 (a) Ntiši o ile a hwa a šiya dinto tše pedi. Maina a bathologadi: Ngwarokwane le Ngwana-Makôkôrôpô. Mohu o be a the na baratho ba gwe. O ile a no bêlêga a le nnoši ka lapeng la mmagwe. Batswadi ba gwe ba ile ba hwa ba mo tšeišitše mosadi ka dikhomo tša matšo a khaitšedi ya gwe. O be a na le dikhaitšedi tše pedi. Dikhomo tša khaitšedi ya pele ke tšona tše we a go fiwa ke batswadi. O ile a tšeya Ngwarokwane ka tšona. Papagwe Ntiši a hwa. Khaitšedi ya gwe ya šala ya nyadiwa. Mmago Ntiši a di

fa yêna Ntiši gore a yo tšeya mosadi ka tšona. Ke ge a yo tšeya Ngwana-Makôkôrôpô. Ka moragonyana mmago Ntiši a hwa.

9330 Ntiši o ile a šiya taélô e: Le the ke la šala la ya dingakeng mabapi le lehu laka. Nna mong ke a the teba the we the mpolailogo. Ke bolaille ke mote waka. Ka moragô ga mo a bolabotše mantšu a we, ge letšatši le ya madikélô ke moka a ba šiya. O ile a šiya barwa ba nto e kholo e le badiši. Nto ya bo bedi e be e na le ngwana wa ngwanenyana ka o thii.

4386

9331 Thello tha mohu ba ile ba lla ka Ngwarokwane. Ka nnete mosadi yo we o be a loya. Nto ya bobedi o be a tha nyake go kwa ba re e na le ngwana wa mothankana. Ge a ka o kwa e na le ngwana wa mothankana, ngwana yo we o be a tha phele. Mohu monna wa bona ditaola di mmotša gore o bolaya ke nto e kholo. Ge o ka ba wa nyaretša lentšu mabapi le mahu a nto e nnyana, le wena o ta latêla bana ba go. O ile a ba le ngwana wa mothankana mosadi wa nto e nnyana. Ngwana yo we a swana le papagwe. Ngwana o ile a hwa. Ke moka monna a o kwa bothoko kudu. A phula moloi yo we a bolayago bana ba mosadi wa bo bedi. Ke ge moloi a loya monna wa gwe.

9332 Banna ba ile ba šitwa go beya motswari wa mote. Ka lona letšatši la thobošo, ba ile ba khobakana gona moteng wa taweng. Pele ga go šoma medirô ka moka ya thobošo. Ba thôma ka go rêra merêrô. Ba ile ba re bjale ka ge mong wa mote a hwilê, ke mang yo we a swanetšego go šala a tswere mote wa mohu. Re riale ka gobane barwa ba mohu e thale ba bannyana. Ngwarokwane a re motswari wa mote ke nna. Bana baka ba khôna go diša dikhomo. Le go di tswalela ka šakeng ba khôna.

4387

9333 Banna ba ile ba bipêlwa ke mantšu a mosadi. Ba ile ba no homola. Le yêna o bolabotše, o ile a no homola. Malome wa bana are, le reng Batubatse tsejo e hwa le moludi wa yôna. Bolabolang letšatši le a re šiya. Le ga go le bjale a gwa ka gwa ba le motho yo a bolabolago. Malome wa bana a re, o wa bôna khaitšedji, taba e o e bolabotšeng a yo kwale. O molaudi wa thoto fêla, empa motswari wa mote o tswanetše go ba gona. Le wena o na le tša geno. Goriale ke Ngwarokwane.

9334 Mmolai wa nôga e ta ba mang. O ile go fetola khaitšedi ya

gwe ka gore o na le tša geno, ke moka khaitšedi ya gwe a homala. Ke ga banna ba re mmolai wa nōga e ̣a ba mang. O ile a ba fetola ka gore ke na le bana, re ̣a e thika ra bolaya. O wa bōna mosadi dilo ka moka o di khōnē, ka gobane wena ke wena monna, rena re basadi. Le ga ba ile ba bolabola ka mokhwa o we, a ka a tšhoga. O ile a re a gona taba. Ke moka ba ̣ogēla taba e le bjale. Le morêrō wa go beula bathologadi a ba ka ba o bolabola.

4388

9335 Thōgō ke tšhemo ba ̣thagolēla. Banna ba ile ba tšhaba, ka baka la boloi bja gwe. Ke mang yo we a ka gatago ̣thōgō ya nōga a e bōna. Ga gona, ka gobane nōga ya go loma o wa hwa. Ba ile ba mo ̣togēla a mamaretše lefa la go šiya ke monna wa gwe. Re ̣a re ke dipitsi ge re bōna mabala a tšona.

9336 Mosadi ke ngwana a na maano. O ̣the ke wa mmōna mo e le yo mogolo, wa gopola go re o na le maano. Mokhatha dira tša batsubje a kwana le Ngwarokwane. Bjale ba bo leloko la mohu ba re go fithile le baka la gore thoto e le we. Ka gobane mosadi o ̣a nyaka go thota mọtabo. Go thota ke gore go modirēla tše di bọte, gore monna a lebale mọte wa gwe. Dikhogo di ile tša fela tša go bolaēla mọtabo. Monna o be a ̣tha nwe meti ka baka la phufutša. Phufutša ke bjala bjo bonnyana. Bjala bo na le dịthaa. Ka moswana monwi wa bjala o nyaka go šeba buušwa ka nama.

4389

9337 Ngwana-Makōkōrōnō o ile a tšwa ka mọteng. Ke mang yo we a ̣a mmutšišago. Ga gona motho yo we a ka mmutšišago ka gobane mọte o tswere ke mosadi. Bjale yēna mong o no ba anēgēla ka mokhwa o we a ̣jugileng ka ōna. Ke gore dikhogo di fedile, bjale ba thomile lefa la mohu monna wa bona. A ba mo fe wa gwe moabe. Banna ba ile ba šitwa go beya motswari wa mọte ka baka la gwe. Bjale nna ke bōna ge ke beta ke buušwa. Ke gore ge yo mongwe a šeba ka nama, yo mongwe a šeba ka morogo. Wa go šeba ka morogo, o ̣a šulēlwa ke buušwa ka baka la gore peelo e pelenkwēla nama. Ke mokhwa o we o mo ̣tušitšego. A re ba ̣a šala ba ija makhura a ̣tha ba bone.

9338 Lekhowa o ile a tšeya mosadi ka marašana a dikhomo tša go šala. Lekhowa ke monna bjale, o nyaka go ̣teba thoto ya mohu papagwe gammōgō le mmagwe wa n̄to e 'nyana. O ile a butšiša mmagwe.

Mmagwe a mmotša gore lefa la go šiya ke mohu papago, ke lona le o tšerego mosadi ka lona. Mohu papa o be a na le basadi ba ba bedi bjale mosadi wa n̄to e nnyana yēna o kae. O no t̄oga, a raka ke motho. Wena mma le monna yo wago le t̄a mpotša nnete.

9339 Lekhowa o ile a khobakanya banna ba gabo. Ba ile ba ba gona, gammōgō le malome wa gwe. Le yēna mosadi wa n̄to e nnyana.

Bjale Lekhowa a thoma go ba t̄halošetša t̄he bitšetšwa. Le bitšitše ka nna Batubatse. Ke fapana le mma ka baka la lefa la go šiya ke mohu papa. Le mma wa n̄to e nnyana le yēna a ke mmone.

4390

Bjale ke nyaka go t̄eba gore lefa ba le išitše kae. Ke yōna taba e we ke le bitšetšago yōna, gore le t̄e le nkwiše yōna. Ge a riale a boēla a dula fathe.

9340 O wa di kwa Makaepaya. Ge ba riale ba ra Ngwarokwane.

Goriale ke banna. O ile a re lefa o tšere mosadi ka lona. Le we a le bolabolago, e be ke mo fēpa ka lona gammōgō le bo ngwanabō. Ge e le mabapi le Ngwana-Makókōrōpō, ke no bōna a t̄oga. A ke t̄ebe molato o we a t̄ugilego ka ōna. Ke moka ke mo we nna ke t̄ebago. Ge e le Mokhat̄ha o llē ke lwēlwēlwē. Ke gore o be a t̄he gona. Mosadi wa n̄to e nnyana a re, nna ke be ke beta ke buušwa, ke lona le baka le we ke ilego ka t̄oga ka lona. Ke moka a napa a homola.

9341 Banna ba nyaka dipolabolo gōdimu ga go bitiwa ke buušwa.

Ba re a re kwe gore buušwa e be bo go beta ka mokhwa mang. Lapa le legolo le šeba ka nama, nna ke nna wa morogō. Bjale ka bōna gore go kaone, ke ba t̄ogē ka gobane nna e be ke t̄ha fiwi moabē. Ke moka ka napa ka tšwa ka gare ga mot̄e. Ke moka ke f̄ditše.

4391

9342 Dipolabolo tša malome wa moja-lefa. Dipolabolo ka moka re a di kwa mot̄ogolo, bjale rena di ile tša re šita mathomong. Ke ka letšatši la t̄hobošo. Re ile ra re go swanetše go t̄a ba le motho yo we a swanetšego go šala a tswere mot̄e o wa mohu papago. Bjale mmago o ile a gana, a re yēna mong ka noši o t̄a o tswara. Ge ba re o wa di kwa makaepaya, ba bolabola ka mokhwa o we a ilego a epeya ka gona. Bōna mot̄ogolo, ke magane o fo re anēgēla. Ke riale ka gobane thoto e llē ke mmago. Ke mang yo we a swanetšego go lefa thoto. Mo la e be e ke e t̄hintše ke motho yo we a go ba a šupilwē, lehono e be rena le maat̄a a go mo t̄ēma.

Lehono molato re o bona gōdimu ga mmago. Ke moka ke feditše.
Banna ka moka ba re thobēla.

9343 Lekhowa o ile a šitwa go tšwēla pele le taba. Ka moragō
ga dipolabolo tša malome.wa gwe, banna ba ile ba re thobēla.

4392

Goriale mo we ke gore mantšu a malome wa gwe a kwala. Bona a ba
ke ba thwa ba tha bolabola. Bjale moja-lefa a re ke di kwile.
Fēla gona le mankobō o we o feditšego dikhogo tša ka. Ke a le
botša gore le dulē le teba. Mankobō o we ka o bona ke ta
bolaya. Ge e le mma wa nto e'nyana, ke nyaka gore ke mo agēlē
nto khaufsi le nna. Taba e kwa ke yēna mmago. O ile a dumēla.
Ke moka a mo agēla nto khaufsi le mote. Ke moka taba ya fēla e
ta mowe. Mafello a taba.

9344(b) Lekhowa a tswara mote wa mohu papagwe. Mosadi wa
mathōmō e be e no ba mosadi fēla. Bjale o nyaka go tšeya ngwana
wa malome wa gwe. Go bolwabolwa ka yēna moja-lefa. O ile a
tšeya mosadi ga bo malome wa gwe ka dikhomo tša le bārēkō.
Mmago moja-lefa bogoši bo fedilē. A thabēla morwa wa gwe
theema the: A re rakata o etše mokhwete, e šago a o ka boeletše.
Le ga go le bjale morwa a ka a thaeletša. Bakwi ba ile ba the
beya ka dip'elo tša bona.

4393

9345 Lehu la Lekhowa. O ile a hwa pele ga mmagwe. Theelong
tha gwe ba ile ba lla ka mmagwe. Ba lla ka mmagwe ka baka la
theema the la a go ka a thabēla morwa wa gwe. Ba re a gona taba
ke khogo e nwele mae a yōna. Phošo e thifi fēla ya go šielana bana
ba batho bušuwana. Khanthe nka be a mmolaš a thešu a tšee bana
ba batho ba. O ile a šiya mosadi wa pele a na le bana ba ba
thaano. Ngwana wa malome wa gwe a na le ba bararo.

9346 Letšatši la thobošo. Ka moka ba bo leloko la mohu ba ile
ba khobakana. Ba ile ba nyaka go ta teba ka motho yo a ta go
tswara ditšhuwana. Mmago mohu a re motho a hwa o hwile, a na go
boya morago. Bana ba we le bolabolago ka bona, ka moka ga bona
ke bana baka. Nna mong ke ta šitega nabō. Katsebele ke yo
mongwe wa bo leloko la mohu. O ile a re pōō ya tshadi nkešu
ke bōne. Pōō re teba ya pholo. Ke riale ka gobane dipōō di
roba mašaka ka baka la go tšhaba pōō ya tshadi. Lehono
bolabolang maroba. Ke bōna gore mosadi o nyaka go ruja mote.

4394

9347 Katsebele a tšwela pele le go bolabola. Ka moragô ga mo a feditše go bolabola, a no bôna banna ba homotše. Ke moka a thôma go bolabola. Le a bôna banna lehu a ba tšhabe, lehu ke boroko. Mosadi yo Ngwarokwane, o ile a re palakanya ka morago ga lehu la monna wa gwe. Lehono morwa wa gwe o hwile. Le a bôna gore bahu e ke ba bolaya ke yêna. Morwa wa gwe o ile go hwa a the ke a mmoloka. A thoma go kitima a bitša rena banna. Bjale ge re bolabola taba ya go aga mo_{te} o wa gana. Le ge o gana dipolabolo tša rena, ge go ka tholôga taba empe wa the ke wa re botša. Nna ke feditše a ka mantšu.

9348 Banna ba re go gotša mollô, ke go kwana. Re riale ka gobane mong wa mo_{te} a nyake mogotši wa mollô. Ke mang yo we a ka fo tago a dula mo, mong wa gona a gana. Morwa wa gwe o ile ke dira bo pōwana o hwile. Taba ke ya go togêlwa e le bjale. Banna ba ile ba togêla taba e le gōna gōdimu ga makaepeya.

4395

9349 Yo mogolo a hwe a le nnoši, ngwana wa gwe o swanetše go mo gotšetša mollô. Ka moragô ga matšatši a the makae, ngwana wa mohu Lekhowa a hwa. Ngwarokwane o ile a tibiša banna gammôgô le malome wa mohu. Banna ba leloko a ba ka baya. Malome wa mohu o ile a ya. O ile a dula go fithêla letšatši le dikêla. Mmalolo! a fa o ba butšitše batswadi ba mohu. Ke ba butšitše ba diyo ba le metatale. Ba ile ba kata ba robala ba tha bônale. Ka moswana bja swa bja tima. Monna a bôna gore re ta ba ra bolle ke motho ka ntong, ke moka a tšwa letsolo la go tšama a ba bitša.

9350 "Tshipi ya gata ngwe e ya menama!" Le diya bjang maroba. Ngwana wa lena o hwile a le nyake go mmoloka, molato keng. Ba re go yêna, rena gapê re basadi. Ka goriale mo we o swanetše go botša banna ba yo mmoloka. Tše we ka moka ke a di kwa. Togelang ditopô le yo boloka ngwana yo a the nago molato le motho. Ba re mo la gwa the bê wena, e be re ka the e. Ke moka ba ya ba boloka mohu. Lehu lona a ba ka ba le alama. Ba ile go mmoloka ke moka ba palakana. Go ile gwa šala go alamile basadi ba mo_{te}.

9351 Maina a basadi ba mohu Lekhowa ke a:- Tela-ya-lehu, le Mabakane. Go ngodiwa Tela-ya-lehu pele ka gobane ke yêna mosadi wa ntō e kholo. Mabakane ke yêna yo a ilego a ntšha mohu thakeng. Bjale ke yo monnyana ka baka la yo wa bo malome wa mohu. Ka

4396

moragô ga mo ba ndilê thello tha ngwana, ba ile ba palakana. Yo mongwe le yo mongwe o ile a boêla lapeng la batswadi. Batswadi ba ile ba amogêla bana ba bona. Fêla dinto tša bona ba ile ba ba agêla ka nte ga magora a bona. Ngwana-Makokoropô le yêna a boêla go batswadi.

9352 Ngwarokwane ke mosadi. O ile a šala a dutši maruping. O ile a lata Tela-ya-lehu go mmitša ka gobane ke ngwana wa khaitšedi ya gwe. Khobadi ke yêna khaitšedi ya gwe. O ile a mo ganêla. A re mo o nyaka go dula naê, o ka dula. Ka nte le mowe, gona o ka noya mo o yago. Ke moka mosadi a šitwa go bitša ngwetši wa gwe. O ta botša mang, ka gobane ke yêna monna ka noši. Ke moka mote wa thubêga ka mokhwa o we, ka baka la go thoka monna wa go tswara. Mafellô a taba.

4397

9353 Leake o ile a šiya dinto tše tharo. Maina a bathologadi:- Makubu, Khasa le Mokhadi. Maina a a bona a ngodilwê ka go latelana ka bogolo bja bona. Ba ile ba lla thello tha mohu go fithêla letšatši la bofêlô la thello tha mohu. Letšatši le we la bofêlo la thello tha mohu, ke letšatši la thobošo. Ke lona letšatši le we ba thobošago bana ba mohu ka lona. Merêrô ka moka e reriwa ka lona letšatši le we.

9354 Letšatši la thobošo. Ba ile ba rêra ka motswari wa mote. Bjale ba hwetšana gore nto e kholo e tha na le bana ba bannyana. Nto ya Khasa e na le morwa yo mogolo. Ke monna ka gobane o na le mosadi. Ditšhila ke yôna khadi e kholo. Bjale a re re swanetše go rweša morwa wa nto e nnyana dinaka. O ta tswarêla lapa le legolo. Banna ba bangwe ba ile ba ganetša. Lebaka la bona, ke gore o ta ta a ganêla. Bjale ba hwetšana gore a go motho yo we a ka tswarago mote ka gobane khoro e we e faletše mo nageng ya gešu. Ka baka le we a gona yo mogolo ka ntê le yêna.

4398

9354 Khadi ke yôna e we e ka tswarago mote. Bagani ba re, le a o kwala, a gona monna yo we a ka tswarago mote. Rena re bôna gore go tilo ba buima go mo rola dinaka. Ka baka le we re bôna gore go kaone.gore khadi e tsware mote. Le a kwala. Goriale ke ba'na ba bago ba ba re morwa wa nto e nnyana a tsware mote. Ba re mo we re ka o kwa gore khadi yôna e reng. Khadi a ya ka ya

dumêla. A re, nna nka the ke ka khôna ka gobane ke bogadi bjaka. Dumêlang mo we ke le botšago. Ba ile ba dumêla. Ke moka thopa ya fêla.

9356 Ba šupa Mabjale go ba motswari wa mote. Ka moragô ga mo thopa ya bona e fedilê, ke moka ba ya kowa go khobakanego batho. Ditšhila a thalošetša khobô motswari wa mote. Le a bôna, mong wa mote o o re šilê. Bjale ngwana wa lapa le legolo e thale yo monnyana. Ke moka a tswara moja-lefa yo mogolo ka theata. A re ke yêna mong wa mote. Bjale yo o ta ba a motswaretše. Ke moka ke feditše. Ba re thobêla. Le the ke la motswenya e no ba motswaredi.

4399

9357 Mabjale o ile a tswarêla moja-lefa mote wa go šiya ke mohu papago bona. Mekhwa ya gwe e be e le ya go nyaka go bolaya moja-lefa. O nyaka go napa a duletše ruri. Bjale ba phakiša ba o kwella. Motho ke khomo e rego ge e bolaiwa ba thôma ba rêpana. Bjale le yêna o ile a rêpana le ba bangwe. Yo mongwe wa bona a ya a seba. Ba ile ba tšhabiša ngwana ba ya ba mmeya ga malome wa gwe.

9358 Motswari wa mote ke molaudi wa ôna. Ga gona the we ba ka the diyago kante le yêna. Le yêna a na maata a go dira lefa ka mokhwa o a ka khônago. Bjale mo ba iša ngwana ga malome wa gwe, ba ile ba loga maano. Ba ile ba thôma go bolabola le malome wa moja-lefa. Maano ba hwetšana a go diša ga dikhomo. Bo malome wa ngwana ba ile ba ya ka go rêta modiši. Ba ile ba botša yêna motswari wa mote. Motswari wa mote a ya a botša mmago ngwana. Mmago ngwana a re di kwa ke lena. Ge le dumêla le nna ke a dumêla. Motswari wa mote a re go lukile bjale ka ge o dumêla. Ngwana a ya ga malome wa gwe ka baka la go diša dikhomo.

4400

9359 Motswaredi o e twaetša ga bo malome wa moja-lefa. Le nawana le ya moteng le ya ka le nawana le lengwe. Ge a e ya o re o bôna ngwana. Komana dula o ba pilwê mothwa wa dira ga go tibji. Ba ile ba dula ba laile ngwana. Ba 'motše gore le ge a ka tšwa a tswere thelo the the bote, o the ke wa ja. Ge a go fa wa the ke wa gana, o wa amogêlê. Ka moragô ga mo a tugile, o lathe goba o tê o re šupê.

9360 Moja-lefa o ile a gola a le ga malome wa gwe. Motswaredi o ile a leka ka maata go reya ngwana. O ile a mo šita ka baka la gore o be a lailwe. Le ge a bolla a leka ka maata, le gona a pallwa. Ke monna bjale o nyaka mosadi, ka gobane bošego o be a tha robale ka go lala a tiya lekopê le go letša kwala. Ba dira bjala bja go bega gore ngwana wa bona o gudilê. Ba ile ba ntšha khomo ya maledi, ba ya ba mmitša.

9361 Naka tša go rwešwa a di mamarele thogo. Ba ile ba thaeletša gore motswaredi o ta gafela mong wa the pona, ba bona a the na taba. Ba mmotša gore ngwana o gudilê, ka baka le we, o swanetše go mo fa tulô ya gwe. Monna a re le nna ke madulo a-ka a šiya mohu papa. Le a di kwa, rena re ile ra bolabola le
4401 letšatši la mathômô. Le swanetše go bitša khadi e te e kwe ka noši. Ba ile ba mmitša. A bona gore ba ka iša taba khorong ba khoro ba ya ba mo sola. Khadi e ile go fiha, ke moka a mmutšiša. O ile a fetola khadi ka gore ke be ke litilê wena. Le nna ke a mmona gore ngwana o gudilê.

9362 Ba šupa Makola tulo ya gwe. Ka moragô ga mo ba mmeile, ke moka ba nyaka go bona lefa. Mothang ba beyago motswaredi ba ile ba hwetšana dikhomo tše tharo tša ditshadi le dipudi tše thaano. Bjale ge ba nyaka go di bona, a no ba šupa tša tšela. Ke khale di tswaletše. Le manamane a tšona a swanetše a tšwetše ga bedi goba ga raro. O swanetše go re šupa. A re nna ke teba tša tše.

9363 "Moliti wa mogo wa rôtwe, o leta a ija mafôta." Goriale ke Mabjale. O ya kwala bjale o llê lefa ka moka. Ka baka le we ke molato o swanetše go lefa. Le a o kwala. Bjale nna ke llê. Mogwera wa go a ntšhe tha mpeng. Ge nke o wa ntšha bokaone ke
4402 go gagola mpa e yaka. Banna ba re go ja monna a še go mo fetša. Taba kholo mmotšang a tšeiša mosadi. O ile a re modidi wa go swana le nna thoto ko e bona kae. Mafellô a taba, ba ile ba ntšha mathô ba mo lebella. Ba hwetšana mmago moja-lefa, phôšô ya go the ba botše mo a tha thoma go thinya lefa. Mafellô.

Temana ya 3: Khethô ya motswari wa mote.

9364 Khakha-mphotu a e be gona ge mote wa mohu o ka šala wa tswara ke yo mongwe wa baratho ba gwe. Moratho yo we a lebanego

go šala a tswara mote wa mohu, ke yo we a ilego a šala mohu moragó. Go šala morago, ke gore go ile go b^él^éga y^éna mohu ka moragó gwa b^él^éga yo we a lebanego go tšeya tulo ya mohu.

4403 9365 Moratho wa mogolo mo a ka hwa pele ga mogolo. Lehu a lekhethe Ke gore ngwana o wa hwa le masogana le dikharebe. Bjale moratho wa mohu mo a ka hwa e thale lesogana, madulo a gwe a swanetše go tšeya ke yo a mothatamagó. F^ála ge a ka hwa a na le lapa la gwe, a šiya morwa wa gwe e le yo mogolo. Ge mogolo a ka hwa, morwa yo we o swanetše go tšeya madulo a mohu papagwe. Baratho ba mohu papagwe, ka moka ga bona a ba mo fete. Ba mo tšhaba ka baka la gore ke ngwana wa mogolo wa bona.

9366 "Khoš^í ya toga ngwe e ya šala." Moja-lefa mo a ka hwa, a thešu a tšeya mosadi, le go loša a thešu a loše. Moratho wa gwe o swanetše go tšeya tulo ya gwe. Ge a ka šiya a tha beeletšitše mosadi, mosadi yo we o swanetše go tšeya ke moratho wa mohu. Ke y^éna yo we a swanetšego go ta b^él^éga moja-lefa yo mogolo. Ge lehu le atile, lekhothwane la šala, ke lona le we le swanetšego go šala le ija lefa. Ka baka la gore bagolo ba hwile ba thešu ba tšee basadi.

4404 9367 Bonnyana bja baratho ba mohu. Ge baratho ba mohu e thale ba bannyana, ba swanetše go nyakišiša yo mongwe wa bo leloko la mohu, a šale a tswere mote. Bonnyane bja barwa. Monna o wa th^óma a ba lesogana. Gona mowe thebakeng the we tha bosogana, ke gona e thale yo monnyana ka gobane o thale ka fathe ga matsogó a batswadi. Ge a toga mowe le gatong le we, ke monna ka gobane o tšere mosadi. Le ga go le bjale mogopolo wa gwe o thale wa bosogana. Ka baka le we a swan^éla go fiwa tulo ya go tswara mote.

9368 Mosogana o tšwile thakeng. Mosogana mo la a bekago mosedi ke moka o tšwile thakeng. Ka baka le we a tha na molaó wa go thepela le masogana ka baka la gore ke monna. O swanetše go thepela le banna, ba ta mo ruta melaó ya go tswara lapa. Thuto ya go tswara lapa e tšeya lebaka le letelele. Bjale ka moragó ga lebaka le letelele ke monna o budul^é. Ke gona ba ka mo gopol^élago go mmeya motswari wa mote goba ge e le moja-lefa a dula

tulong ya gwe ya boja-lefa.

4405 9369 Thokagalo ya baratho. Mona go ngodiwa ge baratho ba mohu ba the gona. Baratho ba mohu a ba gona, bjale ba swanetše go nyakišiša yo we a swanetšego go ta šala a tswere mote. Ke mowe o hwetšanago mmago mohu a tswere mote. Nyepō e re mote wa go tswara ke mosadi legora ke mošukutšwane. Ke gore a o na mafōrō. Ditela tša go tēna ka moteng di bjale ka tša mantwantwane a bana. Ke baka la gore mošukutšwane a o na meetwa.

9370 Moredi wa nto e kholo a ka ba motswari wa mote. Taba ya mohuta o, e dirēga kudu dikhorong tša bogoši le mantoneng a magolo. Gona ge ba bōna gore a gona yo a ka šalago a tswere mote, ba beya moredi wa lapa la nto e kholo go ba yēna motswari wa mote. Ba beya moredi wa nto e kholo yo mogolo. Le ge a le bogadi ba fo mmitša a ta a dula theponeng tha botswari bja mote. Motseta e swanetše go ba wa monna. Ke yēna yowe a swanetšego go bōna dilo ka moka. Mong monna wa gwe a na molaō o a ka o beyago.

4406 9371 Mohumagadi o wa tswara mote. Monna a ka hwa a šiya basadi. Gare ga basadi ba we go na le mosadi wa nto e kholo. Ke yēna yo we ba mmitšago mohumagadi. Ge ba bōna gore mokhwa wa gwe o lukile le monwana a naō, ba ka dira gore yēna mong a tswarē mote wa go šiya ke mohu monna wa gwe. Monwana go bolwabolwa ka goutswa. Bofebi le bjona bo ka šitiša mosadi go dula tulong ya botswara mote. Lebaka ke gore mosadi wa thefebi a na nnete. Bjale ka mosadi yo a ngodilwego ka mapampiring a ka morago. Yo we leina la gwe elego Ngwarokwane.

9372 (a) Bjale ka Morena Maphuphō. O ile a hwa a šiya basadi ba banē. Moratho wa mohu Makhwapeng. Mohumagadi Marebolē. Ke yēna mosadi wa nto kholo ya mošata. Mosadi yo Marebolē o be a the na ngwana. Ke gore e be e le moopa. Ba ile ba lla thellō tha mohu monna wa bona go fithēla letšatši la mafellō.

9373 Marebolē o ile a tshepēga le bakeng la thellō tha mohu monna wa gwe. Pele ga lehu la monna wa gwe, o be a fēla a fapana le mohu monna wa gwe. Phapanō ya bona, e le gore monna a yo tšeya mosadi yo a ta tago a tsoša lapa ka gobane yēna ke moopa. Monna o ile a no ba a hwa a thešu a phethe thato ya mosadi. Moratho

4407

wa mohu e be e le thetšela. O be a tha šetše thelo. Modiro wa gwe e be e le go tšama a bina dikoša le dinaga. O be a boya fela go tilo ba botša gore bothele ba swanetše go lema. Ge a bōna gore ba thōma go lema ke moka o wa toğa. O ta goma a boya gapš thelemo the the tago. Bjale mote o šetše o tswere ke yēna mohumagadi. Letšatši la thobošo ba lebantšha lebaka le a felago a boya ka lona.

9374 Ba ile ba dira komana dula o bapilwš. Ke gore ba ile ba šila mebela, ke moka ba e beya. Ba dula ba lebeletše letšatši le a ta go fitha ka lona, go tilo ntšha peu. Lebaka la go ntšha peu o be a tha phošiši. Ge mokhoba o thōma gore ke a palšga, ke moka o wa fitha. O ile mo a fitha, a hwetšana ba mo letetše. Ke moka ba mmotša ditaba tša go thoboša bana ba mohu. O ile a ba botša gore ba phakiše lebaka la go lema le a feta. Aowa ba ile ba dira ka mokhwa o we a ilego a ba botša ka ōna.

4408

9375 Letšatši la thobošo. Ba ile ba tibiša ka moka ba bo leloko la mohu. Ba ile ba ba gona. Bjale ba thoma go rēra ka motswari wa mote. Makhwapeng ke yēna yo we a swanetšego go tswara mote. Bjale ba gopola mediro ya gwe. Ba hwetšana gore go buima, a ka theke a khōna go tswara mote. Bjale ke mang yo we a swanetšego go dula bakeng tha gwe. Yēna ka noši o ile a re, dipōō a di be pedi moteng. Pōō ke nna. Ge ke tha tšwile, mma o ta šala a bōna tša gae. mmagwe o bola Marebolš. Ba ile ba hwetšana gore o wa o kwala. Ka nnete lebaka ka moka mote o be o tswere ke yēna.

9376 Marebolš a ba mong mote. Motseta wa mohu morena Maphuphš e be e le Masete. Le a bōna Batubatse, mong wa lena o hwile. Bjale lehono ke lona letšatši la go le thoboša. Motho yo we a ta šalago a dutši tulong ya mohu ke yēna moratho wa mohu. Ke Makhwapeng. Bjale ka ge le teba mokhwa wa gwe, re šupa yēna mmago rena. Ka moka ba ile ba re thobšla. Mogotšetši wa mollō, e thale yēna Masete. Ge motho a e tšwa a lla, o swanetše go tšena ka yēna. Ke moka go fedile bana ba napjadi.

9377 Ba be ba thabile dikhomo tše pedi. Ka moragō ga mo ba feditše tšhupō, ke moka ba bulšla dinama le maušwa. Ka morago ga

4409

mo ba feditše goja maušwa le dinama, ba buléla bjala. Ke moka ba tēna moketeng wa go nwa bjala. Yo mongwe le yo mongwe mo a o kwa a hoše, ke moka o tswara tēla ya goya gae. Motho mo a hoše a laele, go laéla ke maano a gofeka tala. Ke moka modiro wa tšhupó wa fela o e ta mowe.

9378 Marebolé o ile a šala a šoma bjale ka monna. Ke mokhufi mokhokhorogi, mmóna tša kholé tša khaufsi a ukaméla. O ile a tšeya basadi ba ba bedi ka lefa la go šiya ke mohu monna wa gwe. Makhwapeng o ile a hwa pele ga Marebolé. Ka moragó a latéla ke Masete. Ka gare ga mote, thefaka tha šala the tšokotša ke mohumagadi. Mohumagadi o tšere betši ba ba bedi, dipóó a di gona. Bona betši gammóó le yēna ba swanetše go tšama ba nyakéla dipóó.

4410

9379 Mokana-wa-tau-ya-šoka, ke malome wa Marebolé. O ile a no beiwa leithó. Bjale a bóna Marebolé a na le mathó a matelele. O be a dula kholé nabó. O ile mo a lemoga botelele bja mathó a mohumagadi, ya ba ke khale a dira bofebi le khoši ya Makhutšwi. Motho a ke a thoka go thinya. Mosadi o be a lupiwa ka mokhwa o we a ilego a tšeya basadi. Bofebi a bo age mote, ke moka mote o thinyegile. Goriale ke malome wa mohumagadi. Ba ka ba ba tha diyang. Saka la thoka póó ditshadi di a roba. Thitsinyi tha gwe, ke go fa khoši ya Makhutšwi gore a mo tswarélé le naka la pula. Le naka le we lehono le na le Mantšana. Ke moka taba ya fēla e ta mowe.

9380 (b) Lehu la Marebolé. Bjale ka ge go ngodilwé gore mohu Maphuphš o be a na le basadi ba bane, wa bonš ke yēna mohumagadi. Basadi ba we bararo ba be ba le ka fathe ga mohumagadi. Bjale o ile a tšeya ba ba bedi. Ge ba phathagana le bathologadi, ba ba bathaano. Ka goriale mo we ke gore o šile dinto tše thaano. Bathologadi ba la bararo, ba be ba bšlšga thari ya banenyana fēla.

4411

9381 Ke methóó. Ka moragó ga lehu la Maphuphš, ba thóma go bšlšga bana ba bathankana. Mosadi wa mohu Makhwapeng o be a le nabó barwa. Bjale bona ka lehu la Marebolé e be e le banna. Aowa ba ile ba lla thelló tha mohu. Bana ba khoši re loba ka moka, yo we e ta ba go khoši a re motebe. Goriale ke baroka. Ka nnete yo we e ta ba go khoši, a tebe ke motho.

9382 Letšatši la thobošo ba ile ba khobakana. Bjale morerong wa

bona ba nyaka go teba maina a basadi. Marebolé o hwile, o šile lešaba. Bagadikane ba mohu Marebolé: Mapheladi, Manapjadi le Mamogoši. Betši ba mohu Marebolé: Mamotetwa le Mokhadi. Ba ngodilwé ka go latelana ka go bikiwa ga bona. Bjale bagadikane ba mohu a ba badiwi, go badiwa fêla betši ba mohu. Ka baka le we re ka re o šile dinto tše pedi. Nto e kholo e swanetše go tšwa ga tšona dinto tše pedi.

4412 9383 Nto e kholo ya ba ya Mokhadi. Ba bangwe ba ile ke a gana, go gana ga bona a gwaka gwa ba thuša ka baka la gore dinto ka moka e be di loma difeka ka gona lapeng la Mokhadi. Bagani e be ba gana ka baka la gore Mamotetwa o bikilwé pele ga Mokhadi. Ka moka ba ile ba dumêla mo we ba bolabudi ba bolabotšego. Bjale nto e we ya Mokhadi bana ba yôna ke ba bannyana. Ka baka le we go swanetše go nyakišiša yo we a swanetšego go lêla moja-lefa. Mo we nyakišišong ya bona, ba hwetšana gore morwa Makhwapeng ke yo mogolo.

9384 Mokwé a šupiwa go ba moledi wa moja-lefa. Mokwé ke yêna morwa Makhwapeng. Ke yêna ngwana monyane o tše ke wa llêla bogoši, bogoši bo na le malapa a magolo. Ba ile ba mmotša gore dinaka tše re go rwešago tšona, o di tšebe gore ke tša Thekwatapeng. Ke yêna moja-lefa yo mogolo ka gobane ke morwa wa nto e kholo. Tšatši le a golago o swanetše go rola dinaka o di fê mong wa tšona. Taba ya bo bedi, wa tše ke wa thinya lefa la ngwana yo. Ke moka re feditše. Batho ka moka ba ile ba re thobêla. Ke moka tšhupô ya moledi ya fêla e tša mo we.

4413 9385 Bogoši a bona ngwana wa mmago. Gape batho ba botala e be ba ija. Bogoši bo bjale ka tšhalete. Bjale moledi wa ngwana a bôna gore ke mosogana. Ke moka ba thôma go ba le mokhwa. Mokhwa wa gona ke wa go nyaka go bolaya moja-lefa. Bjale ka ge e be e le lesogana, mmagwe a dira gore a tšhabêlê makhweng. Moja-lefa o ile a dira ka mokhwa o we, mmagwe a ilego a mmoja ka ôna. Moledi o ile a šala a letša le ngwana.

9386 Moja-lefa o ile a ba le gwaragwara. Ba ile ba mmekêla mosadi yo la a go šiya ba mo lošeditše yêna. O ile a dula dilemô tše ditelele makhweng. Dikhomo tše we a go šiya e le dithôlê a

hwetšana di tšofetše. Dikhopolo tša batho di gopola gore o hwile. Ba ba ba khuduga mo we a go toga ba agile gōna. Molaō wa khale ke wa gore monna mo a e tšwa makhweng, a tšnē bošego. O ile a dira ka mokhwa o we. O ile mo a fiṭha a hwetšana e le maruping. A bōna mollō o thuka mmotong wa photwaneng. O ile a ya. O mang. Goriale ke mong wa motje. Ke nna Thekwatapeng morwa Mokhadī.

4414

9387 Thekopodi a mo šupa tela ya go ya ga batswadi ba gwe. O ile a mo fiṭhiša ga batswadi. Batswadi ba ile ba thaba kudu. Mošupa-tela a goma a bošla gae ga gwe. O ile a hwetšana mosadi wa gwe a na le bana ba ba bedi. Ba bagolo ba ile ba gatagatella taba ya the be gōna. Moledi wa ngwana a ka a nyaka go bōna moja-lefa. Ba ile ba mmotša gore morwa o boile. O ile a fetola ka gore ke tšona.

9388 Tšhaba rrago, ba riale ba botša Mokwē. Ka baka la bonnyana bja gwe, o ile a dumela. Moja-lefa o ile go boya a dula mengwaga e mmedi a thešu a gopolšlwē go dula tulong ya gwe ya boja-lefa. Ka lona lebaka le we, motswaredi, o palakanya lefa. Bjale moja-lefa a phakiša a lemoga. A thōma go botša ba bagolo. Ke mafelong ga thelemō tha bo bedi. Ba re rena e be re gopola gore o tha go laya molaō wa go tswara motje. Gona ga go le bjale o swanetše go rudiwa dinaka. Ke ge ba yo mmotša gore a tšhabē rragwe.

4415

9389 Thekwatapeng a šupiwa tulō ya gwe. Lešaba ka moka le ile la khobakana. Bjale moledi a ēma pele ga lešaba. Le a mmōna ngwana yo, ke yēna mong wa motje o. Lehono ke rola dinaka tše la ba go ba nthwešitše, ke di fa mong wa tšona. Batho ka moka ba ile ba re thobēla. Ke moka tšhupō ya moja-lefa ya fēla e ta mo we. Bjale ba nyaka go bōna lefa.

9390 Moliti wa mogo wa rotwē o leta a ija mafota. Goriale ke Mokwē. O ile a ba šupa marašana. Bjale ba mmutšiša gore lefa le lengwe le kae. O ile a re le ka mo mpeng yaka. Banna ba bōna gore ge ba ka ba ba leka go fata fata taba ba ta tsoša diṭhšlš. Bjale ka ge mogolo-golo yo mongwe, a kile a re mo foṭha tha ntsweng, o re the tšwe the molomē. Ga go na taba, moja-lefa le

yēna o ta šoma tša gwe. Ke moka ba togēla taba e le ka mokhwa o we. Mafellō a tabs.

Temana ya 4: Mabaka a pevo ya motswari wa mote.

- 9391 Motho a hwa gona le theila. Dilo ka moka tša mohu di phifallong gammōgō le batho ba swanetše go ilēla lehu la mohu. Ga gona motho yo we a swanetšego go šoma. Ka moka ba swanetše go no thwa ba dutši gae. Le yōna thoto ya mohu a ba e gopole. Dithapō ke tšōna ba di gopolago. Ba dirēla gore ba di khobakanye felo ka go thifi. Le tšhalete ba e gopola ka baka la gore ba tšeya lebaka, mosadi yo we a nago nayo a ka e fetetša pele. Ke lona lebaka la theila le go alama lehu la mohu. Ga gona morērō o mongwe ka ntē le go khobakanya tšona dithapō tša mohu.
- 4416
- 9392 Lebaka la go alama lehu la mohu. Go alama ke gona go dula ba the ke ba šoma mešomō. Ka lona lebaka le we, bathologadi ba ka gare ga nto. Ba ka dira matšatši a mathano goba a tshelēlago ba tha alamile lehu la mohu. Ka moragō ga mo ngaka ya go alafa lehu e alafile, theila the fedile go batho ba bangwe. Bathologadi gammōgō le ba bo leloko la mohu, ba šala ba alamile lehu. Bjale bathologadi ba alama lehu ba le kantē ka gobane ngaka e ba ntšhitše ka ntong.
- 9393 Gofala khoko. (Bjala bja diphiri.) Khoko a e no fadiwa fēla, aowa ba swanetše go dira bjala bja diphiri. Bjala bjo we bo nwiwa ke bakhlabje le bakhokolo. Basadi ba we ba tha bēlēgago a ba nwe. Go dira bjala bjo we, bo na le matšatši a bjona. Bo ka dira matšatši a manē goba a mathaano. Tšatši le we bo nwago ke lona letšatši le we ba falago khoko. Ke gore ba phalola
- 4417
- bathologadi le go ba thakola diaparo tša bona, ba ba apeša dithamō tša lehu. Ke moka kalamō ya lehu e fedilē. Ba swanetše go šoma medirō ya bona. Go bathologadi theila go šetše tha gore ba the ke ba robala le banna.
- 9394 Molaō wa go šupa motswari wa mote. Bjale ka ge gongodile mabaka a a ka gōdimu, ge go fedilē ōna go šetše thellō tha lehu. Ka molaō motswari wa mote a swanēla go šupiwa pele ga letšatši la thobošo. Ka lona letšatši le we la thobošo, ke lona le we go bolwabolwago ditaba ka moka. Ke lona letšatši le we ba

- swanetšego go bōna ge moja-lefa e le yo monnyana, ba beyago moledi. Moledi yo we ke yēna yo we a swanetšego go tswara mote. Ke lona letšatši le we melato le dikoloto di swanetšego go badiwa.
- 9395 Motho o botšwa go ba mothokomedi. Ge ba bōna gore mote ke o mogolo, bjale o thoka motho yo a ka bago a thókómēla lefa la mohu. Gona mo we, ba ka no botša motho yo mongwe gore o be o lebelletše mote o. Motho yo mongwe le yo mongwe mo a e ta
- 4418 maamong, o swanetše go šmēla yēna ka gobane ke yēna molebendi wa mote. Letšatši la thobošo ga le fiḥhile, ba ta ta ba šupa motswari wa mote. Mothomong ba ka šupa yēna molebendi yo la, ge a ile a tshepagala bolebending bja gwe.
- 9396 Ge mohu a šile moratho wa gwe, gona ke yēna yo we a šalago a lebeletše mote wa mohu. Motho yo la wa go diyo beiwa go ba molebendi, e swanetše go ba wa bo leloko la mohu. Motho fēla a ka the ke a beiwa bolebendi. A beiwi batho ba khobakane, o no beya ke ba bagolo fēla. Taba e e tswenyago o swanetše go ba botša. Le bona bathologadi ga gona le taba e e ba tswenyago ba swanetše go botša molebendi. Ka gobane ke yēna a thókómēlago mote wa bona. Ge lebaka la go toša thetšhila le fiḥhile, ke yēna molebendi yo a swanetšego go tibiša ba bagolo. Le letšatši la thobošo ke yēna yo we a swanetšego go ba botša.
- 9397 Letšatši la thobošo. Ka lona letšatši le we yo mongwe le yo mongwe wa bo leloko la mohu o swanetše go ba gona. Ke lona letšatši la go bolabola dilo ka moka. Le ge moja-lefa e thale yo monnyana, ke lona letšatši le ba swanetšego go šupa motswari wa
- 4419 mote. Ke gore dipeelo tša batho di khodilwē gore mohu ke moka o hwile. Ka baka le we ba swanetše go šupa yo we a swanetšego go dula madulong a gwe. Le ge e le yēna motswari, ke yēna ka gobane ba lebeletše yēna.
- 9398 Khapana o ile a hwa a šiya dinto tše tharo. Maina a basadi a ta ngodiwa ka go latelana ga go bikiwa ga bona: Matheboko, Mangwedi le Morongwe. O ile a šiya bana ba gwe e thale ba bannyana. Moratho wa mohu e be e le Malakare. O ile a boloka yo we mogolo wa gwe. Ba ile ba alama lehu la mohu matšatši a manē. Ka letšatši la boṭhaano, monna wa ngaka o ile a ta a gōga bathologadi ka ntong. Ke moka ba le alama ba dutši ka nte. Ba

- ile ba tšeya matšatši a mararo, ka letšatši la bonê ba fala khoko. Khoko e fadilwê baalami ba lehu ba swanetše go palakana. 9399 Baalami ba lehu ba laêla Malakare. Ba re, re di bône, re goubetše, re ya go šiya. Go lukile, a gona the we re ka the diyago, re leboga ge re felegetšitše ga gabô. O šale o lebeletše mote o wa go šiya ke mohu mogolo wago. Ge o bôna the the go 4420 tswenyago o ta no re botša. Tswala banneng a e farelwe. Re ta ta re e kwa. Ke moka ba palakana ba boêla magae a bona. 9400 Malakare a šala a tswere mote wa mohu mogolo wa gwe. Ba be ba tha dule mote ka o thii. Le ga go lebjale letšatši mo le dikêla o be a e ya a tswalêla dikhomo. Ka moswanyana o mongwe le o mongwe a e ya a ba tsošetša. Ba ba tago maemo, ba hwetšana yêna. Ke moka a šekedišana nabô lehu la mohu. Basadi ba šekedišana le basadi ba gabô. Tšatši le a thaego go tswalêla dikhomo, ke gore o katilê ke bjala. Ka moswana ba ta bôna a e ta, ke moka a ba botša ka mokhwa o we a ilego a kata ke bjala. Ge ngwana a babja, ba botša yêna. Ke moka yêna le mmago ngwana ba swanetše go ya ngakeng go laola bolwetši bja ngwana. 9401 Bana ba bolaya ke dintu. Goriale ke Matheboko o bega molebendi. Malakare o ile a re o wa o kwala. Le nna ke tha bitša ba bagolo ke ba botše taba e we. O ile a dira bjale. Ke moka ba khobakana. Ke le botša gore bana ba bolaya ke dintu. 4421 Ba ile ba re o wa kwala. Bjale o swanetše go botša bathologadi ba ênê mmela. Ke moka ba palakana. 9402 Malakare a šala a ba botša gore ba ênê mebela. Ba ile ba dira ka mokhwa o we a ba butšitšego ka ôna. Ba ile ba omiša mebela ya bona. Ke moka ba e šila ba e fetša. Ke moka ba mmega gore mebela e fedile go šidiwa. Le yêna o ile a goma a ba tebiša bona banna bagolo. Ba ile ba re a di bele dipitša. Ke moka a ya a ba botša ka mokhwa o we ba bagolo ba ilego ba fetola ka gona. Ke moka ba thôma go khella bjala. Bona ba bala matšatši a bjala ka gobane ba di teba. 9403 Dipolabolo tša bjala bjo bo ngodiwilego ka mo gôdimu ke bjala bja go toša thetšhila tha mohu. Bjale ka ge bo ngodilwê kae le kae gore ke bjala bja ngaka. Ke ngaka e la e ilego ya alafa lehu. Ba swanetše go tibiša ngaka tšatši le ba ômêlago.

Ke gore ba ômêla lehono ka moswana ba nwa. Go 'motša pele ga letšatši la go nwewa ga bjala, ba dirêla gore a khônê go e tukiša.

4422

Ka moka ba bo mohu ba ile ba ba gona. Monna wa ngaka o ile a ta go alafa lehu. Ke lona letšatši la go thakola bathologadi dithamô tša lehu. A gona morêrô o we ba swanetše go go rêra. Malakare e thale yêna molebendi.

9404 Ditaba ka moka ba di togêla gôdimu ga Malakare. Ka moragô ga mo ba nwele bjala bja go toša thetšhila, ke moka ba'motša gore o ta no šala o di bôna. Re ta kwa ka wêna letšatši la mafellô. Moratho wa mohu o ile a no šala a lebeletše mote bjale ka pele. Lebaka la go thekha bathologadi dipeudi la fiṭha. O ile a tibišwa ke yêna mothologadi wa nto e kholo. Le yêna o ile a goma a botša ba bagolo. Ba ile ba lokolla gore ba dirê mabjala a go thekha dipeudi.

4423

9405 Letšatši la thobošo. Ka moka ba bo leloko la mohu ba ile ba ba gona. Morerong wa bona wa motswari wa mote, ba ile ba šupa yêna Malakare. Mogolo wa go o hwile, bjale o swanetše go tswara mote o. Le lena bathologadi, ga gona le taba e e tswenyago, le swanetše go botša yêna. Ke yêna monna wa lena. O lêla ngwana ya Ngwabotšetše goba Botšetše. Ka moka ga bona ba ile ba thabêla taba e we. Ke moka tšhupô ya motswari wa mote ya fêla e ta mo we. Ba thôma go beula bathologadi. Malakare o ile a beula Matheboko le Mangweđi. Morongwe o ile a beula ke Thibedi. Ke morwa rrê wa mohu.

9406 "Diphiyo tša tou a diphathagane." Ka goriale mo we, ba ra gore ditaba tše dingwe di ta boniwa ka moswana. Ka lona letšatši le we la mabjala a meriri ya mafello, ba šupa moja-lefa goba motswaredi. Ka moragô ga mo we ke moka ke peudi ya bathologadi. Ka morago ga peudi, ba tšena go nweng ga mabjala. Lentšu lona ba butšitšwe gore ka moswana ba boê. Ka moragô ga mo ba nwele mabjala ke moka ba palakana.

4424

9407 Tala e apeilwê a e lewe ka mphaka. Ka moswana bja re gotha ba boêla. Morêrô wa ka moswana wa gona ke wa kabaganyo ya mothahu wa mohu. Ba ile ba lebella mothahu wa mohu. Ba hwetšana lesome la dikhomo le dikhomo tše tšhupa. Ka šakeng la dipudi ba hwetšana lesome le dipudi tše pedi. Dipôkôlô di le nnê.

Bjale ba ile ba abaganya bathologadi ka go lekana. Gódimu ga dikhomo go ile gwa šala dikhomo tše pedi. Ke gore lapa le lengwe le le lengwe le ile la feta le dikhomo tše thaano. Ka thekō ga dipudi le dipudi tše nnē. Dipōkōlō ke tša n̄to e kholo a di na taba.

9408 Ba ile ba thoboša bana ba mohu ka khomo. Ka moragō ga mo ba feditše go abaganya mothahu, ba re dikhomo tše pedi di eme ka šakeng. Ba re khomo e ngwe e ta lēla ngwana. Bjale engwe e swanetše go thoboša bana ba mohu. Ba ile ba kwana ka mokhwa o we. Ke moka ba napa ba e bolaya. Ke moka taba ya fēla, gwa šala motswari wa mote. Re ta o kwa tša gwe gore o ile a o tswara ka mokhwa mang.

9409 Malakare o ile a tswara mote ka mokhwa o mote. Mote a wa ka wa ba le dithēlē. Ge o fitha o ka no hwetšana e ke mong wa ōna o tha phela. Khakantšhane ya ba ya Botšetše. O ile a mmolotša bodikana, a ba a mo aloša. Ka bogwera o ile a thaga. Go thaga yēna Ngwa-botšetše. Bagwera ba ile mo ba e ya go tsoma, a utama teleng. Ke moka a pola thokwa a e beya ka fathe ga leriba

4425 Bošego ba o kwa a bula n̄to. O mang. Ke nna Botšetše. Mmagwe o ile a tšhoga. A napa a tsoga, a lata Malakare moteng wa gwe.

9410 Matheboko o wa nēgēla Malakare taba ya go thaga. Ke tilo go botša, gore ke bōna Botšetše kowa gae. O wa lora goba o wa gafa. Goriale ke Malakare. Ke bolabola nnete. Monna o ile apara dikobō, a ya le mmago mothagi. Ge ba fitha ba hwetšana a the gona. Mosadi a re ke mo šile a kokobane ga na mo. Khopolo ya monna e gopola gore mosadi o nyaka mo a robala ka n̄tong ya gwe. O ile a pola dikobo tša gwe a robala, a tha bolabole. Mosadi le yēna a robala. Goriale ge mahube a basadi a hubetše, ba o kwa a gothōla ka tuding. Mmagwe a tsoga, a hwetšana e le yēna. Ke moka a bitša monna. O ile a mmōna.

9411 Ba ntšha khomo ba ya ba lefa kōma ya batho. Ba ile ba bega ba mošata thago ya ngwana wa bona. Ke moka ba mošata ba re kōma ya rena e lefiwa ka khomo. Ke ge ba ntšha khomo ba yo lefa mlato. Molato wa thagō wa fēla o e ta mo we. Ke moka ba

4426 mmitša gore ke mokwērē. Mokwērē ke motho yo a thagilego komeng. Kōma e ile ya bolla ga na kowa le ribeng le la a go beya gona.

9412 Ngwa-botšetše o feteletšwe. Ge motho a ka thaga komeng, ke moka a tha tšeya ga boje. Ka baka la lešpana, o ile a tšhaba, a ya le maburu. Ka morago gwa kwala gore letsolo le tšwele la go nyaka yêna. Ga o kwaŋala gore o bolaille le khowa. Ke lebaka la le thabula. Ke moragonyana ba re ba motswere. O ile a bolaiwa ke makhwa ka baka la molato wa gwe wa go bolaya lekhowa. O bolailwê a thešu a loše le mosadi. Malakare a tšwela pele le tswero ya mote.

9413 Khoši ya toga ngwe e a šala. Ka morago ga polaš ya moja-lefa, Malakare o ile a bitša banna, a ba botša ka mokhwa o we moja-lefa a bolailwego ka ôna. Bjale banna ba re, re di bone gore a ka the ke a ba le bophelo bja nnete. Ga gona taba, khoši ya toga ngwe e a šala. O swanetše go tšwêla pele le go tswara mote. Dipoleng o ta re go gola wa mo gafêla mote wa gwe. Dipoleng ke moratho wa mohu. Aowa go ile gwa ba bjale. O ile go gola ke moka a mo gafêla mote wa go šiya ke mohu papagwê gammôgô le mogolo wa gwe. Lefa le lona le ile la gafêlwa yêna. Ke moka taba ya bona ya fêla e ta mo we. Mafellô.

4427

9414 Molebendi le motswaredi. Molebendi ba 'motša ka morago ga bjala bja diphiri. Ga ba mo khobakanele. Ke molaš wa gore mote o be le molebendi, ka baka la go tšhaba gore mote o ka thubêga ka bogare. Motswari wa mote yêna o beiwa ka letšatši la thobošo. Ka baka la go thoka moja-lefa. Ke yêna moledi. Pele ga letšatši la thobošo, a ba khone go beya moledi ka baka la gore ba thale thellong tha mohu.

Temana ya 5: Mokhethiwa a ka no gana botswaredi.

9415 Khano ya mokhethiwa go ba tulong ya botswari bja mote. Go a dirêga gore a gane. Ba ka nyaka lebaka lo we a ganago ka lona. Fêla ge a ile a gana go nyaretša lebaka la khano ya gwe, a go na molato. Bona ke ba bagolo ba ta ba ba bôna gore o gana ka baka lang. Ka baka la khano e we ya gwe, ba ta kêtha yo mongwe a dulê mo we le gatong la mogani.

4428

9416 Mokhethiwa o tšhaba go dula tulong ya go tswara mote wa mohu. Ge go nyakišišwa, o ta hwetšana e le gore mote o na le mokhwa. Mokhwa wa go boifiša ke wa boloi. Dinto tše dinnyana di ka ba le mokhwa wa boloi, a di na taba. Mokhethiwa a ka theke a gana ka

baka la tšona. Boloji bja n̄to e kholo ke bjona bjo we bo tšhabišago. Ka gobane motswari wa mot̄e o swanetše go kwana le yōna n̄to e kholo. Batho a ba ke ba ile go ōmana, bjale ge o ka ōmana le n̄to e kholo, tšatši le lengwe o wa bolaiwa. Ka baka la gore o nyaka go e tira p̄ō. Ke mokhwa o we o ka bōnago ba bangwe ba bangwe ba gana go tswara mot̄e.

9417 Ka n̄te le boloi, mekhwa e mebe le yōna e a boifiša. Lerobo ke mokhwa wa go t̄he lok̄e. Mosadi wa lerobo o šika le go lēba. Ka baka la lerobo le we la gwe, monna wa gwe o t̄a t̄hwa a lefa melato ya go t̄hef̄el̄e. Bjale monna wa gwe ge a ka hwa ba tšhaba go šala ba tswere mot̄e ka baka la mokhwa wa gwe. Ka baka la gore a ka mothinyetša mot̄e. Lehufa le lona le a beufiša. Ka gobane mosadi wa lehufa a ka go tšhubella ka gare ga n̄to, ka gobane a nyake ge monna a ka tšwa ka n̄tong ya gwe.

9418 Mot̄eng wa ga Makōkōrōp̄ō taba ya khano ya go tswara mot̄e e ile ya ba gona. Pele ga taba ya mohuta o we, monna o ile a tšwa ka gare ga mot̄e ka baka la lerobo la mosadi wa gwe. Leina la monna e be e le Therit̄e. La mosadi wa gwe Mamabu. Monna a bōna gore mosadi o mo fapantšha le bo ngwanabō, ke moka a tšwa ka gare ga mot̄e. A bōna wa gwe mmoto a dula. A di ile go ya ka megwere ke tša šaka ka le thii. Baratho ba gwe ba šala ba dutši felo go thii.

9419 Dikhomo tša go nyala Mathasol̄el̄e, di ile tša f̄ela ka go lefa melato. Mathasol̄el̄e ke moredi wa Mamabu. Basadi ba baratho ba tšwa magagabō e t̄he diḡol̄e. Bjale ba ile go t̄ena ka khoro ya ga Makōkōrōp̄ō ba ba diḡol̄e ka baka la go lumiwa ke Mamabu. Baratho ba Therit̄e ke ba: Mateke le Maletsadike. Mosadi wa Mateke o ile a mo t̄oša molomo wa ka gōdimu ka m̄enō. O ile a lifiwa ka dikhomo tše pedi le pud̄i. Pud̄i ke le fofa la go t̄hatswa nthō. Mosadi wa Maletsadike a mo ripa t̄eb̄e ka m̄enō. O ile a lifiwa ka khomo le pud̄i. Lerobo ke gore bonyela. Bonyela bjo we o be a t̄ha diri ka gare ga mot̄e f̄ela. Le matheko o be a dira. Dithoto tše di ntši di feletše matheko.

9420 Therit̄e a re o t̄a šala o di bōna. Monna yo o ile a hwa ka bolwetši bja n̄t̄er̄e. Bolwetšing bja gwe, a re go mosadi, wa mpōna, nna bo ēpa bo dutši ke bja mokhobalobi. O t̄a šala o tswenyega ka baka la bonyela bjago. Ge e le wena ngwana wa motho o nap̄e o

o lathê. Motho yo mongwe le yo mongwe mo a tilo mo tsošetša molaô ke ôna wa goba botša bonyêla bja mosadi wa gwe. Aowa ke moka a šiya mosadi nyanyaneng.

4431

9421 Nyanyaneng. Ke gore o ile a mo šiya a le nnoši le bana ba gwe fêla. Ba ile ba alama lehu la mohu. Ka letšatši la bjala bja diphiri, ke moka ba palakana. Pele ga gore ba palakane, ba ile ba re le lemogê gore motho yo mo a dutšigo ke le fokeng. Yo mongwe wa lena o swanetše go thókômêla mote o. Ba riale ba botša baratho ba mohu. Ba ile ba pheta melala.

9422 Mateke ke yêna yo we a swanetšego go šala a lebeletše mote wa mohu mogolo wa gwe. Monna o ile a re nka the ke ka khôna. Banna ba re, a re re têna ka ntong ya mosadi, aowa, wena o molebendi. Lebaka le ta fitha la gore go šupiwê yo we a ta go lêla bana ba mohu. Monna o ile a re nka the ke ka di khôna. Bjale ba re go moratho wa gwe Maletsadike, o šale o šetša mote o. O ile a re nna ke nna ngwana. Ka baka le we nka the ke ka khôna. Bjale taba ya thôma go bipêla banna. E ba bipêla ka baka la gore ke bôna ba we ba lebanego go šetša mote. Ba no gana fêla a ba nyake go fa mabaka.

4432

9423 Ntholo ke khaitšedi ya Mamabu. Ge a bôna bana ba Mamabu o re batogolo, bona ba re malome. Kobeng ke yêna khaitšedi ya mohu. Ke yôna khadi e kholo. A thôma go bolabola. Le a bôna ba dikhaitšedi tša ka ba gana go thókômêla mote o wa mohu mogolo wa rena. Ba o kwala. Bona beng ba the teba the ba tšhabago. Rena a re the tebe. Theema the re, "tha ka peelong ya tswaledi the teba ke yêna mong tswaledi." Ka baka la khono ya lena, nna ke re malome wa bona o swanetše go lebella mote o wa khaitšedi ya gwe. Baratho ba mohu ba ile ba dumêla.

9424 Kobeng o ile a tšwela pele le go bolabola. A ke rogane ke mmolabolo "Ka moswana la the ke la ba le re thekiša tša matabo" Otšhabilê, ka gobane mmolabolo o re, "Ka moswana la the ke la re thekiša tša maretê a matabo." Ka ditebe ba ukwile le mo a tšhabile. Malome wa bana o llê dikhomo. Ka moswana ge go tilo šupiwa motswari wa mote, la gana ke moka di le tšwile ka ganong, ka baka la gore malome wa bana o ta tšwela pele le go lêla bana ba. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe. Ba togêla

malome wa bana.

9425 Ntholo o ile a dumêla go lebella bana ba khaitšedi ya gwe. Pele ga tumêlô ya gwe, o ile a bolabola ka gore, "le tebe gore the phoko tha bina malapa the a fiwa." A ba ka ba mo fetola.

4433

Khadi ya re ke šetše ke bolabotše ka tša maṭabo. Bjale le a mo kwa. Ke nnete mo we a bolabotšego. Ka letšatši la thobošo le swanetše go mo fa malapa a dikhuru tša gwe. Le ga go le bjale a ba ka ba šala taba moragô. Ke moka ba palakana. Malome wa bana a šala a lebeletše lapa la khaitšedi ya gwe.

9426 Mamabu o bega khaitšedi ya gwe go dira bjala bja go toša thetšhila. O wa o kwala khaitšedi, "Nna ke mathô a tšîê matswanetša thôgô." Ke ta bitša beng ba go, ke ba botše taba e. O ile a dira bjale. Ba ile ba khobakana. Ke kwa mosadi yo wa lena o re o bolaya ke dinta. Ba ile ba re o wa kwala. A dirê bjala bja go toša thetšhila. O ile a dira, ke moka monna wa ngaka a ta a toša thetšhila. Ba goma ba šiya yêna malome wa bana. O ta goma wa re botša gapê.

9427 Letšatši la thobošo. Le lona o ile a ba tibiša. Ba ile ba lokolla gore go diriwê. Ka lona letšatši le we go nwewago bjala bja meriri ya mafellô, ba ile ba ba gona gammôgô le khadi. Bjale malome wa bana o swanetše go theletša beng ba mosadi the we ba the bolabolago.

4434

9428 Ba bo leloko la mohu ba ile ba ya thopeng. Ba ile ba bitša malome wa bana. Le yêna o ile a ba nabo mo la thopeng. Kobeng o ile a re ke le bugile kudu ge malome wa bana a ile a lebella batogolo ba gwe. Lehono ke letšatši la mafellô. Ka goriale mo we go swanetše go šupiwa motho yo a swanetšego go tswara mote o. Ge ba nyakišiša ba hwetšana gore yo we a lebanego go tswara mote ke Mateke ka gobane ke yêna yo we a ilego a šala mohu moragô. Mateke o ile a gana. Ba leka ka maṭa go mo iša kowa le kowa, a napa a gana. Moratho Maletsadike le yêna a gana. Bjale banna ba thakana dithôgô.

9429 Ditaba di ka bôna ke yêna Khaitšedi ya bona. Banna ba ile go bôna gore dikhaitšedi tša gwe di gana go šetša mote wa mohu mogolo wa bona, ke moka ba gafêla khadi. Khadi ya re le a mpôna, nna ke nna mosadi, ke dutši bogadi bjaka. Ka baka le we

nka theke ka khôna go tšeya bana ba ga Makôkôrôpô ko dula nabô bogadi bjaka. Ge nke bona dikhaitšedi tša ka di dumelana le taba e we, ba ka fo bolabola. Nka no ya ka dula naê ka gobane ke mammuwi wa dikhomo tšaka. Ge a riale a fetša go bolabola. 4435 Bjale banna ba re le a di kwa. Ge ba riale ba ra dikhaitšedi tša khadi.

9430 Mateke o phula khudu ka mpeng. Le a bôna, a ke diyo gana, le yêna khaitšedi yaka o wa teba mokhwa wa mosadi. Mohu mogolo wa rena mo a to tšwa ka moteng, ke baka la yêna mosadi yo. Basadi ba rena re bikile e the digôlê, lehono ke digôlê ba gôlôfatša ke yêna. Ka baka le we re a tšhaba go e khôgêla nôga ka ntong. Banna ba re, di a okwala. Fêla mmolabolo o re "go lwa tša šaka ka le thii." A re e še ka mokhwa o we.

9431 Gotswara mote a še go robala le motholo goba batholo. Ke nnete go lwa tša šaka ka le thii. Goriale ke banna, ba botša Mateke. Wena o ta no ba motswari wa mote fêla. O ile a re khaitšedi yaka Kobeng ke mosadi a ka the ke a khôna go namêla 4436 gôdimu go rulêla nto. Bakeng tha nto nka mo agêla. Ba ile ba gafêla khadi gore a tsware mote wa mammuwi wa dikhomo tša gwe. Ke moka taba ya fêla e ta mo we.

9432 "Mete mmedi e šitile khwiti." Khwiti le a e teba, ke pêba ya bothale kudu. O hwetšana e dirile diphuphupu. Ka goriale mo we ke gore ba ka theke ba e khôna manaba a yôna. Khanthe ba ta e khôna. Ba e khôna ka mokhwa o, ba phuma mote o mongwe wa yôna. Bjale mo e kwa môya wa phefô, e re ko thiba, khanthe mophumi wa phupu o laletše. Ge a bôna e ragetša mabu, o ripa ka pele ka letšepe ke moka ya šala molaleng. Ke riale ka gobane ke dula kholê le mo a dulago. Ba ile ba dira gore ba yo aga mote wa gwe khaufsi le khadi.

9433 Magokolo ke buile matobôtobong a bo garepô le mogoši. Mothaka wa ngwana o fedilê ke nyaka malapa. Goriale ke Ntholo. Ba ile ba mo fetola ka gore o ta ja melala. O ile a re a gona taba. Ke moka gwa fêla. Thalošo ya molala. Molala ba bolabola ka wa khomo. Ge mokhonyana a ka nyala 4437 a fetša mosadi wa gwe, ba ga makholo wa gwe ba swanetše go mo thabiša. Molala wa khomo e we o tšeya ke maleme. Ke mokhwa

o we ba ilego ba re o ta ja molala. Fêla a ba ka ba mo fetola ga bote, ka gobane molala ke molaô, wa gore o lewê ke malome. Le ge a thaka a lebella mote, molala o be a ta no o hwetšana. Bjale o ile a no homola go ba fetola.

9434 Kobeng o ile a gudiša bana ba khaitšedi ya gwe. Ge nto e rutulugile, o be a e ya a ba botša. Ka baka la ngwana wa mogolo wa bona, e be ba eya ba rulêla. Ge morwa wa mohu a gudilê, o ile a ba botša. Ke moka ba mo nyakella mosadi. Ba ile ba mo tšeela ngwana wa malome wa gwe. Ba mo nyala ka lefa la khaitšedi ya gwe. Ke moka a beka yo we motswala wa gwe.

9435 Kota a beiwa tulong ya go šiya mohu papagwe. Ke yêna morwa Mamabu yo mogolo. Ba ile ba mo šupa tulo ya mohu papagwe ka moragô ga mo a na le bana ba ba bedi. Kobeng o ile a bitša ba gabô, a ba bega ngwana wa bona. Ngwana wa lena ke monna. 4438 Ka baka le we, ke mo gafêla dilo tša gwe. O wa o kwala. Ke moka ba mo gafêla dilo tša gwe. Mafellô a taba.

9436 Moteng wa ga Lewêlê taba ya khanô ya go tawara mote e ile ya ba gona. Go be go na le monna yo Makotêlê. O be a na le basadi ba bararo. Maina a bona a ta ngodiwa ka go latelana ka go bikiwa ga bona. Ke ôna a:- Makhobêlê, Ngwana-masete le Mamokwalê. Ngwana-Masete o ile a e thêla leina la Ke-khailê. Ke ge a dirile bjala a o kwa bo tha tefe. Bjale o wa apola dithong ka gore ke khailê. Ke moka gwa napa gwa ba leina. Monna yo we mong wa mote, o ile a hwa a šiya dinto tše we tharo.

9437 Mosadi yo Makhobêlê ke yêna wa nto e kholo. O be a le moopa. Fêla o ile a bêlêga ngwana wa mothankana. Bjale o ile a thêmla boloi ka yêna. Gothêmla ke go e thakêla mmele. Ka go e thabêla diêta noko. Ka baka la madi a ngwana yo we, ke gore boloi bja gwe bo tiilê. Bjale o ile a bolaya ngwana wa 4439 gwe a nyaka gôna go tiya mošomong wa gwe wa boloi. Ka nnete o ile a tiya. Ke moka a the tha hwetšana ngwana yo mongwe. O ile a napa a ba moopa.

9438 Makhobêlê o ile a ba le lehufa le dinto tše dinnyana. Ba be ba fo bêlêgêla fathe. Ke gore e be ba bêlêga ba e hwa. Monna a bôna gore ke moka a ka theke a gola, ka gobane gogola ga mothare ke dithabi. Ke gore motho o gudiša ke bana. O ile

a dira gore a tšwê le ba mote wa gwe. Ba ile ba tšwa.

Ditaola di ile tša boya le yêna mosadi wa nto e kholo. Monna wa ngaka a mmotša mo a bolaile ngwana wa gwe. Le gore o e themetše ka yêna. Lehono a nyake ge malapa a mannyana a ka mo golêla. O nyaka mo a fo swana le a gwe.

9439 Makotêlê o loile ke Makhobêlê. Ba ile mo ba tšo boya

ngakeng, a re go monna, moša o to di bôna tša tela kholo ya lekoto. A ba ka ba mo fetola, ba ile ba fo tšwêla pele le go thepela. Go fitha gae ke moka monna a napa a ya. Ba

4440

khobakana ba boloka thôgô ya batho. Go lla gona e be ba lla ka yêna. Dipeelo di baba ba we ba phelago, ge e le mohu yêna o khutšitše. Le ga go le bjale lentšu le la a go le bolabola ge ba e tšwa ngakeng le gôna dip'elong tša batho.

9440 Letšatši la go fadiwa ga khoko. Go ngodilwê kae le kae gore tšatši la go fadiwa ga khoko, ke tšatši le balami ba lehu ba palakanago ka lona. Le gore go na le bjala bja go fala yôna khoko. Bjala bjo we bo bitšwa bjala bja diphiri. Bo nwewa ke bakhalabje le bakhekolo. Ke lona letšatši le we ba ta botšago mošetši gore o šale o šetša mote wa mohu. Go ile gwa ba bjale ge ba palakana. Ba re go Maja-gogolo o šale o bôna mote o wa mohu mogolo wa go. Goriale mo we ke gore ba palakana.

9441 Maja-gogolo a ka a nyaka go e kokonêla thong. Theema the re "wa e kokonêla thong o ta e laha le dinama." Le a bôna tha goja mogolo wa go, ka moswana tha o kwa budutu the ja wena. Ka baka le we a ke bone gore nka tswara bjang mote o wa go šiya mogolo waka. Banna ba re o wa o kwala. Bjale theema the re, 4441 "tha go hwetšana o êmê šako a le na bo togêlô." Ke le kwile, ke ta no ta ke ba tsošetša. Ke moka baalami ba lehu ba palakana. Ba goma ba boya ka letšatši la tošo ya thetšhila. Letšatši go šetše la thobošo ya bana ba mohu.

9442 Letšatši la thobošo. Ka moka ba bo leloko la mohu ba ile ba khobakana. Bjale ba swanetše go rêra ka motswari wa mote. Ga gona motho yo we a swanetšego go tswara mote, mote o swanetše go tswara ke Maja-gogolo ka gobane ke mote wa go šiya ke mohu mogolo wa gwe. Moratho wa mohu a re, le a o kwala ba gešu. Bjale nna nka the ke ka khôna go tswara mote. Ke ile ka le

botša ka letšatši la go fadiwa ga khoko. O ile a napa a gana go tswara mote wa go šiya ke mohu mogolo wa gwe.

9443 A gwa ka gwa ba le motho yo a dumêlago go tswara mote. Malome wa mohu a re le nna tša gešu di a ntšhita. Khadi le yôna e ile ya gana. Bjale ke mang yo we a swanetšego go bôna tša mote o. Makhobêlê ke yêna yo we a swanetšego go tswara mote. Ba bo leloko la mohu ba ile ba kwana le taba ya gore nto e kholo e tsware mote. Theema the re, "konanang tša go ja taba mpe le botšane." Ka goriale mo we ke gore ge o bôna taba e e guimêlago o botše Maja-gogolo. Ke yêna yo we a swanetšego go re botša. Ke moka taba ya bona ya fêla e ta mo we.

9444 Ke nna mmini mo-e-kopedi, ka bolaya nkwê ke a-para, a ke na malome wa go mosoma. Goriale ke Makhobêlê. Ke bolabola ka mokhwa o we ka gobane ke nna mosadi. Ge khomo e hwilê, ke mang yo we a swanetšego go kokona thôgô. Banna ba re o wa o kwala. Mokukuni wa thôgô ke yêna maja-gogolo. Bjale ka ge re go butšitše gore o swanetše go botša yêna ga go na le taba e e tswenyago. Ke dikwile bakone. Ke moka ba palakana. Mosadi a šala a tswere mote wa go šiya mohu monna wa gwe.

9445 Ntšekane o ile a golêla ga malome wa gwe. Ke morwa wa nto ya bo bedi. Bjale mmagwe o ile a mo tšhabišetša ga malome wa gwe ka tela ya go retiwa go diša dikhomo. Baratho ba ba bedi ba Ntšekane ba diša tša moteng. Lebaka la go mo tšhabiša ke gore mosadi wa nto e kholo o be a mo thoile. O ile a dula le ngwana wa malome wa gwe. A ba a ba naê bana ba bararo.

9446 Go buima go dula le mosadi ga gabô. Ka gobane mosadi a go seleka wa ômana naê, mmagwe o ta êma le moredi wa gwe. Ge o ka likiša gore o wa mo tiya, ba ka go thika ba go tiya. Monna a toga le mosadi wa gwe, a boêla ga gabô. Ba bo leloko la mohu Makotêlê ba thaeletša ge nke mokhekolo o ta ba bitša go gafêla morwa wa nto e nnyana go ba mo tswari wa mote. Lentšu a laka la ba gona. Le bona ba ile ba fo homola. Le yêna Ntšekane o ile a no ba ka fathe ga mosadi wa nto e kholo.

9447 Ntšekane a ba moja-lefa ka moragô ga lehu la Makhobêlê. Ka moragô mokhekolo a hwa. O ile a hwa ka lehu la letšwa. O ile a loya ngwana wa Makoše ka paba. Paba ya têna ngwana ka

4444

ngokong, ya napa ya ba lehu la gwe. Bjale ge ba tšama ba laola, ba hwetšana moloi e le yêna. Ba ile ba thinya lebita. Ke moka a napa a tswara ke letšwa. Motho ke motho, ba bangwe ba lla ba bangwe ba llêla dikobong. Ba go lêla dikobong, ba thêga. Ka letšatši la thobošo, ba šupa morwa wa lapa le le'nyana go ba moja-lefa. O be a ka ba motswaredi, mo la mohu a tšee mosadi wa go tsoša lapa la gwe. Mafellô a taba.

Temana ya 6: Moledi a še mošegedi.

4445

9448 Tšhito ya moledi go robala ka ntong ya mothologadi. Matswala a ka tswara mote fêla molaô a o dumele gore a têné ka ntong ya mothologadi ka gobane ke ngwetši wa gwe. Matswala le mmatswala, bjale mo go ngodiwa wa monna matswala. Bomatswala bjo bo thaga ka mokhwa o, monna o tšeya mosadi, bjale a bêlêga bana. Papago bona o re barwa baka, go baredi o re baredi baka. Kakaretšo bana baka. Bjale barwa ba tšeya basadi. Basadi ba we ba barwa ba re matswala. Go wa mosadi ba re mmatswala.

9449 Bana a ba belege letšatši ka le thii. Ba bêlêgwa ka go thatamana. Bjale mogolo wa bona ba mmitša mogolo. Yêna mogolo wa bona ba mmitša mogolo. Yêna o ba bitša baratho. Bjale basadi ba baratho ba mmitša matswala. Ba no ya ka bogolo bja go bêlêga ga bona. Bjale ka mokhwa o: a ke ngwana wa matšibulo. a athatama ke b. b a thatama ke c. Bana ba ke ba monna le mosadi. A a na molaô wa go têna ka dintong tša b le c ka baka la gore ke mogolo wa bona. Basadi ba b le c ge ba e ra a, ba re matswala. Bjale b ke mogolo wa c. Le yêna a na molaô wa go têna ka ntong ya c ka baka la gore ke yo mogolo. C ke lekhôthwane, yêna o wa têna ka dintong tša a le b ka moragô ga mo ba hwile.

9450 C A tšhabe maganogano, ka gobane ba ile ba mo šielâ maganogano a bona. Maganogano ke ge motho a ka ja thelo, ke moka a tswa a go fa. Bjale mo go bolwabolwa ka letswêlê. Maganogano a a a ile a mamiwa ke b le c. Bjale c o ile a mama maganogano a a le b ke mokhwa o we a swanetšego go têna ka dintong tša bona.

9451 A, b le c ba na le dikhaitšedi. Bjale bana ba dikhaitšedi ba ba bitša bo malome wa bona. Bona ba re ke baogolo. Bana ba bo malome a bona ke bo motswala motswala. Ke gore ba la ba

dikhaitšedi ba re batswala. Ba la le bona ba re ba-tswala.

4446

Kabaganyo ya bona ke e: Ngwana wa a a ka theke a ya a tšeya mosadi ga khaitšedi ya a. Ke ngwana wa khaitšedi ya a yo we a swanetšego go tilo tšeya mosadi ga a.

9452 Molaudiši o fa mabaka a mo ngwana wa a a šitwa go tšeya mosadi ga khaitšedi ya a. O šitwa go tšeya mosadi ka baka la gore ke ngwana wa rekhadi wa gwe. A ka theke a tšeya ngwana wa khadi ka gobane boloi bo tšeya ke khadi. Go a ile gore ngwana wa khadi a tš a bônê boloi bja mmagwe. Ke moka a fetša ka gore, mo ba tha boelego ke teng, maruping ba boêla. Ka goriale mo we ke gore ke khadi e we e ka boyago, ya dula go batswadi. Ngwana wa khadi o ta šala le papgwe. Motswala le motswala ge ba nyakana ba ka no ba ba utswana lefokeng.

9453 Moratho mo a ile a hwa a šiya mosadi. Bjale nyakišišong ya bona ba hwetšana gore a go na motho yo a ka šalago a lêla bana. Ke mogolo wa mohu yo we a swanetšego go šala a lêla bana. Bjale o wa bôna ke matswala, o lêla bana ba ngwetši ya gwe. O ba lêla fêla ka ntong ya mmago bona a tene. Ke yo mogolo a ka theke a mama maganogano a moratho wa gwe. Go a ile. Bana bona o swanetše go ba lêla gammôgô le go thókómêla lefa la go šiya ke mohu.

4447

9454 Mediro ya go thuša mothologadi. Bjale ka ge mothologadi a thokile motho yo we a swanetšego go dula naê, matswala wa gwe a ka mo thuša medirong ka moka. Fêla khomo go tsušiwa e lekišago. Ke gore mothologadi le yêna o swanetše go dira maano. Maano a mosadi ke go dira bjala, ke moka a bege matswala wa gwe. Matswala wa gwe o ta bôna batho ba ba bedi ba mo thuša.

4448

9455 Pôô ba nyakella kolobê, ge e le motho le diruiwa tše dingwe a di nyakellwe pôô. Ge e le diruiwa di ta gašana le diruiwa tše dingwe madišong. Kolobê e nyakellwa pôô ka baka la gore e ka gare ga lešaka. Moledi yo we wa bana a ka theke a khôna go nyakella mothologadi monna. Yêna ka noši ge a o kwa gore thešo the a mo tswenya, ba ta no bôna a ba bega mothoka wa gwe. Matswala wa gwe le yêna a ka theke a gana ka baka la gore ka ntong ga mosadi a gona mo fokatši. Ke yêna yo we a ta ba go a thuša mosadi mediro. Monna yo we o swanetše go teba gore a retiwa. Letšatši a rakiwago, a na boekarabêlô.

9456 Bo-matsola a mpōna. Bo matsola a mpōna ke bona bathologadi ba go fotopana nabō tseleng. Dijō mabapi le matswala wa gwe. Dijō tše we a mmegago ke mapoto a phufutša. Ke gore thenka bjalanyana. Mapoto a dikele o no re mo a ba tsošetša, ke moka a re the-pelang lo kha mapoto. Buušwa bja lehō, a ka ba tsolêla mo a bōna ba le gona mo a tsola. Ka goriale mo we ke gore a na molaō wa go phatha telo. Motabo yo la wa gwe yēna a ka no motsolêla ka mokhwa o a ka khōnago.

4449

9457 Mothoka, leina le mothoka, ke gore motho yo ba tha mo tšebego. Ke monna yo a ilego a topana le mothologadi yo we bana ba gwe ba lēlago ke matswala. Go mo tšeba ba mo tšeba, ba no bolabola ka gore ke mothoka ka baka la gore a še wa leloko la bo mohu. Le yēna tšatši le a tšo robala moteng wa gwe, buušwa a mo tsolele. Ke bo matsola a mpōna, ka gobane wa mmutšiša, o ta go fetola ka gore letšema la mongwe a le a peelwe.

9458 Moledi wa bana ke yēna molebendi wa thoto. Ka molaō moledi ke yēna yo we a robalago ka ntong ya mothologadi. Ge e le rangwane a lēla bana ba mogolo, o robalana le mothologadi. Ka baka la gore a še mothoka, o swanetše go laola mothologadi. Lefa lona o swanetše go kwana le yēna mothologadi. Ge ba nyaka go šumiša the thengwe tha lefa. Bjale ka ge moledi a ka ba le molato bjale a thoka tha go lefa. Ba ka the ke ba no fana ba leba ba bedi.

4450

9459 Bothatse bo dira ke ba bagolo. Ba swanetše go bitša ba bagolo, ba te ba ba bege molato o we wa moledi. Monyaretši wa taba ke yēna mothologadi. Monna yo o tswere ke molato wa gore, bjale o khopêla tha go lefa molato o we. Bjale ba ta libiša mantšu ga mothologadi. Wena o reng ka taba e we. Ge a dumella gore a lefelliwê molato, ke moka ba mo lefella. Dep'elo tša bona di ta thaba, ka baka le we mothologadi a dirilego ka gona. Ke gore go šupa gore monna o mo tswere ga boṭe. Ka gobane mo a be a tha mo tswara ga boṭe, a be a ka theke a dumêla.

9460 Tswaro ya mothologadi ga boṭe. Ke go mošomêla medirō ya lapa le go bōna mo dinto di rutulugile. Mediro ya lapa ke e mentši. Lebaka la punō ya mabêlê, go nyakêga lešala, maṭolo, go kōkōtêla dišego le methe ya go fola mabêlê. Modirō wa go roka

thešego mo the phulegile, ke wa monna. Bjale ka ge a tha lebella lapa la gwe fêla, ka theko e ngwe o swanetše go dira bjala gore banna ba te ba mo thušê.

4451 9461 Thôkômêlô a še ya medirô fêla, aowa le ya go apara. Bakeng tha go apara ke ge monna a tšena ka ntong ya mothologadi. Gona o swanetše go mo apeša. Ge e no ba moledi fêla, a ka theke a khôna go mo apeša. Le yêna mothologadi a ka theke a khôna go phatha mogopo a mo tsolêla tša go ja. O khôna go thuša medirong e mengwe. Medirô e mentše mothologadi o swanetše go dira bjala. Matswala wa gwe a rapê batho ba tšê go mo thuša. Letšema le šoma ge le na le mong wa modirô. Ke yêna matswala wa mosadi yo we a swanetšego go tiša letšema.

9462 Laya marebane o laê ngwale. Go ngodiwa marebane ka baka la gore go bolabotšwê ka yêna ka mo gódimu. Kudu ba re laya ngwale o laê marebane. Ngwale ke mosadi. Marebane ke monna. Mothologadi le yêna o swanetše go tswara mošegedi ka diata tše pedi. Taba ya bo bedi o swanetše go teba gore monna o dula naê fêla o na le mong wa moje wa gwe. Monna ke phafana ya mapoto goba ya bjala. Le yêna mo a mo tswere ga boje, o ta bôna a šoma medirô ya lapa la gwe a thabile. A tha šome a letša mantha.

4452 9463 Leonya ke botseba. Bjale banna ba mohuta o we, a ba fele ba o kwana le bathologadi. Boonya bjo we bja monna, ke go nyaka go thalefetša mothologadi. O nyaka go tšeya le tša lapa la mothologadi a yo fêpa lapa la gwe. Le medirô a nyake go mošomêla. O nyaka go šoma fêla tšatši le mothologadi a dirile bjala. Gona o ta hwetšana a goragora. Ka baka la boonya bjo we bja gwe, mothologadi a ka theke a kwana naê. Monna mo a dutši le mothologadi, o wa mošomêla, o ta khôna go ja tša diateng tša gwe.

9464 Lefa la mohu le thuša mabothata ka moka. Lefa la go šiya ke mohu le we le lewago le bitšywa mothahu. Tše di tha lewego ke dithapô. Bjale dithapô ba abagana tšatši la bjala bja go toša thetšhila. Mothahu o wabaganyo tšatši la thobošo. Mang le mang o swanetše go teba gore mohu o be a šile mothahu wa go goma ga gore. Ge a be a na le basadi ba bantši, ba swanetše go abaganya bathologadi. Le gona ba swanetše go teba ka mokhwa o we ba

abagantšego ka ôna. Kabêlô e ngwe le engwe e lebane nto ya yôna. Nto e ngwe le e ngwe e laola ka-bêlô ya yôna.

4453 9465 Mafiša a mothahu. Mothahu wa mafiša ke wa nto kholo, ka gobane tšatši le we ba abaganyago mothahu, o be o the gona. Ke ôna o we o ta thušago ditaleng le mealong le dilong tše dingwe tša mote. Bjale yêna moledi ga'môgô le mosadi wa nto e kholo, ba ka tšama ba bôna ôna mothahu o we wa mafiša. Ge ba ile ba rekiša khomo e ngwe ya lifiša, ba swanetše go thuša le dinto tše di'nyana.

9466 Motswari wa mote o swanetše go tšama a bôna mafiša. La mathômô a ka theke a thepela a le nnoši. O swanetše go tšama a bôna a na le mohumagadi wa mohu. Ge gona le morwa wa mohu, a ka ya naê. Ge a ka ya a le nnoši, mofišwa a ka theke a dumêla go mo šupa ka gobane o ta re a ke go tebe. Bjale ge a ile a ya le morwa wa mohu goba mothologadi, a ka theke a gana. O ta ba šupa. Ke moka go fedilê, motswari wa mote a ka foya a le nnoši go bôna thoto e we. Mafišwa a nyake go leballwa, ka gobane mofišwa a ka uta manamane. Le ga e le kholê motho o swanetše go the tswenya a e ya a bôna.

4454 9467 Thoto ya teta mote. Mothahu o we o nago ka gare ga mote o swanetše go abaganya bathologadi. Mothahu o we ba abaganago ke wa dikhomo, dipudi metheng e no le dinku. Mafiša, dikhogo le dipôkôlô ke tšona tše we di swanetšego go leta mote wa mohu. Ka moka ga tšona di maateng a nto e kholo. Monna a ka ruwa kolobê a ba tala, ka gobane dikolobê ke dikhomo tša basadi. Ka goriale mo we ke gore diruwa ke bona basadi.

9468 Molaudi wa lefa la malapa. Bjale ka ge go ngodilwê gore lefa la monna wa basadi le swanetše go abaganya dinto tša gwe. Bjale nto e ngwe le e ngwe e laola lefa la moabê wa lona. Gona le baja-lefa ba dinto tše we, ke bona ba we ba laolago. Yo mongwe le yo mongwe o laola la nto ya mmagwe. Bjale moledi o lebella lefa le we e lego la mote. Dipôô di ka no ba gona tša go dula le bathologadi, fêla molaô ba swanetše go theletša motswaredi. Dipôô ke ba we ba ilego ba beula bathologadi ka letšatši la thobošo.

9469 Lehudu le tswara ke mothe. Ke theema. Bathologadi ba

4455

swanetše go šegediwa ke ba leloko la bo mohu. Go bathologatšana ba tamegile go dira ka mokhwa o we. Ba we ba gudilego bona a ba ba šale moragô kudu. Lehudu ga le the na mothe le phakiša go phulêga. Go bolwabolwa mabapi le bathologatšana. Ka gobane lehudu ke mosadi. Mothe ke monna. Ke bona ba we ba swanetšego go tswara bathologatšana. Ge go ka theke gwa ba le banna ba we ba šegelago bathologadi, gona ba ta palakana.

9470 Dipôô tša thaga a di age mote. Go bolwabolwa ka dipôô tša thaga, ka gobane ba ta thoba ba ya go tšama ba nyaka dipôô tše we di ka ba ngwayago. Ka baka la dipôô tše we tša thaga ke moka mote o wa thubêga. Yo mongwe le yo mongwe o ta nyaka go dula mmotwaneng wa gwe. Bjale ba ta dira bjang ka moabê wa mohu. Yo mongwe le yo mongwe o thepela le moabê wa gwe. Fêla moabê wa mote ke o we o letago mote, o swanetše go šala ke motswari wa mote. O matsogong ga nto e kholo.

4456

9471 Ge bana ba ferellwa ke môya wa tala. Dikhaka di ile ka megwere. Bjale nto e kholo e šetše maruping. Mothomong e šetše le nto goba dinto tše dingwe. Ka gobane ba ka theke ba no palakana ka moka. Ba we ba tšwilego ka gare ga mote, a ba fiwi thelo gôdimu ga thoto ya mote. Bona beng ba ta the pônêla. Ba we bona ba šetšego ba ta fiwa moabê wa bona. Bona ba itše ba gudilê ba swanetše go e pônêla. Tša goja ba konana fêla taba e mpe yôna ba botšana.

9472 Moabê a še wa diruiwa tše dikholo fêla le diruiwa tše di'nyana. Theruiwa the bjale ka khogo. Mothahu o we wa dikhogo o na le moabê ka mokhwa o:- Khogo e bolaiwa ka lapeng le legolo. Bjale mosadi wa nto e kholo o swanetše go e ripaganya ka dithô tša yôna, ke moka a e apeya. Ge e budulê, o swanetše go bitša ngwana yo mongwe le yomongwe ka go ya ka malapa a bona. Ba tšwa ba tšwere dibjana tša go šebêla. Ke moka o wa ba tsolêla. Butši a buji buja mabuka bana baka. Ke yôna thôgôya tšîê. Kante le khogo ya mothahu, ba fo dira bjale. Gwa bontšhagala gore ke molaô. Le ge e le nto e'nyana e bolaile khogo, molaô ke ôna.

9473 Motho a fiwa o filwê. Mohu yêna ka noši a ka abêla dinto

4457

tša gwe lefa. Ka moragô a hwa. A ba swanela go mo amoga. Le ge ba bôna gore tša bona dimphô di fedile goba di fedilê ka baka la lehu. Ke gore tša no hwa. Ge ba e ya go lapa le lengwe ba swanetše go ya ka kadimô. Ka moragô ba swanetše go mmuišetša. Go no ba bjale ka ge a nyaka go dula ga wa gwe mmoto, o swanetše go toga le moabê wa gwe.

Tenana ya 7: Motswari wa mete mebedi.

9474 Monna a ka theke a khôna go diša mete e mmedi. Bjale ka theema the, "mete mmedi e šitile khweti." Ka nnete o ka theke wa e khôna, ka gobane ge go ka thaga ditaba gare ga mete e we, o ta khôna tša mote wa mathômô, wa bo bedi di ta go šita. Ke mo we o kwago ba re, "maeba mabedi a rakišege le lengwe le ta fofa." Kudu theema the tha khwiti, the bolabola ka monna wa basadi. Bjale are go bôna mote wa gwe o wa mo šita, a dira gore a ba palakanye ka mebotô. Go dira ka mokhwa o we, o re o khaola ditheb dithêlê.

4458

9475 Monna o khonnê go aga mete e mmedi bjale di a mo šita. Basadi ba na le molekô wa go nyaka go bôna mokhwa wa monna. Gapê o ba palakantše ka baka la ditopô. Khanthe ditopô ke tšona di aga mete. Ka moragô ga ditopô ba o kwana. Bjale ka tšatši le lengwe ba ka fo dira mabjala a go lebana. Ba fo dira ka khôlê ba dirêla gore ba bônê gore o ta dira bjang. Ka nnete bjala bjo bongwe bo ta pópôtšlwa. Ke gore a ka theke a bo nwa ka lona tšatši le la ka baka la bjola. Ke ôna tšhito ya mote, mmedi.

9476 Go bjale ka yêna motswari wa mote wa go šiya ke mohu. Le ga mote wa go šywa e the wa gwe, go buima kudu go tswara mete e mmedi. Go bonolo kudu ge mote o le o thii. Le lona lefa o ta šitwa go lekola. O ta holofêla go lekola la mong mote wago. Khomo ya šaka la go e bjetše le khomo ya šaka la go šiya ke mohu. Ka moka di mageteng a yêna motswari wa mote. Bjale dipitsi di pedi, mphaka o thii. Pitsi e ngwe e ta bôla. Ke mete mmedi e šitile khwiti.

9477 Dilo ka moka di a fetoga, meete ke matšala, go nwa ke go tšalametša. Go-nya ke go kokološa. Polabolo ya mete mmedi, ge ba e sokološa gore monna a khotellê buima bjo we bja mete mmedi,

4459

ba thaba the theema, "Tou a e šiti ke naka tša yōna." La bo leloko la mohu le šabetše, ka baka le we o swanetše go rwala dinaka tše we ka gobane di go lebane. Ka molaō wa the gagešu, monna o wa khotella go tswara mote wa gwe gammōgō le o we o šilego ke mohu. Buima bjona bo gona, bjale o wa šitwa gore a ka rolēla mang.

9478 "Thoka ya kholē a e lamolele thelo." Theema the the kwana le tha mete mmedi ya go šita khwiti, le tha pitši dipedi mphaka o thifi, le tha maeba mabedi. Diēma tše di šupa buima bja mete mmedi. Tou ke phōlōfōlō e kholo, le gona re bina yōna rena Batubatse. Bjale ka goriale mo we ba re tou a e na letšibugō, kae le kae e a tshela. Ka baka le we ba leka ka maata go tswara mete mmedi. Le ga go le bjale go buima ka gobane ke thoka ya kholē. Noga e no tēna ka ntong ya thoka mmolai. Tou yōna e dutši e le gona, ka baka la bo kholē ya šitwa go bolaya noga.

4460

9479 Tha go hwetšana o emē, šako a le na bo togēlō. Ke tšhuwana mathaba nageng, mathaba dikhong tša mabjala. Ge e thale mothankana ba re mathaba ba ile godiša. Ke ngwana wa go hwēla ke mmagwe. Bjale ngwana yo we o bitšwa tšhuwana. Ngwana wa tšhuwana a na matepa. Khanthe ba we ba nago le bo mmago bona ba na le matepa. Go bjale ka monna yo we bagolo ba gwe ba hwilego ka moka. Bona ba hwile bjale ba mo šietše matswenyego. O thaba ge a ile dikhong tša mabjala o bjale ka ngwana wa tšhuwana o thaba madišong.

9480 "Mabothata ke tau ya mokhalabje." Tau e phela ka dinama tša diphōlōfōlō. Diphōlōfōlō le tšona di na le maata. Ka goriale mo we di tswara ke ditau tša masogana. Tau ya mokhalabje e ja dibibi. Ke bjona buima bja motho yo we a ilego a hwēla ke bo ngwanabō. Ka baka le we o swanetše go šala a rwele buima bja go tswara mote le thoto ya bahu.

4461

9481 (a) Madome o ile a hwa a šiya basadi ba bararo. Maina a bona a ta ngodiwa ka go latelana ka go bikiwa ga bona. Ke ōna a:- Khothwane, Maepa le Mahupuleng Bjale basadi ba dinto tše dinnyana ba ile ba ba le bana ba banenyana le bathankana. Nto e kholo e ile ya ba le bana ba bathankana fēla. Boya khomo ke bo boya khomo. Pele ga lehu la papago bona, o ile a adima dikhomo

tša matšo a dinto tše dinnyana, a tšeiša barwa ba nto e kholo ba ba bedi. Bjale barwa ba la a ba tšeišitšego basadi ka dikhomo tša boya khomo ke bo boya khomo, ba thikšela go tšeiša moratho wa bona mosadi. Ka moragō ba tšeiša lekhōthwane la bona. Bjale papago bona o ile a hwa ka moragō ga mo barwa ba gwe ba na le basadi.

9482 Mogolo wa mohu Madome e be e le Mokhoko. Ka letšatši la thobošo ba dira gore a tswarē motē wa mohu moratho wa gwe. Barwa ba mohu le ge ba be ba le banna, empa a ba ka ba šupa moja-lefa tulong ya gwe ka gobane e thale yo monnyana. Mokhoko o ta mo laya pele. Ge a bōna gore ke monna o budulē, ke gona a ka fiwago tulo ya gwe.

9483 Maina a barwa ba mohu Madome ka dinto tša bo mmago bona. Barwa ba nto e kholo:- Modiše, Makofane, Pamosa le Mafsikeng. Ba ngodiwile ka go latšelana ka go bēlēga ga bona. Barwa ba nto ya bo bedi:- Mamoja-thagwē le Mokibēla. Le bona ba ngodiwile bjale ka ba nto e kholo. Barwa ba nto ya boraro:- Ntau,

4462

Mafora le Kodišē. Go ngwadiwile bana ba bathankana fēla. Maina a basetsana a ngwadiwa ka gobane bona ke ba thibi ba di fate.

9484 Mokhoko o ile a tswara motē wa mohu moratho wa gwe ka ntē le go tēna ka dintong tša bathologadi. Molaō a o dumetše gore a tēnē ka dintong tša bathologadi ka baka la gore ke betši ba gwe. Mokhoko le moratho wa gwe ba faletše mo nageng ya gešu. Bjale a ba na leloko la gabō. Bjale bathologadi ba o kwana le banna ba dikhorō di šele. Ba ile ba mmege baṭabo ba we ba bona. Matswala wa bona o ile a leboga. Fēla o ile a botša banna gore le tebe gore a la retiwa, le tile mo moteng ka go khatīwa ke mebala ya dirurubele. Ke riale ka gobane ge lerato le fedilē, a ke nyake go kwa dipelašlō. Motho o no topa le-para la gwe a tšwa ka yōna tēla e la e tēnego ka yōna.

4463

9485 Ditšwa di bina a di tielwe moropa. Go bolwabolwa ka banna ba la ba godula le bathologadi. Ke di tšwa di bina ka gobane ke ba dikhorō di-šele. Moropa o tišlwa mong wa motē. Go bina a ba thibele, motho yo mongwe le yo mongwe a ka bina ka mokhwa o a ka khōnago. Le bona ba tii ba meropa ba no tiya gammōgō le ba opendi ba ka no epellēla mmini wa koša. Moropa o we wa ditšwa

di bina a di tielwe moropa, o bolabola ka gore banna ba we a ba swanêla go beya molaô molaô. Molaô ke wa matswala wa bathologadi. Ke ôna o we ba swanetšego go šala moragô. Ba ile ba šala molaô wa matswala wa bona morago.

9486 Mokhoko o beya Modišê tulong ya mohu papagwe. Ka moragô ga mo moja-lefa a na le bana ba bararo, ke moka a dira gore bana ba mohu ka moka ga bona ba khobakanê. Ba ile ba khobakana. Le a bôna bana baka, papago lena o hwilê, bjale lehono le šupiwa mong wa lena. Ke moka a ba šupa yêna Modišê. Ke yêna mong wa mote o lehono. Mo go na le taba e e mo gakantšhago o ũa botša nna. Ke moka go fedilê. Ke moka ba palakana. Modišê a napa a ba mong wa mote.

4464

9487 (a) Bana ba nũo e kholo ba hwa ka go latelana. Modišê e be e le motsumi. Bjale ka tšatši le lengwe o ile a dumala. O ile mo a re mogauding, ke mmotong wa šakeng la badimu, a hwetšana dipudi. O ile a bolaya kholo ya lešaka. Ke gore o ile a bolaya phoko e kholo. Dikhwata le mokhopa gammôgo le thôgô o ile a di laũha. Moja-lefa o be a thoile lekhôthwane la bona Mafsikeng. Ka baka le we o be a ũha mo fe moabê wa diphôlôfôlô tše we a di bolailego. "Thepipimpi re apa khôrômêla, ge e le khuta marama re hwa nayô!"

9488 Mong wa dipudi Rakhwale. O ile a tšwa letsolo la go nyakêla pudi le barwa ba gwe. Ba ile ba hwetšana thebibî. Ge ba tšwêla pele le go latalatiša, ba hwetšana dikhwata, mokhopa, mala le thôgô ya pudi. Ba ile ba bontšha ke dimpja. Ba o kwa di lwêla nama. Ge ba e ya ba hwetšana dilo tše we. Ba ile ba di rwala ba ya natšo ntoneng. Ntona ya gôna ke Mašumu. Ba fiũha ba mmege taba ya polaô ya pudi. Ke mang yo we a bolailego. Ba ile ba re a re mo ũebe. Bjale nna ke re bitša batho ba go e ba butšišê. Ge mmolai wa yôna a ũha utulugi, ke ũa bôna gore nka dirang.

4465

9489 Nama ya betwa e a begwa. Mašumu a re ke a di kwa. Bjale taba ya lena ke e kholo. Ka goriale mo we, a ke bone gore nna nka e khôna. A rieng ke le iše mošata. O ile a ya nabô ga Mothabê. Thobêla ke ũišitše batho mo go wena. Batho ba ba re ba utsweditšwe pudi bjale moutswi wa yôna a ba mo ũebe. Bjale

ba nyaka go tšhubella thebibi tha pudi. Pele ga tšhubelló e we ya bona ba nyake gore batho ba tibišwe. Khoši ya re ba o kwala. 9490 P'itšo e ile ya ba gona mošata. Banna ba ile ba khobakana. Mmudi wa lekhoja éma pele ga banna. Thobéla batubatse. Le bitšitšwe mo khorong ka baka la thello tha Rakhwale. O hwetšane thebibi tha pudi ya gwe, empa mmolai wa yóna a mo tebe. Lehono o bega gore moutswi wa yóna a utulogé. Ge a šitwa go the nyaretša o ta di bóna. Goriale mo we ke gore o tšhubella thebibi tha pudi. Ke yóna taba e we le bitšetšwago yóna batubatse. Ge a riale a boéla a dula fathe. A gwa ka gwa ba le motho yo a rego ke nna. Ke moka ba mmotša gore a yo dira ka mokhwa o we a khónago.

4466

9491 Tšhubelló ya pudi ya bolaya bana ba Khóthwane. Le ge ba tha e tšhupi buutswi bja bona, féla pudi e be e lla ka teng ga bona. Go ile gwa thóma Modišé a hwa a lla pudi ka teng. O e polaile ka noši. Ka morago gwa hwa Makofane. Le yéna pudi e be e lla ka teng. Bjale ba thóma go makala. Ba makala ka gobane yéna e be e the motsumi. Ka moragó gwa hwa Pamosa. Le yéna pudi e be e lla ka teng. Mmaló! lešaba le a féla ka baka la pudi.

9492 Dipolabolo tša Pamosa pele galehu la gwe. Ba ile ge ba boloka mogolo wa gwe Makhofane, a re le a bóna ba gešu, ka moka ga rena re ta hwa ka baka la mogolo wa rena. O ile a tšwa a rule le tabo, re ile ra leija. Féla nna ke ile ka ganetša gore a še nama ya phólófóló, ka gobane monkhó wa yóna ke wa pudi. O ya o kwala. Go bontšhagala gore baji ba pudi ka moka ga bona ba ta hwa. Rakhwale o swanetše go alafolla. Ba ile ba ya. Ba hwetšana a the gona. O be a ile maeto. Mothomong nka be a ile a thakudiša. Pamosa. Tšatši le we a boyago ka lona Pamosa a hwa.

4467

9493 Rakhwale a ba ntšhiša khomo ya go alafolla. Ba ile ba ntšha khomo e we ba mo fa. Bjale a re gulukile, féla mojana o we waka, o be o ta bolaya ba we ba llogo nama ya pudi. Bjale la theke la mpóna e ke ke nna moloi. Ke ile ka leka ka maaša gore motho yo we a utswitšego a utulugé. Ke moka a ya alafolla ka mokhwa o we a khónago. Lehu la éma. Go ile gwa šala moratho wa bona Mafsikeng le barwa ba dintó tše dinnyana.

9494 Thubêgô ya motê. Maepa o ile a tšwa ka gare ga motê le morwa wa gwe Mamoja-thagwê. Taba e ile ya ukwiša batho bothoko kudu. Bjale memôya ya baagi ya theke ya o kwana. Ke ge mosadi wa ntô ya bo bedi a e tšwa ka gare ga motê. Mahupuleng le yêna a tšwa le morwa wa gwe Ntau. Yo mongwe le yo mongwe o ile a bôna mmoto wa gwe a dula. Maruping go ile gwa šala yêna mosadi wa ntô e kholo le morwa wa gwe Mafsikeng gammôgô le basadi ba bahu. O ile a re a ke nyake go togêla mabiša a bana ba ka.

4468

9495 Khoši ya toga 'ngwê e a šala. Ka morago ga dillô tša bahu, ke moka ba šupa yêna Mafsikeng, gore o swanetše go tswara lešaba le la go šiya ke bahu bagolo ba go. Di a o kwala bo morwa rrê ba swanetše go beula ba bangwe, nna ke ta beula yo mongwe. Bo morwa rragwe ba ile ba gana. Bjale morwalo ka moka wa ba godimu ga Mafsikeng. O ile a ba beula ka moka ga bona. Le ka dintong tša bathologadi o ile a tšena. Ke bathologadi ba bararo, ka mosadi wa gwe ba banê. Ke moka ba re go yêna o ta šala o di bôna. Ge gona le taba o swanetše go botša Mokhoko. Malome wa gwe a re tou a e šiti ke dinaka tša yôna motogolo. O šale o tswere motê wa bahu ba-golo ba go.

9496 Mafsikeng o ile a khotella buima bja go tswara dintô tša bahu bagolo ba gwe. Bathologadi ka moka ba ile ba ba ka fathe ga taolo ya gwe. Ge a dutši nabô o fêla a re bana ba komana boloto, bogoši ke go bopana. "Butši a buji buja mabuka." Ke mo a e tšwa a kobetše nama ya khomo. Ke moka e apeiwa khorong. Ge e budulê o bitša bana ka go ya ka malapa a bo mmago bona, o wa ba tsolêla. Ga ba lle go šeba ka nama, khane ke motopi. "Ya loka khwaša e nwele." O bolabola ka buuša. Wa topinya ke gona o šibilê.

4469

9497 Bathologadi le bona ba ile ba mo tswara ka matšôgô a mabedi. Ge yo mongwe wa bona a ka dira bjala molaudí e le yêna. Bo morwa rragwe ge ba ka ta gokhorêla bjala e be ba fiwa. Monna o be a tha thaole ntši mafswing. Ke gore mamonyadiwe o be a the gona. Ka moka ga bona o be a ba rata.

9498 "O theke wa bôna khwakhwa go ya galêgalê pula ya madupi e e ta." Dinokwane tša tšena ka basading. Ba la bo morwa rragwe ba dira bathologadi ba-tabo ba bona. Ba ba botša gore dikhomo tša go

le nyala ke dikhomo tša matšo a dikhaitšedi tša rena. Basadi ka theko e ngwe ke ditašela. Ba ile ba dumellana le mantšu a dinokwane. Ba lebetše gore ba ile ba ba gana. Bjale ba bōna ge Mafsikeng a ba phumutše ditšhila tše ba go ba ba le natšo ba ba nyaka. Mosadi wa robala naš ke moka o mo fentše. Ba ile ba dira ka mokhwa o we. Ge ba ile gokhopela bjala ga baṭugi, ba yo boya ko wa dikhogo di fologa. Ge a re o bolabola nabō, ke moka a ba motheletše.

9499 Mafsikeng a thōma go e thēla leina la Thonthosa. Leina le la Thonthosa go ile pwa e thēla Rakhobadi. Bjale yo ke Thonthosa wa bobedi. Ka gobane o ile a re ge Rakhobadi a e thēla leina le we, o be a di bone. Le yēna o be a opella yōna koša ya mašuwana. A re thonthosa, bagobendi ba re, mantheledi a ka.

4470

Thonthosa. Mantheledi aka. Ko šma fe ka bitša bahu. Mantheledi aka. Ke tšhuwana mathaba nageng. Mantheledi aka, mathaba dikhong tša mabjala. Mantheledi aka. Lehu nka be ba bitša. mantheledi aka. Nna nkare tabo ka re tšhōthō. Mantheledi aka. O no tšwela pele le go tšhabakanya dinyēpō tša go tšhodiya. 9500 Mafsikeng o ile a khobakanya banna. Ka go dula a e pelle koša, o be a gopola gore basadi ba ta gomēla ditela tša bona. Le ga go le bjale a ba ka ba di gomēla. Ba fēla ba re moṭala ke peelo a ē molopeng. (Leydsdorp) Banna gammōgō le bo morwa rragwe ba ile ba khobakana.

9501 O tšhalošetša khobō tše bitšetšwa. O ile a šma, a re morena ba bina tou. Le bitšitše ke nna ka tašlō ya ramogolo. O ra Mokhoko. Basadi ba la ba bahu ba-golo baka ba meletše methela. Ge ba ile go nwa mabjala ga bo morwa-rrē, ba boya mo dikhogo di fologa. Bjale ke šala ke tswenyega ka ditšhuwana tše tša go šiya bahu bagolo baka. Ge ke re ke bolabola nabo, ba ba ntšhupa molopeng. Bjale ke le bitšetša gore ke tše ke le botše mekhwa ya bona le gore ke nyaka go lathēla teu. Ka gobane go tšhwa o šetše motho wa mathō le ditšebē moragō go buima. Ka moswana yo mongwe wa rena a ka bōna ke tše we tše mmōnago, ba toga ba lla ka yo mongwe. "Leithō le thii le thoile ke tše labi." Ge a riale a boēla a dula fathe.

4471

9502 Mokhoko o tatša mantšu a'molabudi ka a gwe mantšu. Le a

bōna banna, bana ba ka moka ga bona ke bana baka ka gobane ke bana ba mohu moratho waka. Bjale bana ba ba dinto tše dinnyana ba na le phōšō. Ba ile ba gana go beula bathologadi. Lehono the we the dirago gore ba ba nyake keng. O ile a mpotša, ka leka go bolabola nabō. Barwa ba dinto tše dinnyana ba mpotša ge basadi e le ba bona ka gobane ba tšerwe ka dikhomo tša matšo a dikhaitšedi tša bona. Ke mokhwa o we ke ilego le tšē le o kwe phapano ya monna yo le basadi gammōgō le bo morwa-rragwe.

4472 9503 Banna ba nyaka mantšu a basadi le bo morwa -rragwe Mafsikeng. Basadi bona ba re le ōna moje o la e thale moje ka o thii. Ge re nwele bjala kudu re a robala. Ba-rwa ba dinto tše dinnyana ba re, "lapa a leji lengwe." Banna ba re ge le tša ba gana. Ba fetola ka gore e be re nyaka go bontšhiša. Bōnang banna, taba e e ka thwa e re tswentše. Bona ge ba nyaka go dula nabō, a ba dulē nabō. Fēla bana bona ba aana mohu. Ka moka ba ile ba dumellana le gore ba dulē nabō. Ba ile ba dula nabō. Mafsikeng a šala le mothologadi ka o thii. Ke moka taba ya bona ya fēla e tša mo we.

9504 Bana ba bahu a baka ba aana Ntaju le Mamoja-thagwe. Le ge bo mmago bona ba ile ba dira bororo le maina a banna ba ba ka gōdimu, bana ba ile ba aana ka maina a bahu bo papago bona. Ge ngwana aana ka wena, o swanetše gore ka papa yo a phelago. Bjale bona ba re ka leina la papa yo a hwilego. Ge ba gudile gona ba di-yo bolabola le ka melomo ya bona gore bo papago bona ba hwile. Banna ba thōma gore ke maata go loba golēla bana ba tša aane ka maina a rena.

4473 9505 Maina a basadi ba we ba ilego ba tšwa ka gare ga moje wa Mafsikeng. Mokhatšo le Mamodikong. Morwa wa Mokhatšo wa maetšibulo Phirima. Morwa wa Mamodikong wa Matšibulo Fereka. Ka morago ga mo ba tšere basadi ba bona, ba goma ba bošla moteng wa Mafsikeng le bo mmago bona. Mafsikeng a re ke bo mantata ke dutši. "Nthatana ya mašabēlē khane e la e letše mang." O ile a ba amogēla. A re ke bana ba bagolo baka, ba tša mpoloka tšatši le ke hwago. Mafellō a taba.

9506 (a) Moteng wa ga Malesa e be gona le monna yo Mantšobō. O be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke a:- Matšišē le Ngwana-Madikē. Moratho wa Mantšobō e be e le Thibedi goba

Kodiša. Mong leina la gwe e be e le Thibedi. La Kodiša ke la mo a ganella go ya madišong. Ge ba mo rakela, a re Kodiša. Ke moka ya napa ya ba leina. Mantšobō o ile a palakanya basadi ba gwe ka baka la lerobo la mosadi yo mogolo. Matšišē o be a ganetša monna go robala ka ntšong e'nyana.

4474

9507 Dikhomo tša go tšeya Ngwana-Madikē. Bjale ka ge go ngodilwē kae le kae, gore dikhomo tša ngwana wa pele ke tša papagwe. Bjale o ile a tšeya dikhomo tša matšo a Mokhadi a ya a tšeya Ngwana-Madikē ka tšona. O ile a bekela mosadi ka ntšong ya mosadi yo mogolo. Monna a dula le mosadi go fithēla a e ba le ngwana. Ngwana mo a gudile, o wa gatšelwa. Matšišē a ka a dumetša monna mo a yo gatšela ngwana. Ba no dula ba e lwa.

9508 Banna ba bile ba dulēla taba ya bona. Matšišē o ile a nyaka go ba tšhubella ka ntšong. Ba ile ba phakiša ba bōna mollō, ke moka ba tima. Go ile gwa thuša ka gore pula e be e tša tšwa go-na. Monna o ile a bitša banna ba gabō, a ba bega taba ya mosadi. Ba ile ba sola mosadi. Ka mabanyana a ba thōma. A re ke tša bōna mo le yago go robala gōna. Monna o ile a tswara mosadi wa ntšo e kholo a mo tšema ka marala. O ile a robala a temilwē. Ka moswana a mo temolla. Ke khwara yaka, a gona yo we nka mo rolēlago.

4475

9509 Mantšobō a ntšha mosadi wa ntšo e nnyana ka motšeng. O ile a mo agēla moše wa gwe ka mošo wa nokaneng ya mmakana. Matšišē a šala maruping ka mošo o la wa yōna mmakana. "Noga ga e latellwe motšeng wa bo yōna." Ke tša bōna mo a ka mo latella. Banna ba bangwe ba re, "meše mmedi e šitilē khwiti." O be o tša tswanēla go dira bjale, o be o swanetše go boetša mosadi yo mogolo yo ga batswadi ba yo mo laya. Monna a re ke tša no di bōna. Le a tšeba gore "Tou a e šiti ke dinaka tša yōna." Ba re fēla o di tšebe gore "molamo wa khole a o bolae noga." Ke tša di bona ke nna monna.

9510 Lehu la Mantšobo le tšwa bjale. Koša ga e tšhale e ntswa e biniwa le motšegare. Monna o ile a gōgēla ka ntšong ya mosadi wa bo bedi. Ke morakeng ke yo monnyana a ka boifa. Mosadi ge a dirile bjala o nyaka gore monna a robale ka ntšong ya gwe. Matšišē a dira bjala. A ya a botša monna. O ile a ya go nwa

bjala bja mosadi. Phithô ya bjala e nwewa ka mabanyana. Bjale yêna o ile a e nwe mothegare ka go kitimêla marakeng. Peelo ya modiri wa bjala e ile ya o kwa bothoko ka gobane monna a ka a robala mo we. O ile a goma a boêla morakeng.

4476 9511 Ngwana-Madike o dira bjala bja moraka. Matšîê a re go kwa gore go dirwa bjala bja moraka, le yêna a thôma go dira bja gwe. Mabjala a we a ile a lebana. Bjala bja moraka ke bjala bja ngaka e we ilego ya aga motê. Bjale mosadi yo mogolo o dirile bja bakhonyana. O ile a bega monna bjala. O ile a mo fetola ka gore ke di kwile re swanetše go bôna bjala bjo bja moraka pele.

Ngwana-Madikê o be a dirile bjala bja bogale kudu. Monna o ile a šitwa ke go bôna bjala bja motê wa mosadi yo mogolo.

Bakhonyana ba ile ba palakana ba t̄ha nwa bjala ka gobane letšatši le be le diketše, mong wa motê a t̄he gona. Ba tšama ba ba ômana le ditela, ba re ba no ba bitšetša go ba ubêla.

9512 Mantšobô o ya go nwa bjala bja Matšîê. Ka moswana ge bothele, a ra mosadi yo monnyana gore a mo dirêlê buuša ka pele o nyaka go bôna taba ya ola motê. Mosadi o ile a faga. Ka moragô ga mo a ngathile buušwa, ke moka mosadi a mo fa phithô ya bjala. Monna a re ke t̄ata ke di bôna mo ke tšo boya. Banna ba ba goba ba le gona, ba re o nyaka go re kona ka maano. Ke moka ba ntšha ba anwa. Ngwana a fītha, ke rumile ke mma o ile ke t̄e ke le bitše papa.

4477 9513 Mantšobo a napa a t̄oga le ngwana. "Pitsi dipedi mpaka o thii", mogatšaka. Goriale ke monna o botša mosadi. Matšîê o be a hubatšetšitše monna māthô, a mo ômanya bjale ka ngwana. A mmotša gore tšeya bjala bjo o tšhêla ka kowa šakeng la dikolobê. Le ge motho a t̄ha nyake motho a ke a mo ngaletša ka tša goja. Nka be o mpotše gore ke nwe, nna mong nka be ke nwele ditšhila tše tša ka. Banna ba ba goba ba le gôna ba ile ba timêla t̄haga, ke moka dikomani tša fêla.

9514 Bakhonyana ba t̄êna ka ntong ba nwa bjala. Bakhonyana ba go bolwabolwa ka ba go t̄hagola. Ge motho a ile a dira bjala bja letšema la bakhonyana, marepa o swanetše go ba dirêla bjala bja manwa a dutši. Modiro wa bona wa go t̄hagola, ke go t̄hagola letšatši ka moka. Ge ba ka e khôna tšhomo ba e fetša. Le ge ba

ile ba šitwa go fetša a še molato. Ke ōna modirō wa bakhonyana o we. Ba ile ba nwa phithō ya bona, ke moka ba laēla, ba boēla magae a bona.

4478

9515 Matšie a fa monna wa gwe bjala bja phafana. Letšatši le di ketše monna o gopola go boēla morakeng. Ke moka o mmitšetša ka ntong. Monna o ile a re ke bošego mogatšaka, ke nyaka go ba ke kokotja go tša bōna. Ba bangwe ba khopedi ba bjala ba re, o theke wa swabiša mosadi wago. Ke moka monna a tēna ka ntong. Mosadi a tšeya the thepana tša bjala, a the huduwa ke moka a dira tše nkego o wa nwa khanthe a nwe. A tšeya a fa monna. Muma o ta ntšhiēla, ke ta šala ke e nwa. Monna o ile aala mogolō, a bo nwa ka maatja. Ke moka a tšwa a ya morakeng.

9516 Bošegong ke moka monna a thabēga. O ile go fiha morakeng, ba ntšha pitša ya bjala ba nwa le ba-agišane. O ile a nwa digō tše pedi fēla. A re mmele waka o tšhaba phefo. Ke moka mosadi a ya a mo alla legogo. Ke moka monna a napa a e ya malaong. Ba šala ba e nwa bjala. Bošego bolwetši bja go lumiwa nka teng bja gola. Mosadi o ile a lala a dutši ka maragō ka baka la bolwetši bja monna. Bo ile gotha a ya a botša Kodiša. Le yēna o ile a hwetšana gore bolwetši ke bjo bogolo. Ke moka a kitima a ya a botša mosadi wa gwe yo mogolo.

4479

9517 Matšie a ka a ya go bōna bolwetši bja monna wa gwe. Bjale moratho a thōma go kitima le bo re a khōna. Ba ile ba mothalōšetša ka mokhwa o mosadi yo mogolo a ilego a mo fa bjala ka gona. O bolaille ke bjala bja the thepana. O ile mo a re o fiha mo we molwetši a nego. Mosadi a re nna di a nkhakantšha. Monna mo a tēna ka ntong, a hwetšana gore o hwilē. Ke moka a tswalla nto a dula ka ntē.

9518 Ba ile ba rwala mohu ba mo iša ka ntong ya Matšie. Ba ile ba mo ntšha a le ka mo we ntong e we, ba mo iša mabiteng. Ke moka gwa ndiwa lehu la mohu. Mōya mohu ba lla ka yēna mosadi wa nto e kholo. Ga še mōya mohu ke nnete ke yēna yo we a mmolaillego. Mōya mohu, mong polabolo e re go buiša mōya mohu. Go buiša mōya mohu ke go lla ka yo monwe empa molato a ka thebe naō. Ka nnete molato a wa ka wa ba gona, ka gobane ke mpja e lumile mong wa yōna. Ke bakeng la meje mmedi. Dinokwane di

tené ka ntong e kholo, di rutille mosadi maano a go bolaya monna.

4480 9519 (b) Thebedi goba Kodiša a ba motswaredi. Ka letšatši la thobošo, ba ile ba khobakana, ba bo mohu. Mediro ka moka le dipolabolo di ile tša bolwabolwa. Bjale ba šupa yêna moratho wa mohu gore a šale a tswere moje wa mohu mogolo wa gwe. Gapê a gona yo we a ka tswarago moje ka nte le yêna. Ke tšona dikhorro tša ba faladi. Papago bona le mmago bona ba ile go fitha mo nageng e ba napa ba hwa. Ba ile ba šiya bona ba rwa ba we ba bedi. Ka baka le we ke tswanêlô ya gore moratho a šale a lêla bana ba mohu mogolo wa gwe.

9520 Thibedi o be a tha dule moje ka o thifi le mohu, o be a dutši go wa gwe mmoto. O ile a tšwa ka gare ga moje ka go the kwane le mogolo wa gwe. Mohu mogolo wa gwe o be a re o nyaka go ntšha thebokwana ga mosadi wa moratho. Bjale mosadi o ile a gana. O ile a no tšwêla pele le go tswenya mosadi bjale a ba a botša monna wa gwe. Ke ge moratho a laêla mogolo, a e tšwa ka gare ga moje. Thebokwana ke go robala le mosadi wa moratho goba moredi wago. Bjale molaô o we a o gôna mo nageng ya gešu.

4481 9521 Mohu o dirilê meje e mmedi pele ga lehu la gwe. Bjale meje e we ka moka ga yôna ke yago. O ile a re dipolabolo ka moka ke a di kwa bjale dинthakantšha thôgô. A ke tebe gore nka dira bjang ka gobane meje ya mohu e palakane. Mohu mogolo waka o ile ka lona ka baka la meje e mmedi. Ke khwara ya go monna wa ga Malesa. "Tou a e šiti ke dinaka tša yôna", le wena ke wena monna o ta bôna gore o ka dirang. Ge o bôna buima bja meje mmedi, o ka no ba khobakanya ba dula khaufsi le wena ka gobane thoka ya kholê a e lamolele thelo. Ke di kwile ke ta šala ke likiša go apeya mabje. Mo we go ntšhitago, ke ta le bitša la ta la nkeletša.

9522 Bathologadi a ba ka ba gana go dula khaufsi le moje wa Thibedi. Ka morago ga ngwaga, ga mo a šupilwê go ba motswari wa moje wa mohu mogolo wa gwe, o ile a bolabola le bathologadi. Le a bôna bagatša mohu mogolo waka, nna ke bôna gore bokaone ke go ta go dula khaufsi le nna. Ka goriale mo we ke bôna gore thoka ya kholê a e bolae noga. Ba ile ba kwana naê. Ke moka a tiya dinto tša bona, a ya a ba agêla ka nte ga legora la gwe.

9523 O ile a lêla bana ba mohu mogolo wa gwe. Mojeane o la wa go

4482

ba o dira gore ba the kwane o hwile. Ba ile ba šala ba o kwana. Thegodfi ba bolafle, leba šala o buša. Matšie a šala a buša lapa la Ngwana-Madikê. Moratho wa mohu o ile a šegêla mothologadi wa nto e'nyana. Wa nto e kholo o ile a no topana le Mothoka wa gwe. Moratho wa mohu o ile a lemoga. Mo la a ba phathaganye, lehufa e be le ta goma la tsoga. Morwa wa Matšie yo we leina la gwe e lego Madikulugê, a gola. Ka moragô ga mo a na le bana ba ba bedi a mo gafêla lefa la mohu papagwe. Mafellô a taba.

9524 "Ngwana a llêla naka ya mokhora o wa fiwa." Mokhura ke mothare o melago mašuping. Ba bangwe ba re ke mošala maruping. Naka o nayô, fêla naka ya ôna wa setha ga na bjale e ya boba. Ka goriale mo we a o na naka. Bjale mo naka ya mokhura go bolwabolwa ka mosadi. Dinaka tša mekhura ke basadi. Polabolo e re mosadi ke mokhura. Ke gore o gola ka go phakiša. Ge monna a ka nyaka go aparetša bathologadi ka moka, a gona thibêlô. Ke thoto ya gwe o šietše ke bahu. Ba no mo lebella a ba šegêla ka moka ga bona. O ta no ba a di bôna e na mong. Le ge meje e ile ka meboto, ke khwara ya gwe. O ta no di bôna.

Temana ya 8: Motshepiwa o lefa melato ya bathologadi le paballo ya bana ba bona.

4483

9525 Motshepiwa o swanetše go lefella melato ya go dira ke bathologadi gammôgô le ya bana. Ke yêna yo we a swanetšego go e tella pele. Ga go molato o we ba ka o dirago ka nte le yêna motswari wa moje. Melato ya bana gammôgô le ya bo mmago bona.

9526 Thoto ya go lefa melato ya diphôšô tša bathologadi le bana ba bona. Ke nna ngwana monyane, a ke llele go buša ke 'lêla go tuma, ge e le bogôši bo na le lapa le legolo. Ke nto kholo ya mošate, e rego tšhikhidi ya re mafene. Dilo ka moka di bišwa gona. Bjale re hwetšana theema the "Lapa a leji lengwe." Ka goriale mo we motswari wa moje a ka theke a khôna go ntšha tša lapa lagwe a lefellê bathologadi goba bona bana ba bona melato ya bona. Thoto ya go ba lefella melato ya bona, ke ôna mothahu wa go šiya ke mohu.

9527 Gapê lapa le lengwe le le lengwe le na le thoto ya lona. Le ôna mothahu wa mohu o wa abaganywa. Ba o abaganya ka dinto tša mohu. Thoto e ngwe ya malapa, ke menyalo ya baredi. Bjale ge

4484

lapa le lengwe le thoka thoto, a ba le molato goba ngwana wa gwe a dira molato, motswari wa motse gammogō le mohumagadi ba swanetše go bona molato o we. Ka go lefella mothoki molato ke tšhupō ya gore o tswere motse ga boje ka gobane o baballa yo mongwe le yo mongwe. Thoto ya motse ke yōna e we e thušago go lefella bathoki.

9528 Manganga a tšwetša taba pele. O wa bōna motho a ka fo dira taba ke moka a nganga, go nganga mo we ga gwe go dira gore mamondi a tšwetše taba pele. Bjale ge taba e ka ya mošata, ba mošata ba ka the ke ba a thola molato ka nte le moja-lefa goba mothologadi. Mothologadi gobolwabolwa ka yo a tswerego motse bakeng tha monna. Ke gore bakeng tha gore motse o tswarā ke monna. Ke yēna motswari wa motse yo we a swanetšego go arabēla molato. Ke gore le ditefa di swanetše go ntšhiwa ke yēna.

4485

9529 Dinto tša go ba le dithoto. A go khathalege gore nto e na le dithoto tše we e ka lefago molato, di swanetše go ntšhiwa ke yēna motswari wa motse. Baja-lefa ba dinto tše dinnyana le ge ba le gona, ba swanetše go tibiša yēna motswari wa motse, ka baka la gore ke yēna yo mogolo. Le yēna motswari wa motse a swanēla go dira motatale. O swanetše go thōkōmēla taba e ngwe le ye ngwe e we e thagago. O tswara motse bjale ka batswari ba mete e mengwe.

9530 Melato ya phako. Khale melato ya phako e be e the gona. Phako e be e le ya ba leloko. Phako ke gore go the dirē ka kholē. Bjale ka mokhwa o, bana ba ka no re ba raloka (go bapala) ke moka yo mongwe a go batša yo mongwe. Batswadi ba mogobatšwa ba fa batswadi ba moḡubatši molato. Ke molato taba e we. Khomo ya bolaya modiši yo mongwe, ke molato. Mong wa khomo o swanetše go lefa. Dikhomo tša ja mabēlē, mong wa tšhemo o swanetše go tiya badiši, ke moka molato o fedilē. Bjale metheng e no dikhomo tša ja mabēlē, mong wa tšhemo a tiya badiši ke molato. A swanēla go ba tiya, o swanetše go tiegetša molato, go mong wa dikhomo. Mong wa dikhomo o swanetše go lefa. Go utswa le gona ke molato. Batswadi ba bana ke bona ba we ba swanetšego go lefella bana ba bona.

9531 Boloi ke molato. Ge mothologadi yo mongwe a ka loyana, moloi yo we o swanetše go lefa mohu ka lesome la dikhomo. Go

4486

ngodilwê kae le kae gore ge motho e le moloi, o swanetše go tiya ke ngaka. Ka go teiwa mowe ga gwe, ba swanetše go mo teba gore ke moloi. Bjale taba e ya boloi, e buima kudu, ka gobane thoto ya go lefa thógô ya motho ke e ntši. Motswari wa moje a swanêla go tšhaba, o swanetše go emellana le taba e we.

9532 Maile a šiya basadi ba bararo. Maina a we a bathologadi a ta ngwadiwa ka go latelana ga go bikiwa ga bona. Maina a we ke a:- Mphekama, Mpholodi le Tšišê. Ka morago ga mo thello tha mohu the fedilê, ba thoboša bana ba mohu ka khomo. Ba ile ba šupa Bobete go dula tulong ya go šiya ke mohu papagwe. Ke morwa wa lapa le legolo. Lapa le legolo ke la Mphekama. Bjale moja-lefa o ile a dula tulong ya boja-lefa a na le ngwana ka o thii. Monna ke the khate komeng o wa tšena. Goriale mo we ke gore o swanetše go tswara moje.

4487

9533 Leithô le monwana di a tswenya. Ke khomo e šitile mong wa yôna. Mpholodi e be e le thebodu. Modirô wa gwe e be e le go nwa bjala. O the-bodu e le gore o na le bana. Moabê wa mohu monna wa gwe o ile a fetša ka go rekiša ka baka la tala. Nto e ngwe le e ngwe ya mohu e ile ya hwetšana moabe wa dikhomo tše tharo. Bjale mothahu wa mohu o fedilê, bana ba bolaya ke tala. A bôna tšhemo e na le maheya, ke moka a iša theata a roba. Ba no bôna le yêna a theta. Bjale a ba tebe gore mabêlê o tšo a hwetšana kae.

9534 Lehodu le tswariwa ka morwalo. O be a tha boniwi, khanthe o ya a utswa gare ga bošego kowa batho ba robetše. Mong wa tšhemo a thôma go belaêla. Fêla pelaêlô ya gwe e be e le gôdimu ga baagišane. Mong wa moje wa moutswetšwa e be e le Mpenya. Mosadi wa go utswatšwa o ile a lla a lebeletše mong wa moje.

Mong wa moje a tibiša basadi ba moje. Ba ile ba latola. A re le a kwala lehodu le tswariwa ka morwalo. Fêla moutswi wa mabêlê le ta mmôna a rwele morwalo. Ke moka a ya a twapanetša.

4488

9535 Mpholodi a tswariwa ke the twapa-monwana. O thôma go lla a emišitše monwana. Bobêtê a mmutšiša, molato keng mosadi. A re le nna ke a makala, a ke tebe gore molato keng. Monna a gopola gore ba mo loile. O ile a tšama a laola. Bjale ba mmutša gore o tswere ke the twapa-monwana. Thepela o mmutšiša

920

o ta go botša.

9536 Bobêté o butšiša Mpholodi. Mosadi o ile a leka go uta. A re o wa bōna, ke nna monna ke thepetše, ke kwile gore molato keng. Wena bolabola mong wa tšhemo e we o tšo utswago. Ke tšhemong ya Malephaka mogatša Mpenya. Ge bangwe ba lema wena o be o ile kae. O wa bōna diaja a še diala. Lehono keng tša tše. Go utswa go a bolaya. Bjale moabê wa go ka moka o fedile ka baka la dijala ka baka la bubodu bja go. O dirile molato.

9537 Bobêté o tšibiša mmagwe bohodu bja mmame wa gwe. Ke thepetše le dingaka mabapi le monwana wa mmame, bjale banna ba dingaka ba mpotša gore o utswitše. Ga na bjale ke be ke mmutšiša. O wa dumêla gore o utswitše. Tšhemo e we a utswitšego go yōna ke ya Malephaka mogatša Mpenya. Mmagwe a re ke a di kwa ngwanaka. Bjale ditaba di gōdimu ga thōgō ya go ka gobane ke lešaba lago. Taba kholo ke go tšibiša mong wa tšhemo. Ke yēna yo we a swanetšego go mo loōlla. Ge e le molato ōna ke molato.

4489

9538 Mamodipa a rumiwa ga Mpenya. Morumiwa ke mokhekolo yo ba agišanego naē. Ke tšile mo geno makholo, ke tšilo le tswenya. Moloi o tswaregile ka mojeng wa-ka. Bjale ge ke mmutšiša, o mpotša gore o ile a utswa mabêlê a tšhemo ya Malephaka. Mong wa tšhemo o twapanetšitše bjale the twapa the tswere Mpholodi. Bjale ke re nkeleng ga mong wa tšhemo gore mabêle a go utswiwa go utswitše ngwana waka, ba tšê ba mo alafê. Morumiwa o ile a ya a fihiša mantšu go mong wa tšhemo. Monna a re ke ile ka le botša gore lehodu le tswariwa ka morwalo.

9539 Mpenya o fetola morumiwa. Ke nna Mampenyana wa tšhoši ya go loma, e we e ilego ya loma bo nkakaile wa bokone. Thepela o ba botša ba ntšhe khomo ya ngaka. Ka morago ga mo we ke ta ba botša molato wa mabêlê. Ge ba lifile ke gona ke ta tago ke mo alafa. Morumiwa a goma a ya a ba botša ka mokhwa o we ba mo fetotšego ka ōna. Mpholodi bošego le mothegare go wa swana, ka gobane a bone le baka la go robala. O lala a lla, o thwa a lla ka baka la monwana. Bjale ba mote a ba ji di feta ka baka la go lla ga gwe.

4490

9540 Molato o ile wa fêla ka dikhomo tše pedi. Go be go na le

dikhomo tše mohu a go di šiya e le mafiša. Bjale di ile tša napa tša ba tša go leta mote. Ba ile ba ntšha khomo go tšona ya ba ya ngaka. Bjale mong wa mabêlê a re ke le bone, ke le nyaka khomo ya go lefa mabêlê aka. Ke ge ba ntšha khomo ya bobedi go tšona dikhomong tša go leta mote. Ke moka ba ta ba mo a lafolla. Mpholodi a fôla. O ile a re phuthi ya bokone mathale ke lathilê go thwa ke khana le mašemo a batho. Go toga mo we a napa a e thuta go lema. Ka nnete go utswa o ile a latha. Mafellô a taba. 9541 Mapanyane o ile a hwa a šiya basadi ba bedi. Maina a bona ke a:- Manawê le Motšatši. Manawê ke mosadi wa nto e kholo. Mohu o ile a hwêla ka ntong e nnyana. Ba ile ba diyo rwala e le thetoto ge ba mo iša ka ntong ya mosadi yo mogolo. Ba ile ba mo ntšha a le ka ntong e kholo ba mo iša lebiteng. Ke moka go fedilê gwa ndiwa thellô. Ka moragô ga thellô tha mohu ke thobošo.

4491

9542 Fereka o ile a šupiwa moja-lefa. Ke yêna morwa wa nto e kholo wa bo bedi. Mogolo wa gwe o ile a hwa pele ga papagwe, a thešu a tšee mosadi. Ka baka le we moratho wa mohu ke yêna moja-lefa. Ba be ba agišane le ba ga Morei. Moja-lefa o ile a gana go dula le mosadi yo monnyana ka baka la gore o be a re ke mmagwe. A ba ka ba mo gapeletša. Ba ile ba no 'motša gore ka moswana ra the ke ra o kwa o re botša tše dingwe ka gobane o wa mmôna e thale yo monnyana. O ile a re ke mma nka theke ka khôna go têna ka ntong ya gwe. Ke moka gwa fêla go e ta mo we.

4492

9543 Motjeng wa ga Morei e be go na le monna yo Pepere. Monna yo o be a na le lerobo. Lerobo la gwe ke gore ge ba dirile bjala, phithô e be ba uta lefokeng. Ka gobane o be a nyaka kudu go putuka ka dintong. Ge a ile a hwetšana phithô, o botša mong wa bjala gore a ntšhê. Ke moka o ta ntšha ba nwa. Ka mabanyana o nyaka gore ba mo fê phithô ya bjala. Ge ba mmotša gore a e yô, ke moka modiri wa bjala o wa teiwa. Bjale ke ge ba thôma go uta diphithô tša mabjala lefokeng.

9544 Motšatši a thôta motabo wa gwe ka phithô ya ga Morei. O ile a re o ya ka ntê a hwetšana pitša e na le bjala. O ile a e rwala a e fetetša pele. O ile a e be-ya khole le gae. Ke moka a goma a ya a khwatha motabo wa gwe. O ile a mo šupa mo we a swanetšego

go mo hwetšana. Khanthe ke mo a beilego pitša ya bjala. O ile mo a fitha a mo soma ka bjala. Ke moka ba thōma go nwa. Khapana o ile a ba hwetšana. Ba ile ba mo khēla a nwa a hora. Bjale ba re go yēna mēmēmē ngwana o bola kōma a e bone. Ke moka monna a toga. O ya go khopēla bjala moteng wa Morei. Ba ile ba mo khēla. A thōma gore bjala bjo bo swana le bjo ke hwetšanego bangwe ba e nwa lefokeng.

4493

9545 Basadi ba thōma go thola phithō, ba hwetšana e the gōna. Ba fitha ba botša monna wa bona. A thōma gore le file batabo ba lena. Ba mmotša ka mokhwa o Khapana a go ba a bolabola ka gona. Ba ile ba mmitšetša ka ntong, ba mo fa bjala. O ile a bolabola bjale ka pele. Ba dira gore a ba šupē. O ile a ba laeletša. Monna o ile a bitša banna ba bangwe a ya nabō. Ba ile ba hwetšana ditšhwene di tha šušutše bana. Ke moka ba ba tswara. Ba ile ba leka go tšhaba, mohola wa go tšhaba wa the bē gona ka baka la gore ba nwele. Mogobō wa gubiwa wa thena moteng wa Fereka.

9546 Fereka o be a khopēla bjala. Bjale a bōna motho a tilo mmitša. O ile mo a fitha a hwetšana molato wa go utswiwa ga bjala. Ke moka ba palakana, ge e le molato ba tiegetšitše. O dirileng mosadi, goriale ke moja-lefa. O ile a fetola ka gore ke utswitše. A ke re mosadi mo a utswitše o tiša ka gae go tilo ja le bana ba gwe. Monna yo yēna ke mang. Ke mogwēra waka. O utswitše 'naē. O ile a dumēla. Go bjale monna. O ile a re nna o diyo mpitša, ke moka a mpha bjona. A mpotša gore a no dira e le mapoto a mannyana.

4494

9547 Le a bōna le dirile molato. Wena monna o swanetše go romēla thebaka ka gobane mosadi o filē wena bjala. Monna a re nna ke diyo fiwa. Mmago moja-lefa a re molato ke wa mosadi, ke wena yo we o swanetšego go roma thebaka. Fereka le yēna o ile a gana go roma thebaka, a re bona a ba romē. Bjale mmagwe a re o mo gafēla mosadi mo o riale. A re a ke mo gafele mosadi ke re ba lefē molato wa bona. Thebaka a tha ka tha rumiwa.

9548 Ba ga Morei ba roma thebaka tha bona. Ba ile ba lebella ba-utswi matšatši a mabedi, ba the ke ba ba bōna. Ka letšatši la boraro ba roma tha bona thebaka. Ba ile ba roma Mathule.

Re tilo go tswenya mokhalabje. Re go roma ga Fereka, mosadi wa gwe o utswitše bjala bja rena, bjale a re bone motho yo a tago. Thepela o ba butšiša gore ba reng ka molato waka. O ile a ya a fithetša mantšu a ba mo rumilego ka ona. Bjale moja-lefa a fetola thebaka ka gore di teba ke bona bautswi. Ge e le nna a ke tana mo we tabeng e we. Thebaka tha boetša mantšu a diphetolo. 9549 Morei o ile a iša taba khorong ya ga Mašumi. Ba khoro ba ile ba amogēla taba. Bjale ba mmotša gore a bošlê morago, o ta boya ka letšatši la theko. Ba ile ba roma motho wa go tibiša bautsi. Morumiwa o ile a botša bautswi gore ka tšatši la gore le a nyakega khorong ka taba ya goutswa bjala. Ke moka a goma a ya a botša ba khoro gore ke tšo ba botša.

4495

9550 Letšatši la kaḥolo. Ba ile ba ya ka lona letšatši le we ba ilego ba ba botša gore ba te ka lona. Mong wa bjala o ile a thalōša ka mokhwa o we basadi ba go ba ba utile bjala. Le ka mokhwa o we ba ilego ba ba tswara ka ona. Bjale ke tile mo khorong ka baka la gobane a ba bone gore ke molato. Bautswi a baka ba tswenya dipolabolong. Motho yo a go a roga ke wa monna. Le gona lentšu la gwe ke la gore nna ke diyo fiwa. Banna ba ile ba mo ganetša, ba re motho o fiwa ka gae. Le gona o teba gore gona le motho yo o mo tšhabago. Bjale ba re go meja-lefa ditaba ka moka o di kwile. Mosadi o dumēla go re bjala o utswitše. Bjale wena o gana ka lefe.

9551 Dipolabolo tša Fereka. Nna ke gana go amogēla molato ka baka la gore mosadi o be a e nwa le monna wa gwe mo we lefokeng. Ka goriale mo we yēna le monna yo we wa gwe ba swanetše go bōna molato o we wa bona. Nna e be nka amogēla molato mo la a be a utswetšitše go tilo fēpa bana. Ke moka ke feditše. Ge a riale a bošlā a dula fathe.

4496

9552 Mmudi wa lekhoṭa o begēla lekhoṭa taba. Le kwile ka ditšebē, ke yōna taba ke e we. Bjale bulang melomo ya lena le bolabolē. Pele re nyaka go o kwa mong wa bjala. Ge o uta bjala lefokeng molato keng. Molato ke lerobo la monna, ka gobane o fetša bjala le phithō a funuka ke moka le yōna a nwa. Ka mabanyana o nyaka phithō e ngwa. Bjale ge e the gona o wa teiwa. Monna yo mongwe wa khoro a re mo la bo pjaṭš ke dikhomo molato e

be le ta o fa mang. Ba ile ba mo ganetša. Ke moka a napa a dula fathe. Banna ba khoro ba ile ba bōna mosadi phōšō. Mosadi mo a nyaka go thota mojabo wa gwe o swanetše go ōmēla bja gwe bjala. Wena wa monna o swanetše go ntšha khafa molato ka gobane o be o e nwa le yēna mosadi. Thepelang bojēla mpja. Ke moka ba ya bo nyēla mpja.

4497

9553 Ba ile ba lefa ka dipudi tše tharo. Bonyēla mpja ke thopeng. Gona motho o swanetše go bolabola nnete ya gwe. Go dumēla molato goba go gana molato. Ge ba le thopeng ke moka ba anēgēla khoši ka mokhwa o we ba bonego molato ka gona. Ba ile ba dumēla molato. Ke moka khoši ya re monna a ntšhe pudi ya khafa molato. Mong moutswi a ntšhe dipudi tše pedi. Fereka o ile a lefella mosadi molato ka mothahu wa go šiya ke mohu. Ke moka molato wa fēla o e ta mo we.

9554 Pudi ya ba ya manganga-thaa a banna. Pudi ya bo bedi ya tswalla khoro. Ke moka Morei a gapa pudi a ya nayo gae. Pudi ya manganga-thaa a še ya motho ke ya lekhota. Le yēna mo-lifi mo a nyaka go ja o wa ja. Le yēna molefēlwa. Bjale banna ba khoro ba re, monna o lathe lerobo, ba bee diphithō tša mabjala ka ntong. Phithō a ba bee lefokeng. Morei o ile a napa a latha lerobo. A gopola gore ka tšatši le lengwe a ka bolaya lešaba, ka gobane yo a lovanago a ka tšhēla moja a toga. Mafello a taba.

4498

9555 Goutswa a še ga ba bagolo fēla, la ba bannyana ba utswa. Ba bannyana go bolwabolwa ka masogana, dikharebe le bona mašoboro le mathumaša gammōgō le diganyaganya. Diganyaganya ke ba we ba ba thibedišago dikhomo. Banenyana ke baledi ba bana. Le bona ba dira melato ya goutswa. Bjale ba bannyana mo ba ile ba dira molato wa goutswa, ba diretše batswadi. Ke bona ba we ba swanetšego go lefella bana ba bona melato. Ke yēna paballō ya batswadi gōdimu ga bana ba bona. Batswadi ba bangwe ba re, pēba e tefa ke thetopo. Ge e ija ditoo, mong wa ditoo o swanetše go e bolaya. Mabapi le bana ba re ba teiwē ka tumellō ya batswadi ba bona.

9556 Molaō wa goutswa ga mašoboro, Mathumaša le diganyaganya, ke go teiwa. Bjale go teiwa mo we ga bona, ke gore ba lifilō. Khale moutswetšwa a ba hwetšana ba tha utswa, o be a ba tswara a

ba tiš. Ke moka a tha na taba nabō. Batswadi ba ta no o kwa ka bona bana mo ba bolabola gore mokete o ile a hwetšana re utswa a re tiya. Ge a diyo o kwella gore ba-utswi ke bana ba mokete, gona o be a e ya go ba butšiša. Ge ba ile ba bolana. O ta botša batswadi gore ke nyaka go ba tiya. Ge ba ile ba dumēla, ke moka o wa ba tiya. Molato wa goutswa o fedilē.

4499 9557 Matheng ya bo lehono ngwana a teiwi. Molato wa go the teiwe ga bana, o tšwa batswading ba bona. Taba e thomile ke bathologadi. Bona a ba nyake bana ba bona ba teiwa. Ge ngwana a ka utswa, o re moutswetša a mpotše ke mo lefēlē. Go no ba bjale ka dikhomo mo di ka ja mabēlē, ba nyaka go lefa bakeng tha go teiwa ga badiši. Bjale ke molaō wa gore bana a ba teiwi ba lefella melato ya bona.

9558 Lehu a le hwelwe, mongwe le mongwe o hwa la gwe. Ona ke molaō wa makhowa. Bona ge ngwana a dirile molato, o e tisetše. A ba na taba le batswadi ba gwe. Modiri wa molato o swanetše go ya kholegong goba go teiwa ka mokhwa o we bona ba bōnago bogolo goba bonnyana. Le ga go le bjale ka thegae tha rena, bana ba baballwa melatong ya bona ka go ba lefella melato ya bona. Monna yo we a tha baballego ngwana wa gwe, molato o wa ba wa ya makhoweng. Dikhorong tša the gagešu a no dira manganga.

9559 Mokhuta o ile a hwa a šiya basadi ba ba bedi. Maina a basadi ba gwe: Morongwe le Mpelebetē. Maina a barwa ba Morongwe:- Thekhwēlē le Mogoti. A bana ba Mpelebetē:- Nthapē, Masepa, Matsoboloko le Mathule. Ke tšona ditšhswana tše we mohu a go di šiya.

4500 9560 Letšatši la thobošo ya bana ba mohu. Ge ba nyakišiša nto e kholo, ba hwetšana gore nto e kholo ke ya Morongwe. Morwa wa gwe wa maetšibula ke Thekhwēlē. O be a tha diyo tšwa go beka mosadi. Bjale ba hwetšana gore e thale yo monnyana, a ka theke a khōna go tswara moje. Rangwane wa gwe e be e le Ramolapō. Ke yēna moratho wa mohu. Bjale morerong wa bona ba šupa yēna Ramolapō gore a šale a tswere moje wa go šiya mogolo wa gwe. O ile a dumēla. O ile a beula Morongwe. Moja-lefa a beula Mpelebetē. Taba ya bona ya ba ka mokhwa o we.

9561 Thekhwēlē le mmagwe ba tiya Ramolapō. Ka morago ga thelemo

4501

ka the thi ge rangwane wa moja-lefa a tswere mote, ka thelemo tha bo bedi ke moka ba thōma mokhwa. Ramolapō o be a dula ga wa gwe mote, a diyo ta a ba tsošetša. Bjale ka ge motswari wa mote e le yēna, ka lebaka le lengwe a robala ka ntong ya mmago moja-lefa. Ga go tibiwi ga bote gore molato e be e leng. Monna o ile o ya malaong ke moka mosadi a moraka. Monna a ka a nyaka go toga, mafello ga go kharametšana ga bona, ke moka ba thōma go lwa. Bana ba thōma go lla, ba llēla mmago bona. Ba re joo! a bolaya mma. Thekhwelē a tšwa a le ka ntong ya gwe. A ka a butšiša, o ile a no fitha ka go tiya moledi. A bōna a idibetše ke moka a re ke bolailē. O ile a šala a tsoga a boēla ka moteng wa gwe.

9562 Ramolapō a bitša banna. Ba ile ba khobakana. Ke moka a re go bona, ke gafēla ngwana wa mogolo waka tulo ya gwe. Nna ke bōna gore o gudilē. Ke yōna taba e we ke le bitšetšago yōna. Ke moka a boēla a dula fathe. Bjale banna ba re, di a okwala fēla a re kwišiši ga bote. Re riale ka gobane taba ya go gafēla morwa tulo ke taba e bote. Banna le basadi nka be ba le mo. Ba tilo bōna mong wa mote. O swanetše go šala o e khopola, o ta re botša ga bote.

4502

9563 Khudugō ya le potapota mongwe merwalo e a šala. Goriale ke Ramolapō. Ka morago ga mo banna ba bolabotše ke moka a bolabola ka khudugo ya le potapoto. Ka mathō ba bōna gore mokhalabje o bipēlane. A thōma go phula khudu ka mpeng. Ke be ke hwile ka goma ka tsoga. Ke ile ko robala mosadi a nkharametša. Bjale le nna ka o kwa mmele go ba-ba ka mo tiya. Ka morago ke ge morwa wa gwe a fitha a ntiya. Go phafogeng gaka, ke no hwetšana go the na motho ka moka ba tene ka dintong. Bjale a ke nyake go bolabola tše we, ke nyaka go mo fa tulo ya gwe.

9564 Ba ile ba gafēla moja-lefa tulo ya gwe. Pele ga mowe, ba ile ba re ba nyaka go ba thekiša. Ramolapō a gana. A re ga gona taba, taba ke go gafēla morwa dilo tša mohu papagwe. Ditopō e ke di nyake. Banna ba re o wa kwala ke yo mogolo o di bone. Ke ge ba botša moja-lefa gore o swanetše go tšeya tulo yago. Fēla taba a e re thabiši, ka mokhwa o we o dirilego ka ōna.

9565 Mafate a mabedi. (a) Lefate le letala. (b) Lefate le leswa.

Bjale lefate le leswa le tiya ka lefate le letala. Bjale lehono re ka re, "dinonyana go thalefa mafoto, tše dikholo ke bo kapara thōgō." Ke ōna mantšu a we re go botšago ōna. Taba kholo o di tebe gore "tša éta ke namagadi pele goya ka lešpê ke ga tšona."

4503 O tsware moje wa mohu papago bjale ka mokhalabje yo. Bana ba ka moka ke bago. Ke moka ba palakana. Thekhwêlê a šala a dutši tulong ya mohu papagwe.

9566 Mogoti, Matsoboloko, Mathule, Mabotwane le Theoka ba be ba dula morakeng. Ba be ba le badiši ba dikhomo. Ba-diši ba khale e be ba dula le dikhomo morakeng. Ba we ba nyakago mafsi a dikhomo, ba be ba rwala maupi ba e ya ba rēka ka ōna. Ke lebaka la mo lebake le thešu le thibêlwê. Go na le monna yo mongwe wa ga Lewele, a go ba a gašitše lebake. Le-bake le na le dišošoro le manotha. Dišošoro ke la dipholo. Manotha ke la ditshadi. Bathankana ba we ba ya ba utswa lebake la Lewele. Ka tšatši le lengwe o ile ke tšena ka gare ga tšhemo a no hwetšana go šetše dišošoro. Mabotwane le Theoka ke bana ba Mogaile.

4504 9567 Lewele o ile a ba hwetšana ba khōga. O ile a ba nekella ka mabanyana. A fiṭha a dula khaufsi le moraka wa bona. Ge motho a dutši mollong a bone tša khole, ke wa khole a bōnago tša mollong. Go thobiwa dikhogo, bo-šole ba khoga le bake. Ba bolabola ka gore lebake la Lewele le nothile. Khogo ba e tšere ka maeng, ba rwala le mae a yōna. Le yōna ba e utswitše gona moteng wa Lewele. Ke moka a napa a ba tswara. Dikhomo di tswaletšwe, rwalang dilo tše lobega batswadi ba lena. Ba ile ba re re tiš gona mo. Monna o ile a ba tēma ka moka ga bona ke moka a thōma go ba tiya. O ile a ba tiya kudu. Ke moka a rwala lebake la gwe le khogo a boēla ka gae.

9568 Mogoti, Mathule le Theoka ba babja. Ka moswana Matsoboloko le Mabotwane ba yo tibiša batswadi ba bona bolwetši bja bana. Molato keng. Re ile ra utswa lebake la Lewele le khogo. Bjale o re tswere, a re tiya. Ba ile ba e tetša bana ba boya nabō. Mogale a ka a šala taba morago. O ile a re o le laile. Le ga na bjale ke tīlo le tiya gapê. A ke nyake bana ba goutswa. Morongwe a re bana baka ba lifiwa. Ge e be ba utswitše, nka be a tē a mpotše ke mo lefêlê. Le basadi ba Mogaile le bona ba

bolabola bjale ka Morongwe.

4505 9569 Thekhwêlé o romêla Lewele thebaka. Thepela o botša Lewele a tše a tšee dinama tša gwe. Dinama ke ra ka bana, ba šita le go tsoga ba re ba teile ke yêna. Morumiwa e be e le Matšutšubele. O ile a ya. Bjale a fiṭha a mmotša ka mokhwa o we ba mo rumilego ka ôna. Motei a re thepela o ba botše go'na molato o fedile, ka gobane bana ba we ke ba tietše molato wa goutswa lebake le khogo yaka. Ge ba nyaka go dira molato ba ka no bitša banna re kwe molato o we. O ile a goma, a ya a ba botša ka mokhwa o we a ba fetotšego ka ôna.

9570 Taba e ile ya dulêla ke banna. Bjale Thekhwêle a ṭhaloša ka mokhwa o we bana ba bolailwego ka ôna. Le gore batswadi ba bana ba nyaka gore bana ba bona ba lifiwa. Bjale motei a re ke nnete bana ke ba teile ka baka la goutswa lebake laka le khogo. Ka go tiya mo we gaka ka gopola gore molato o fedile. Bjale ge batswadi ba bana ba nyaka ke lefa bana ba bona, a ba lefê bohodu bja bana ba bona, ke ṭa lefa bana ba bona le nna.

4506 9571 Bana ba e tumêla molato wa bohodu. Ka morago ga dipolabolo tša ba bagolo, ba butšiša bana. Bana ba ile ba dumêla goutswa ga bona. Mogaile o ile a re mabapi le baka bana a ba na molato, ka gobane o ba tietše bohodu bja bona. Bjale le banna ka moka ba dumellana le dipolabolo tša Mogaile. Bathologadi ba re ba rena bana ba lifiwa. Ge a be a nyaka molato nka be a tšê a re bege e be re ṭa mo lefêla. Ditaba ka moka di kwa ke moja-lefa.

Thekhwêlé a re bjale ka ge beng ba bana ba nyaka gore ngwana goba bana ba bona ba lifiwa, ke tswanêlô ya gore a ba lefê.

9572 Lewele o ile a dumêla go lefa molato wa go tiya bana. O ile a re ke swanetše go ba lefa ka bokae. Moja-lefa o ile a bega batswadi ba bana. Ba ile ba re a ba gobê ka khomo. Le a di kwa dipolabolo tša batswadi ba ngwana. Monna wa ga Lewele are di kwa ke nna. Ke a o dumêla molato o we. Fêla le lena le swanetše go lefa bohodu bja bana ba lena. Ge le dumêla go lefa bohodu bja bana ba le-na mpotšeng ke le lefelê. Ba ile ba dumêla. Ke moka Lewele a ntšha khomo a lefa molato.

9573 Lewele o ba nyaka dikhomo tše pedi le pudi. Ka moragô ga mo a feditše wa gwe molato, a ba nyaka gore ba lefê molato wa lebake

4507

le khogo. Lebake a ba nyaka dikhomo tše pedi, khogo a ba nyaka pudu. Batswadi ba bana ba ile ke a gana. Banna ba re go moja-lefa, wa theletša basadi, ba khoro ba ta ya ba go tēma. O swanetše go lefa molato. Bjale ke swanetše go lefella moratho waka. Le bona bana ba Mpelebetē e thale bana ba go. O swanetše go ba lefella ka moka ga bona. O ile a ntšha dikhomo tše pedi le pudu a lefa. Ke ōna mothahu wa go šiya ke mohu papagwe.

9574 Banna ba laya Thekhwêlê. O wa bōna monna, o monna, o ka the tha boēla morago. Monna o tšeya melaō banneng ba bangwe. Re riale ka gobane o lobišitše thoto ka taba ya go the bōnagale. Mokhalabje yo rangwane wa go ke papago, ge o bōna taba e go gakantšha o swanetše go botša yēna. Molaō a o tšwe basading, o tšwa banneng. Ge o ka latēla molaō wa basadi, motē o o ta go šita. Ke moka ba fetša dipolabolo tša bona. Mafello a taba.

9575 Kopotša o ile a hwa a šiya basadi ba ba bedi. Maina a basadi a ta ngodiwa ka go latelana ka go bekiwa ga bona: Makubê le Makōkê. O ile a šiya bana ba gwe e thale ba bannyana. Bjale ka letšatši la thobošo gwa šupiwa mogolo wa mohu go ba yēna motswari wa motē. Leina la mogolo wa mohu Lee. O ile a šala a tswere motē wa mohu moratho wa gwe.

4508

9576 Lee ke matswala wa bathologadi. Goriale mowe ke gore a swanēla go tēna ka dinto tša bathologadi ka baka la gore ke betši ba gwe. Makube o be a na le bana ba ba bedi ba bathankana. Ba banenyana le bona ba ba bedi. Maina a ba bathankana:- Lee le Makunya. Makōkê o be a no ba le ngwana wa mothankana ka o thi. Leina la gwe Lephatši. Bathankana ba ke ge e le badiši ba dikhomo. Ba tsogetša dikhomo phulong a ba gopole go boya gae go tilo ja tša goja. Go boya ga bona ke ge letšatši le diketše. Batswadi ba ba butšiša gore mothegare ka moka le jang. Ba re re ja makhwatšo le mathenya.

9577 Makhwatšo le Mathenya. Ke lebaka la mo dikhomo di tene mathakeng. Leina le legolo la go tēna mathakeng ke go thagēla. Le ga ba ile ba bolabola ka Makhwatšo le mathenya dipeelo tša batswadi a tša ka tša khōlwa. Ba ile ba re ba ta boya le nku e tswilwē. Makhwatšo ke maheya a we ba khwatšago mathakeng.

Mathenya ke go thenya di^uoo mo we beng ba mašemo ba buputšego. Bathankana ba no tšwela pele le modirō wa bona. Re ta re ke tšona mo re tha bone molato.

4509

9578 Bana ba tswariwa ka dithibeng tša Matšhikhidi. Dithiba a di botiwi, ka baka la go tšhaba mello. Ba dirilē gore ge the ka thagēla ke kotse ya mollō, ba-tho ba khōnē go bula thunya ba tēnē ka gare. Ba ta thuša go ntšha tša ka gare le ge mong wa n^o a the gona. Bjale bathankana ba be ba phutše thunyanyana ya bona. Ke moka ba tēna ka yōna, ba e ya ba utswa di^uoo. Thešubana the we tha di^uoo ba the thula lešoba. Mong wa the thiba o be a tha le moge thelo. O be a no tēna a ntšha mabēlē, ke moka a e ya a šila. Ka tšatši le lengwe a duma morogō wa go tšhedīwa di^uoo. Leina la go tšhedīwa di^uoo morogo ke go khōtēla. A hwetšana go diyo šala marašana. A bōna maoto le thunya e ba tšwago ka yōna. A ka a nyaka go botša ba mo^ute. O ile a lalla. Mo^uthegare ba ta. Ka ba bedi ba tēna, ba ba bedi ba šala ka n^ute. Ke ba amogedi. Ke moka a ba tswara. Ba ka n^ute ba ile ba tšhaba.

9579 Matšhikhidi.o iša bana go batswadi le morwalo wa bona.

4510

A fitha a tiegetša molato. Re ile ra bolabola gore bana ba ta boya le nku e tswilwē. Ke ōna Makhwatšo le Mathenyo a. Molomo wa go bolabola a o gona. Bjale mong wa di^uoo a re ke molato ka gobane ba ruthuthilē peu yaka ka moka. Ke moka a goma a boēla gae.

9580 Batswadi ba bana ba nyaka gore bana ba teiwē. Ka moragō ga mo moutswetšwa a tugilē, ba šala ba romēla tha bona thebaka tha gore a tē a tiē bana. Moutswetšwa a re bona beng ba ka ba tiya fēla nna ke nyaka gore di^uoo tšaka di lifiwē. Ke moka a goma a ya a ba botša gore o nyaka gore di^uoo tša gwe di lifiwē. Bana ba dirilē molato ba diretše rena batswadi ba bona. Molato re ta lefa fēla bana bona ba swanetše go teiwa. Goriale ke Lee.

9581 Molato o ile wa lifiwa ka dipudi tše tharo. Bathankana ba bararo ke ba go šiya ke mohu. Mo^uthankana yo mongwe e be e le wa khoro ya ga Masete. Ba ga Masete ba ile ba ntšha pudi. Lee a ntšha dipudi tše pedi tša mo^uthahu wa mohu papago bona. Ke moka molato wa fēla o e ta mo we. Mafello a taba.

4511

9582 Mohale o ile a šiya basadi ba ba bedi. Maina a basadi a

ta ngodiwa ka go latelana ga go bikiwa ga bona:- Sele le Mmanto. O ile a šiya bana ba gwe e thale mašobošwana. Ke gore e thale ba bannyana. Mašobošwana ke gore mašoboro-nyana. Maina a bona ke a:- Lekhowa, Nkhese le Kokobetša. Kokobetša ke morwa wa nto e nnyana. Bjale moratho wa mohu ke Mantalapane. Ba ile ba lla thello tha mohu, molebendi wa motse e le yena moratho wa mohu. Moratho a ba a šupiwa go ba motswari wa motse ka morago ga mo thello tha mohu the fedile. Ke ka lona letšatši la thobošo. 9583 Bakhogi ba lebake ba o kwana, ka tšatši le lengwe a ba o kwane. Ke ditaba tša pele ga lehu la Mohale. Ge ba khogile lebake fela ba o kwana. Tšatši le gona le bjala kwano a e gona ka baka la gore ba phahagantšhitše dilo tša bogale ka moka ga bona. Ke moka ntwana e ya rumaša. Ka moswana ba tsoga ba le balwetši. Le ge polabolo e re ba bedi a ba lwe ba bjayana dinta, e be ba tha bjayane dinta, ba be ba e lwa. Moratho a lašla mogolo. Aowa mogolo, le ge ba re go thabana tša šaka ka lethi, ke bona gore yo mongwe wa rena a ka lopa ka thogō. Goriale mowe ke gore ke nyaka go bona waka mmoto ka dula. Mogolo o ile a re o wa o kwala ngwana wa mmē. Ga di iile go ya ka mebotso ke tša šaka ka lethi. Ke moka moratho a tšwa ka gare ga motse a ya a dula mmotong wa matapaneng. Mogolo a šala a dutši mmotong wa lekhwareng.

9584 Mohu o hwa moratho a dula ga wa gwe motse. Moratho o be a e nwa noka ya thedukwi. Mohu a šala a e nwa di-diba tša nokana ya letading. Bjale ba dulelane khole le khole. Ka moragō ga mo ba mo šupile go šala a tswara motse, ke moka a šala a bolabola le bathologadi. Polabolo ya gwe ke ya gore ba yo dula khaufsi le yena. Ba ile ba gana.

9585 Mantalapane o fa bathologadi mabaka. Le a bona, mo le dulago mo ke kholē le kowa gae ga ka. Tšatši le ke le mo, tša kowa di a thinyega. Letšatši ke le kowa, tša mono a di bone ke motho. Bjale ka ge mogolo-golo yo mongwe a ile a šiya theema the, "Thoka ya kholē a e bolae noga." A ba ka ba nyaka go kwišiša. Motswari wa motse a ba a bitša banna ba the ba kae go tšilo mo kwiša khanō ya bathologadi. Banna ba ile ba šma le monna. Bjale ba lokologa go dula khaufsi le yena. Monna a loutša

4512

4513

thelêpê a ba agêla dinto khaufsi le mote wa gwe.

9586 Lekhowa le Kokobetša ba tswariwa ba utswa nosi ya Šaai.

Nosi, dinosi, phagô le diphagô. Lešuwa le mašuwa. Go ngwadiwilê ka bothii le buntši. Bothii bo ya thôma, buntši ke bja mafellô. Bjale ka nosi, dinosi. Ke ta thaloša mantšu a a ka gôdimu pele ga kutso ya bana. Phagô ya nosi. Diphago tša dinosi. Bjale rena ge phagô e tēna, re re nosi. Ke mmoni o re nosi yaka. Ge o ka o kwa a re dinosi tšaka, ke diphagô tše pedi goba go tšwêla pele ga diphagô. Ga go bitšwi dintši. Khanthe dintši tšona di no bitšwa dintši tša nosi. Motšhitšhi ke tšona dintši tša nosi mo dikhobakane. Le ge mo tho mongwe di khuduga tšo nyaka le gae le leswa ke Motšhitšhi goba mmapô. Mmapô ke ge di hwetšane the thare di lekeletše ka buntši bja tšona.

9587 Phagô-Diphago, le lešuwa-Mašuwa. Nka baka lang go thalošwa nosi le dinosi. Lebaka ke le, ba bangwe nosi ya phagô ba re ke dinosi. Bjale ge o e ya o hwetšana nosi ya phago. Ka go teba gore dinosi ke dinosi tša diphagô. O wa butšiša, tše dingwe di kae. Ke moka o no go šupa noši. Bjale ba thoma go mo makala gore ke motho wa go tšwa kae. Mašuwa nka buntši. Bjale mašuwa ke dinosi tša go ruiwa. Ge e phagô ka e thii ke lešuwa.

4514

9588 Bautswi e be ba ena le Mokobô motswala wa bona. Ke motswala wa bona ka gobane ke ngwana wa rakhadi wa bona. Bjale mmago Mokobô o be a tšerwe Bokhaga. Ke bona ba ga dinoši. Rena ke rena ba ga nosi. Bjale lešuwa le la Šaai o be a le beile ka mafuri ga mote khole-nyana le mote. Ka lebaka la mo ba utswa ke ge e le mašoboro a magolo. Dinoši tše we di ile tša bona ke yēna Mokobô. Dinoši tšaka. Di kae. Šidi. Ge ba e ya ba hwetšana e le noši. Mmallo! e ke ke lešuwa. Yēna a re a še mašuwa ke dinosi tšaka.

9589 Ba ile ba raga lešuwa la Šaai. Lešuwa le we e be le loma, bjale ba le tšhubella ka mollô. Ba ile ba dula fathe ba tshekha ditshekha. Ke lebaka la mo ba thagol. Ba ile ge ba le mašemong, ba bona moši o thunya. Šaai o ile a kitimêla gae.

4515

Ge a fiha a hwetšana gore moši o thunya phagong. A thôma go thepela ka go nekella. O ile a ba hwetšana, ke moka a ba tswara.

9590 O ile a ya nabô gae ga batswadi ba bona. Ba be ba rwele

dimapô ka mamati a morula. Batswadi ba be ba the gôna, ba be ba tha ile mašemong. A ka a fêla peelo, o ile a thwa nabô. Ge letšatši le ya madikêlô, ba fitha. Ke moka a ba bega molato wa bana ba bona. A ba thalošetša ka mokhwa o a ilego a bôna ka ôna, le mo a yo ba tswara. Ke tšhabile go ba tiya ka gobane bana ba pakaeno ke bana ba basadi. Ba re aowa re di kwilê. Ke moka a laêla a toga.

4516

9591 `Šaai o ile a ba fetola gore ke molato. Ka moragô ga mo a tugile ba šala ba bolabola. Mantalapane a re bana ba dirile molato bjale re swanetše go dira bjang. Bathologadi ba re ke molato. Bjale motswari wa mote, a re le a o kwala. Fêla mo la e be e le molaô waka, e be ba swanetše go teiwa. Bjale ke tšhaba go lokolla `Šaai gore a ba tiê, ka gobane ka moswana le ka bôna mo yo mongwe a bôna ke tše di mmônago, la toga la lla ka nna. Ke ge a romêla thebaka. A fetola thebaka ka gore ke molato.

9592 Ba ile ba lefella bana ka dipudi tše pedi. Ba ile ba ntšha pudi ya go rapêla molato. O ile amogêla pudi. Ke moka a re go thebaka, thepela o ba botša ba ntšhe engwe pudi, molato o felê. O ile a goma a ya a ba botša. Ke moka ba ntšha pudi ya bo bedi. Molato o fedilê thepela o ba botša. Ba laê bana ba bona. Ke moka monna wa thebaka, a goma a ya a ba botša. Le bona ba ile ba leboga ge molato o fedilê. Go mmagô Mokobô go ile gwa foya lentšu fêla la gore a tebe gore ngwana wa gwe o be a utswitše le ba bona bana, molato re lifile o fedilê. Ba ile ba lefa ka ôna mothahu wa go šiya ke mohu. Mafellô a taba ya goutswa.

9593 Mantalapane a tšwêla pele le tswarô ya mote. O ile a lêla moja-lefa go fithêla a gola. O ile a mo tšeiša mosadi ka ôna mothahu wa go šiya ke mohu papagwe. Ka moragô ga mo a na le bana ba ba bedi ke moka a gafêla Lekhowa tulo ya go šiya ke mohu papagwe. Mafellô a taba.

4517

9594 Thelai o ile a hwa a šiya mosadi. Leina la mosadi Mangwedi. O be a na le barwa ba ba bedi. Maina a bôna:- Ntaišeng le Kholane. Rangwane wa bona Mošwene. Bjale mohu papago bona, o ile a šiya a ba tšeišitše basadi. Motho ke motho a ba bolae, ke mohu papago bona o ra go morwa wa maetšibulo ka gobane a še madi a gwe. O be a bolabola ka mokhwa o we a thale

bolwetsing bja gwe bja ntšerš. O bolabola ka mokhwa o we ka baka la gore ngwana yo we wa maetšibula ba ile ba diyo tšwa ba rwole ge mmagwe a e ta bogadi. O be a tha mo nyake bophelong bje gwe ka moka. Fela peelo ya gwe e ile ya mo nyaka ka bakeng la thompho le go ronoga. Mong ngwana wa gwe o be a na le swele le mereba.

9595 Le ge e le ngwana wa madi a šele ke moja-lefa ka gobane ngwana a-ane madi o aana dikhomo. Ka morago ga thello tha mohu, ka letšatši la thobošo ba hwetšana gore moja-lefa e thale yo monnyana. Ke ge ana le ngwana ka o thii. Bjale ba bona gore a ka the ke a khona go thokomela lefa. Ke ge ba dira gore moratho wa mohu a be tulong ya go tswara mote. Mošwene o ile a likiša go gana, bjale mafellong a dumela ka baka la dipolabolo tša banna. O ile a dula le mmago moja-lefa.

9596 Mošwene o ile a gafela Ntšaiseng tulo ya gwe. O ile a di bona di thata. A phakiša go tibiša banna gore ba khobakane. Mosadi wa moja-lefa ke ge a na le mpa. A re go bona, ngwana ke yo mogolo le melaō ya go tswara mote ke mo rutilē. Ka goriale mowe, e be ke re a duiš tulong ya gwe. Ke riale ka gobane ke khopolo yaka. Banna a ba ka ba nyaka go thwa ba nyakišiša molato, ba ile ba dumellena naē. Ke moka ba mmeya tulong ya mohu papagwe.

9597 Ntšaiseng o dutši tulong ya mohu papagwe. Bjale ba mmotša gore o tsware mote ka mokhwa wa molaō. Mo we o bonago taba e go ga-kantšha o botše rangwane wago. Ge yēna e mo šita o ta re botša, re tata. Tswala banneng a e farelwe. O u kwile naa. Mote o lehono ke wena mong wa šna. Papago o hwile a be a na le mosadi, ka goriale mo we lefa a le abiwi. Moratho wa go le yēna ke ngwana wa go. Monna molaō o hwetšana banneng ba bangwe. Ke moka ba fetša dipolabolo tša bone. Ke moka go fedilē, ba laela, ba palakana.

4519

9598 Kholane a thoma go nyatša mogolo. Ka morago ga mo ba mmeile tulong ya boja-lefa, moratho a thoma go nyatša mogolo. Nyatšo ya gwe, o re ke morwa mang. Mogolo a botša Mošwene ka mokhwa o we moratho a dirago ka šna. Ke go botša gore batho a re dipōō tša dikhomo. Rangwane wa bona o ile a ya. A hwetšana gore ke nnete moratho o bolabola ka mokhwa o we wa gore ke morwa mang. Banna ba ile ba khobakana. Mošwene o ile go bona gore moratho a

kwišiši, ke moka a dira gore banna ba khobakane.

4520

9599 O ile a thalošetša banna yōna Mošwene. Ke bone yo ngwana wa mogolo waka, a e ta ko wa gaka. Bjale o ile a mpotša ka mokhwa o we moratho a mo šimelego thenonwane. Le nna ke ile ke leka go sola moratho, a mphetola ka gore ke morwa mang. Ke ge ke bōna gore ka moswana yo mongwe a ka bolays yo mongwe. Ke yōna taba e we le we le bitšetšwago yōna. Moja-lefa a tatša mantšu a rangwane wa gwe. Bjale re ka o kwa wena moratho. O ile a re ke morwa mang yo we a ta jago lefa. Ke moka a fetša go bolabola a e ta mo we.

9600 Pōō a di be pedi ka šakeng. Goriale ke banna. Ba re ga moratho, mo o bōna gore ke wena pōō go kaone gore o tšwe ka gare ga moše. Rena re teba e le wena ngwana ka gobane yo ke mogolo wago. Bakeng tha lentšu la gore ke morwa mang, re hwetšana gore o wa rogana. Re na a re diphōlōfōlō e rego go bēlōga (go tswala) ngwana ya ta ya modira monna. Lentšu la diphōlōfōlō le ile la thaba Kholane. O ile a thōma go lla. Mafellong ga go lla ga gwe, a bitša yo mongwe wa banna, a ya naš thopeng. Ke moka a mmotša gore thepela o nthapella ga mogolo ke togetše ke mlomo. Dithapelō di ile tša ya. Ke moka a no tswarēla. Go toga ka lona tšatši le we a thompha mogolo wa gwe.

4521

9601 Kholane o ile a pata Nkhwidisheng ka molamo. Ke ge ba ile go tsoma mebuta. Bjale mmuta o ile wa tsoga. O ile ke tiya mmuta a tiya letapa, molamo wa taboga wa pjata Nkhwidisheng thōgo wa mo katšela fathe, ke moka madi a thōma go tšwa. Mofošī wa molamo a re nannase. Ba ile ba mo e tetša ba mo iša gae. Ba hwetšana ba batswadi ba ba thalošetša ka mokhwa o we a gubatšitšwego ka gona. Ke moka bathankana, ke bathankana ka phōšō, ke bannanyana ka gobane ba na le malapa a bona. Ke batho ba bagolo, bona ba no ba bitša bathankana ka baka la gore e šu ba tebe molaō.

9602 Batswadi ba Nkhwidisheng ba romēla thebaka. O ile a ba thalošetša gore a diya ka khōlā, ka gobane o be a re o bolaya mmuta. Mmagwe a re a diyo tše we, yo waka ngwana o wa lifiwa. Monna a re taba e ke phako. Ke moka ba romēla thebaka tha go tiegetša molato. Thebaka the ile thaya. Bjale tha re go fitha tha tōna ga moja-lefa. Ke rumilwē ba re ngwana wa lena o bolaile

ngwana wa bona. Goriale ke ba ga Mhohofé. Ke di kwile goriale ke moja-lefa. Thepela o ba botša le nna ke tha botša beng ba gwe. O ile a goma, a ya a ba botša ka mokhwa o ba fetotšego ka óna.

9603 Ntšaišeng o ile a bitša Mošwene. Ge a fi^hhilé a mo thalošetša ka mokhwa o we thebaka the ilego tha bolabola ka gona. Di a o kwala, re nyaka mantšu a mogobatši. O ile a bitšwa.

4522

Bjale a e tuméla molato. A re fêla a ka diyo diya ka khóle, ke ile ke foša mmuša. Ke moka rangwane wa bona a re ke molato.

Moja-lefa a re mošemanyana moroga mogolo thešego o loga thwašla. Mošwene o ile a sola mogolo, a re bobé a ba etšišane.

9604 Molato o ile wa lifiwa ka khomo le pudi. Moja-lefa ge a be a bolabola ka thešego o loga thaéló o be a gana go mo lefella molato. O ile a wiša ke mantšu a Mošwene. Ba ile ba roma tha bona the-baka. Ba ba fetola ka gore ke molato. Ba ntšha pudi ya go rapéla. Ba amogéle pudi. Ba re pudi ke le fofa la go thatswa nthó. Thepela o ba botša ba ntšhe khomo molato o fêlé. O ile a ba botša ka mokhwa o we ba mmutšitšego ka óna. Go bolabola a še golema, ba ntšha khomo. Ke moka ba re molato o fedilé. Ke moka molato wa fêla ka go mo lefella ka mothahu wa go šiya ke mohu papago bona. Mafelló a taba.

4523

9605 Ntholo o ile a šupiwa boja-lefa ka moragó ga lehu la papagwe. Papagwe o ile a no šiya mosadi ka o thii. Moratho wa moja-lefa e be e le Bogéšé. Moratho o be a thešu a tšee mosadi. Ka goriale mo we e thale ngwana. Lefa ka moka la go šiya ke mohu la ba matsogong a moja-lefa.

9606 Bogéšé o ile a lwa le Mahubedu. Mahubedu o ile a mo fenya. Ba ile ba lamolanywa ka go bóna gore o bekiša Bogéšé. Ka moragó ga mo ba ba lamolantše, ke moka a tswara Mahubedi ka letsogó. Ke tšhupó ya gore o mo fentše. Bjale Bogéšé a topa letapa a pjata mahubedi thógó. Ke gore o diyo mo lalla, ka gobane yéna o be a gopola gore e fedilé. Bjale ba thóma go makala. Mopjati o ile a tšhaba. Mopjati a šala a phikuloga. Ngwanabó o ile a mo etetša, a mo iša gae. Mmele ka moka e be e no ba madi fêla. Mmagwe o ile go mmóna a thóma go lla thello tha lehu. Ba ile ba mo thibéla.

9607 Molato o ile wa lifiwa ka dipudi tše thaano. Batswadi ba mogobatšwa ba roméla thebaka tha gore ba tš ba bone the ngwana wa

4524

bona a dirilego gōdimu ga ngwana wa bona. Moja-lefa a re go bōna ke go-tserere. Ke moka a ntšha pudi a ya go rapela ka yōna. Ba re thepela o mmotše re mo nyaka dipudi tše nnê, molato o fêle. O ile a ntšha ōna mothahu wa go šiya ke mohu a lefa. Ke moka molato wa fêla o e tja mowe. Moja-lefa a šala a laya moratho. Molato ōna o fedile. Mafellō a taba.

9608 Mpolobotse o ile a dula tulong ya boja-lefa ka moragō ga mohupapagwe Thekhobela. Thekhobela o be a na le basadi ba banê. Maina a bona ke a:- Malotša, Mokento, Mabore le Maitšeng.

Basadi ba na ba mohu, ba ngodiwilê ka go latšlana ka go bikiwa ga bona. Ba^hologadi ba bangwe ba ile ba beula ke ba bo leloko la mohu. Bjale moja-lefa o ile a beula Maitšeng. Fêla Malotša o ile a gana ge moja-lefa a beula mosadi wa n^o e nnyana. Mpolobotse a re p'elo e ja the ratwê. Ke moka a napa a dula le mo^hologadi.

4525

9609 Maitšeng a loya ngwana wa Leake. Leake o be agišane le Mpolobotse. Ngwana o ile a babja letšatši ka lethi, ka letšatši la bobedi a napa ahwa. Bjale Leake o ile a belaêla, ka pelaêlō e we ya gwe, a dira gore ba tšwe ba mo^he wa gwe. Ba ile ba tšwa. Monna wa ngaka a ba botša gore le tšile go laola motho wa gohwa. Ba ile ba dumêla. A re moloi a ke mmone mo. Moloi le mo šile moragō. Ke mosadi yo le agišanego naê. Ke mosadi wa mmīna noko. Mosadi yo we ke mo^hologadi. Ke yēna yo we a lollego mohu. Ke moka ba goma ba boêla gae.

9610 Leake o ile a thōma Moloi. Go thōma motho ke go mo romêla thebaka. O ile go fitha gae ke moka a romêla thebaka ga Mpolobotse. Thepela o mrotša ke yēna a mpolailego. A ke re mong yēna ka noši, ke mosadi wa go šiya papagwe wa mmīna noko. Mpolobotse o ile a khobakanya basadi, ke moka a botša thebaka gore the bolabolê. The ile tša thaloša ka mokhwa o we ba ilego ba mrotša ka ōna. Gare ga basadi mmīna noko ke nna fêla. Goriale ke Maitšeng. Ka goriale mo we ke gore ba nthomile boloi. Moja-lefa a re go bjale. Ge nke o wa tēba o swanetše go bolabola nnete. Moloi o ile a ganetše boloi bja gwe. Wena monna wa thebaka, thepela o ba botša gore ba re thomile boloi. Ke moka a goma, a ya a ba botša ka mokhwa o we ba bolabotšego ka ōna.

9611 Boloi ke taba o kholo, ka baka le we o swanetše go tibiša

4526

batswadi ba go. O ile a ya go tibiša batswadi. Ba mmutšiša gore a bolabole nnete, mo a teba taba. O ile a re nna a ke tebe thelo. Bjale batswadi ba ya ga mokhonyana le moredi wa bona. Re bōna ngwana yo a e tšwa a lla, o re ba mo thomile boloi. Ke nnete naa. Moja-lefa a re ke nnete. Rena re nyaka go gatana nabo mošo, ro okwa boloi bja ngwana we rena. Ba roma tha bona thebaka tha go bolabola ka mokhwa o we wa go gatana dinao. Tha ya tha ba botša. Le bona ba re re nyaka go e ba ka mokhwa o we. 9612 Ba ile ba tšwa ba le khorong ya ga Mothabē. Ba khoro ba ile ba ntšha monna wa khoro go ba ditšebē tša bona. Monna wa khoro e be e le Phašuku. Ba ile ba sobolla therolorolo. Bjale monna wa ngaka a ya a tiya yēna Maitšeng. A ba botša le ge ba ile ba ya go muna yo mongwe wa ngaka, a tšo ntšha yēna. Ganetša moloi. Moloi o ile a e tumēla. Monna wa ngaka a setha naka a fa Leake. Ke moka ba gona ba boya gae.

4527

9613 Maitšeng o na le molato. Ba ile ba tšnēla gona mošata. Ke moka ba laudišetša khoši ka mokhwa o ngaka e teilego moloi. O tha ganetša mosadi. O ile a re ke wele. Ke molato, goriale ke khoši. Thepela lo gapa lesome la dikhomo le tē le lefē thógō ya batho ba we. Ka tšatši la gore dikhomo tše we di a nyakēga. Ba ile ba bula di-fatē la bošla gae. Ka gae ba tha yo bolabola. 9614 Mokhonyana o bolabola le ba ga makholo wa gwe. Ge ba fiñhile gae, ba ya ba khobakana khorong ya bogadi bjabo moloi. Bjale Mpolobotse a re go ba ga makholo wa gwe, ngwana wa lena o loile bjale ka ge le tšo o kwa ka tša lena ditšebē. Ba re ka goriale mowe o ra go reng. A re bōnang molato wa ngwana wa lena. Ba re gapē a še mpja ya rena, ke mpja yago. Bjale banna ba leloko la bo moja-lefa, ba re ba ga makholo wa go ba o kwala. Ge o nyaka gore molato o lefē ke ba ga makholo wago, o tebē ga boje gore ba ta toga le ngwana wa bona ganmōgō le bana ka baka la gore ke wena o thalago. Moja-lefa a re ka moswana e ka toga ya ntoma therēthē. Mo we a re tene, rena re bolabola ka molato. 9615 Moja-lefa o ile a lefa molato wa boloi ka dikhomo tša matšo a moradi wa moloi. O ile a re go o-kwa gore banna ba mosola, a re ke kwilē, ke swanetše go lefa molato ka dikhomo tša moredi wa gwe. Ba re mo we diteba ke wena. Ke moka a bolabola le moloi,

ba kwana. Ba ntšha dikhomo ba ya ba lefa molato. Ke moka molato wa fêla. Mafellô a taba.

4528

9616 Khane ya dinosi. Ke ditaba tše dingodilwego mo go 9586 le 9587. Bjale mo go ngodiwa khane ya batswadi ba Mokobô le Lekhowa. Ba ile go okwa lentšû la kutso ya ngwana wa bona, ke moka baaça. Papago Mokobô a re dinosi tše utswitšego ke tša mang. Ngwana a re ba re ke tša Šaai. Batswadi ba Lekhowa ba re a ba re dinosi ke nosi. Monna a re ke dinosi ka gobane ke tše dintši. A še diphago ke phagô. Ke phagô fêla go tšena dinosi. Aowa rena re re ke nosi. Ke dinosi ge e le diphagô. Dintši tša dinosi ke motšhitši. Ka bothi re re ntši ya nosi. Ge dikhobakane gôdimu ga the thare re re ke mmapô. Ge re tentšha theaça ka phagong ya nosi, re hwetšana Mapô, dimapô ka buntši. Mapô ke bothi buntši dimapô. Ga di šupi mohuta wa dimapô. Mohuta wa dimapô:-
dimapô tša tšhite, dimapô tša pose, dimapô tša magwatha, dimapô tša mana. Ke tša bana ba dinosi. le dimapô tša bomangokô.
Mokhonyana o ile a re nna a ke khone go tšeya khane le ba ga makholo. Tše we ka moka le di bolabolago ke di ga geno. O ya o kwala, fêla molato o we o tilego ka ôna o fedilê. O ile a leboga. Khane ya fêla e ta mo we.

4529

9617 Mošwene o ile a šala a dula le Mangwedi ka morago ga lehu la monna wa gwe Thelai. Bjale o ile a hwa ka bolwetši bja ntêrê. O ile a dula le mothologadi ka morago ga mo go tugile tšhila ya mohu. Makwapa ba re ke thakha. O ile a ima mpa le ba le foka. Ka moragô ga mo a belegile ngwana a khôna a dule naê. Ka go tšhaba go fetelwa ke bolwetši. Ke ngwala ka baka la go tušwa ga tšhila ka gobane tšona dingodilwê mo go 9594.

9618 Phakô. Ditaba tša lentšû le dingodilwê mo go 9530. Bjale mo go ngodiwa lentšû le we ka baka la tšhupô ya lona. Ge lona le eme le šupa go the dirê ka khôlê. Bakeng tha lona re beya Khôlê. Ge go beiwa go-phakêla, ke gore modiri wa molato o dirilê ka khôle. Ge go beiwa a-phakêla, ke tšhupô ya gore a dira ka khôlê. Lona mong le no êma ka Phakô le šupa a še khôlê. Ge ona le molato wa okwa ba re phako, molato o ka thebê gona.

Tema ya 36 (a). Moliti wa thoto le Moledi.

9619 Lethêthô la ditemana tša Tema ya 36 (a)

95*

920			
9222	<u>Temana ya 1: Taba ke moledi wa thoto le moja-lefa.</u>	88.	4331.
9312	<u>Temana ya 2: Ba ba beyago motshwari wa mote.</u>	89.	4376.
4530	9364 <u>Temana ya 3: Khetho ya motswari wa mote.</u>	90.	4402.
	9391 <u>Temana ya 4: Mabaka a peyo ya motswari wa mote.</u>	91.	4415.
	9414 <u>Temana ya 5: Mokhethiwa a ka no gana botswaredi.</u>	92.	4427.
	9448 <u>Temana ya 6: Moledi a ke mošegedi.</u>	93.	4444.
	9474 <u>Temana ya 7: Motswari wa mete mebedi.</u>	94.	4457.
	9524 <u>Temana ya 8: Motshepiwa o lefa melato ya bathologadi le paballo ya bana ba bona.</u>	95.	4482.

End. 5.920 .